

Razvijamo
medkulturnost
kot novo obliko
sobivanja

Priročnik

za izvajanje programa
Uspešno vključevanje otrok priseljencev

ISA institut
Ljubljana, 2015

"Razvijamo medkulturnost kot novo obliko sobivanja.

"Izboljšanje usposobljenosti strokovnih delavcev za uspešnejše vključevanje
učencev in dijakov priseljencev v vzgojo in izobraževanje"

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST, KULTURO IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

**Priročnik za izvajanje programa
Uspešno vključevanje otrok priseljencev
(UVOP)**

Zbrala in uredila: Mojca Jelen Madruša

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

316.7-054.72-053.2

PRIROČNIK za izvajanje programa Uspešno vključevanje otrok priseljencev (UVOP) / [avtorji prispevkov v priročniku Mojca Jelen Madruša ... et al.] ; zbrala in uredila Mojca Jelen Madruša. - 1. natis. - Ljubljana: ISA institut, 2015

ISBN 978-961-281-804-3
1. Jelen Madruša, Mojca
279113216

Priročnik za izvajanje programa Uspešno vključevanje otrok priseljencev (UVOP)
Zbrala in uredila: Mojca Jelen Madruša

Avtorji prispevkov: Mojca Jelen Madruša, Vanja Klančnik Kišasondi, Patrizia Rupnik, Polona Mihalič Birs, Bojana Resanovič, dr. Barbara Baloh, Barbara Upale, Ksenija Korošec, Vildana Suljić, Mojca Rebec Marinković, Nataša Štefanac, Nevenka Alja Gladek, mag. Mateja Štirn, Irena Žorž Kisilak, Nevija Muženič, dr. Marijanca Ajša Vižintin in Ivana Čančar

Pomoč pri urejanju besedila: Jerneja Šibilja
Jezikovni pregled: Bojana Resanovič

Izdajatelj: ISA institut
Ljubljana, 2015
Prvi natis

Naklada: 600 izvodov
Oblikovanje: Mitja Bobnar, Leseno d. o. o., Vrhnika
Računalniški prelom in priprava za tisk: Starling d. o. o., Vrhnika
Tisk: Tiskarna Povše B&M d. o. o., Ljubljana

Priročnik je izšel v okviru projekta »Razvijamo medkulturnost kot novo obliko sobivanja. Izboljšanje usposobljenosti strokovnih delavcev za uspešnejše vključevanje učencev in dijakov priseljencev v vzgojo in izobraževanje«.

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete: »Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja«; prednostne usmeritve: »Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja«.

Konzorcij projekta: Osnovna šola Koper, Osnovna šola Antona Ukmarja Koper, Osnovna šola Milojke Štrukelj Nova Gorica, Osnovna šola Muta, Osnovna šola Livada, Osnovna šola Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, Osnovna šola Tabor I Maribor, Osnovna šola Leskovec pri Krškem, Osnovna šola Grm, Osnovna šola Trzin, Osnovna šola Martina Krpana, Osnovna šola Matije Čopa Kranj, Osnovna šola Srečka Kosovela Sežana, ISA institut.

Kazalo

O PRIROČNIKU 5
Mojca Jelen Madruša

VKLJUČEVANJE OTROK PRISELJENCEV 6
Mojca Jelen Madruša

UVAJALNICA 9
Vanja Klančnik Kišasondi, Patrizia Rupnik in Polona Mihalič Birs

TEČAJ JEZIKA ZA STARŠE 18
Bojana Resanovič

Abeceda 20

To sem jaz 23

Kakšni smo? 27

Kino 29

Oblačila 30

Hrana 32

SPODBUJANJE PRIPOVEDOVANJA V VEČKULTURNEM IN VEČJEZIČNEM OKOLJU 34
dr. Barbara Baloh

Razvoj govora otroka v dvojezičnih družbah/družinah 34

Učenje jezika z igro 37

Pripovedovanje v enojezičnem ter večjezičnem okolju 38

Spodbujanje pripovedovanja v enojezičnem in večjezičnem okolju 39

Sklep 44

DIDAKTIČNO GRADIVO ZA POUČEVANJE SLOVENŠČINE KOT DRUGEGA JEZIKA V PRVI TRIADI 46
Barbara Upale

DIDAKTIČNE IGRE PRI POUKU SLOVENŠČINE KOT DRUGEGA JEZIKA 78

Sestavi zastavo 79
Ksenija Korošec

Leto – kviz 80
Mojca Rebec Marinković

Družinopoly 83
Vildana Suljić

Človek ne jezi se – utrjevanje glagola 85
Nataša Štefanac

Zdrav duh v zdravem telesu 87
Barbara Upale

GRADIVO ZA UČENJE SLOVENŠČINE: NAJPREJ SKUPAJ, NATO SAM ...
IN ŽE VEČ ZNAM 89
Vanja Klančnik Kišasondi

 Kaj o Sloveniji menijo Španec, Japonka in Novozelander? 91

 Svetovni rekord v številu “blatnih angelčkov” 107

DIDAKTIČNE IGRE, DELAVNICE IN VAJE ZA SPODBUJANJE RAZVOJA
MEDKULTURNIH KOMPETENC 116
Nevenka Alja Gladek

 Stopnjevanje v krogu 116

 Vaje z zavezanimi očmi 118

 Medvedki 120

 Otroci priseljencev 122

 Za in proti 124

 Medkulturni pozdravi 125

AKTIVNOSTI ZA RAZVIJANJE SOCIALNO ČUSTVENIH KOMPETENC 128
mag. Mateja Štirn in Irena Žorž Kisilak

 Smešna hoja 128

 Veriga imen 129

 Predstaviti se z imenom in gibom 130

 Razvračanje brez besed 130

 Bomboniera 131

 Nahrbtnik 133

“KREPIMO DRUŽINE” – DELAVNICE ZA OTROKE IN STARŠE 135
Mojca Jelen Madruša, Patrizia Rupnik in Nevija Muženič

 1. delavnica: Iskrice v očeh 135

 2. delavnica: Moja država 136

 3. delavnica: Športni živ žav 137

 4. delavnica: Spoznajmo novi kraj 139

PODPORNO GRADIVO ZA UČITELJE IN UČENCE PRI VKLJUČEVANJU OTROK
PRISELJENCEV Z ALBANSKIM MATERNIM JEZIKOM 141
dr. Marijanca Ajša Vižintin

 Delavnica: Slovensko-albanska šolska ura pri pouku slovenščine 143

STEREOTIPI IN PREDSDOKI: OZAVEŠČANJE IN PRESEGANJE 145
dr. Marijanca Ajša Vižintin

 Delavnica: Enaki s(m)o si le v tem, da s(m)o si različni 147

GRADIVA IN LITERATURA ZA UČITELJE 149
Ksenija Korošec in Ivana Čančar

 1. Poučevanje slovenščine kot drugega oziroma tujega jezika 149

 2. Izbor književnih gradiv 150

 3. Priročniki za učitelje 151

 4. Didaktični material 152

Mojca Jelen Madruša

O PRIROČNIKU

Priročnik za izvajanje programa Uspešno vključevanje otrok priseljencev v vzgojo in izobraževanje (UVOP) je nastal v projektu “Razvijamo medkulturnost kot novo obliko sobivanja.” Izboljšanje usposobljenosti strokovnih delavcev za uspešnejše vključevanje učencev in dijakov priseljencev v vzgojo in izobraževanje”, ki ga delno financirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete: “Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja”; prednostne usmeritve “Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja” ter javnega razpisa za izbor operacij Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport “Izboljšanje usposobljenosti strokovnih delavcev za uspešnejše vključevanje učencev in dijakov priseljencev v vzgojo in izobraževanje”, objavljenega v Uradnem listu RS, št. 65, z dne 2. 8. 2013.

V priročniku so ob strokovnih prispevkih zapisane in ponujene nekatere aktivnosti in dejavnosti, ki jih strokovni delavci lahko izvajajo ob delu z učenci priseljenci, njihovimi starši in ostalimi, ki soustvarjajo dinamiko šolskega prostora in dela v njej, na kar pomembno vplivata tudi podpora in sodelovanje tako vseh zaposlenih kot otrok in staršev iz nepriseljenih družin.

Namenjen je strokovnim delavcem, ki so pri svojem delu v stiku z otroki priseljencev in njihovimi družinami, zato vključuje tako strokovna besedila kot napotke za konkretno izvedbo dejavnosti, priporočila in usmeritve za izvajanje vsebin, ki bodo pripomogle k boljšemu socialnemu in jezikovnemu vključevanju otrok priseljencev iz drugih jezikovnih in kulturnih okolij v slovenski vzgojno-izobraževalni sistem. Vsekakor pa dopušča strokovnim delavcem in šolam avtonomijo pri idejah, načrtovanju in izvajanju dejavnosti tako za otroke kot njihove starše.

V začetku priročnika je predstavljen model “Vključevanja otrok priseljencev”, ki je bil v času projekta preizkušen in nadgrajen od t. i. modela pripravljalnice. Ena od pomembnih novosti je ta, da otroku v začetni fazi vključevanja v šolski sistem ponudimo učenje slovenščine v obsegu večjega števila ur in da tovrstna intenzivna oblika učenja jezika poteka v času pouka v manjših skupinah, ki jih oblikujemo glede na starost in otrokovo predznanje oz. poznavanje jezika.

Priročnik je objavljen v e-obliki in dostopen na spletni strani www.medkulturnost.si.

VKLJUČEVANJE OTROK PRISELJENCEV

Ko govorimo o modelu »Vključevanje otrok priseljencev«, v njem predstavljamo različne dejavnosti, ki jih lahko ponudimo otrokom priseljencev in njihovim staršem v času inkluzije v novo jezikovno in kulturno okolje, ki vključuje socialno, jezikovno in kulturno področje. Vključevanje lahko razdelimo na dve obdobji, t. i. **UVAJALNICO** pred pričetkom šolskega leta in **NADALJEVALNICO** med šolskim letom.

V 20-urni program **UVAJALNICE**, ki jo organiziramo v zadnjem tednu avgusta, so starši in otroci povabljeni že ob vpisu v šolo. Govorimo o učenju jezika in vključevanju v novo okolje, zato imamo v mislih tako jezikovno kot socialno vključenost. V tednu pred pričetkom šolskega leta spoznajo šolske prostore, posamezne strokovne delavce, bližnjo okolico šole, se družijo z vrstniki in spletajo nova poznanstva in prijateljstva. Predstavijo se v maternih jezikih in iščejo podobnosti med državami in kulturami sveta. Uvajalnico lahko pripravimo in organiziramo na posamezni šoli, lahko pa na eni šoli, kamor povabimo učence iz šol v posamezni občini oz. regiji.

V času uvajalnice ponudimo **intenzivni tečaj slovenščine tudi za starše**. Pomembno je, da se sodelovanje s starši otrok prične že takoj ob všolanju njihovega otroka, kar je dobra popotnica pri nadaljnjih oblikah sodelovanja s starši (govorilne ure, roditeljski sestanki, delavnice za starše in otroke).

S pričetkom šolskega leta je učenec vključen v **NADALJEVALNICO**, v kateri je v obdobju dveh šolskih let deležen dodatne podpore, saj program vključuje dejavnosti, ki mu jih ponujata tako šola kot lokalno okolje (učenje slovenščine kot drugega jezika, učna pomoč, individualni programi za učenca, prilagoditve metod in oblik dela pri poučevanju ter prilagoditve ocenjevanja med šolskim letom, podpora pri vključevanju v interesne dejavnosti v šoli in izven nje, različne počitniške priložnosti in aktivnosti v lokalnem okolju, nadaljevalni tečaje jezika ter podpora pri organizaciji dopolnilnega pouka maternih jezikov in kulture otrok priseljencev). Z organizacijo tečajev za njihove starše in z delavnicami za krepitev podpornega okolja med otroki in družinami priseljenjskih in nepriseljenjskih družin dajemo priložnosti za krepitev medkulturnosti in sodelovanja med vsemi ter večje možnosti, da so starši čim bolj prisotni pri dejavnostih svojih otrok in v stiku s strokovnimi delavci.

Za učenca pripravimo **e-individualni program oz. e-individualni načrt aktivnosti**, pri katerem sodeluje otrok, njegovi starši in oddelčni učiteljski zbor ter drugi, vključeni v mrežo pomoči in podpore otroku. Vanj vpišemo osebne podatke otroka (ime, priimek, datum vpisa v šolo, dosedanje šolanje in dosežke učenca, državo in kraj, od koder prihaja) in vsebine, ki so pomembne za spremljanje otrokovega napredka (te vključujejo otrokova močna področja, razumevanje jezika, socialno vključenost, sodelovanje s starši, cilje oz. pričakovane dosežke ter prilagoditve pri poučevanju, preverjanju in ocenjevanju znanja ter drugo, kar potrebuje otrok pri posameznih učnih predmetih in drugih oblikah pomoči). Lahko je v elektronski obliki in tako dostopen kot skupni dokument na šolskem strežniku. Nastaja v času šolskega leta, vanj pa sproti vnašamo dopolnitve in opažanja, zato da spremljamo in evalviramo dosežke in napredek učenca. Pomembno je, da otrokov program soustvarjajo vsi učitelji v sodelovanju z otrokom in da to ni stvar samo učitelja slovenščine ali razrednika. Vodenje programa lahko koordinira razrednik, šolska svetovalna služba ali, če ga šola ima, koordinator za delo z otroki priseljencev.

Učenec je vključen v **intenzivni tečaj slovenščine kot drugega jezika**, ki ga za učence organiziramo v strnjeni obliki v prvih mesecih šolskega leta (september, oktober) in lahko poteka v času pouka. Del dopoldneva so učenci pri rednem pouku, 2–3 šolske ure pa na tečaju slovenščine, kjer se učijo jezika in usvajajo vsebine, pomembne za njihov vsakdan, prav tako pa se učijo osnovnega besedišča in sporazumevalnih vzorcev za boljše sporazumevanje. Pomembno je, da učencu omogočimo sodelovanje in aktivno vlogo v vseh dnevih dejavnosti, saj so to priložnosti za neformalno druženje s sošolci, ki doprinesejo k dobrim medsebojnim odnosom med učenci in zaposlenimi ter otrokovi inkluziji na socialnem in jezikovnem področju.

Učna pomoč in dopolnilni pouk sta dejavnosti, ki ju šola ponuja tudi ostalim učencem. Naloga učiteljev, ki otroke priseljence učimo, je, da jih spodbudimo in pritegnemo k obiskovanju tovrstnih oblik pomoči in podpore, saj učencem omogočajo sprejemanje dodatnih razlag učne snovi s ponovnimi ponazoritvami, z nalogami utrjevanja, ob tem pa zmanjšujejo razlike med različnimi ravni znanja pri posameznih predmetih po programu držav, od koder je prišel učenec, in našim učnim programom. Proces učenja strokovnega jezika traja veliko dlje kot dve šolski leti in učencu moramo dati za to učenje čas.

Vključevanje otrok priseljencev v **jutranje varstvo** in **podaljšano bivanje** je priložnost, da je otrok čim več časa v šolskem okolju, kjer se bo tudi izven pouka družil in igral z vrstniki ter bil ob poslušanju in govorjenju v stiku z novim jezikom. V času učnih ur bo imel možnost napisati domačo nalogo ob vodenju in podpori strokovnega delavca in sošolcev, ki si med seboj pomagajo in se ob tem učijo strpnosti, sodelovanja in nudenja medsebojne pomoči.

Potem ko pri otroku spoznamo njegova močna področja in stvari, ob katerih se počuti uspešen (oz. o tem pridobimo informacije), mu pomagamo pri vključevanju v **interesne in druge dejavnosti v programu šole in izven nje**. Skrb za to, da bo otrok sledil svojim ciljem in potrebam, zahteva od nas le nekoliko pomoči pri predstavitvah dejavnosti in pri organizaciji časa in kraja izvajanja. Pomembno je, da ima otrok možnost nadaljevanja z dejavnostjo, ki jo je morda že obiskoval v svoji državi oz. da poišče aktivnost, ki mu bo omogočala razvijanje njegovih potencialov in interesov.

Delavnice za razvijanje medkulturnosti, ki jih na šoli organiziramo med starši, otroki in strokovnimi delavci, potekajo na temo spodbujanja razvoja medkulturnih kompetenc in krepijo socialno čustvene kompetence ter drugo. Cilj je, da različne skupine udeležencev spodbudimo k dobrim in spoštljivim medsebojnim odnosom ter razumevanju. Ob tem stremimo k temu, da iščemo podobnosti in različnosti med jeziki in kulturami udeležencev. Dejavnosti z učenci lahko organiziramo v času pouka, pri oddelčnih urah ali pri pouku domovinske in državljske kulture in etike, lahko jih pa umestimo in izvajamo v sklopu različnih dni dejavnosti. Koristno je, da so v izvajanje vključeni in pri tem sodelujejo tudi strokovni delavci. Ko delavnice organiziramo za starše in učence skupaj, jih izpeljemo v popoldanskem času po predhodnem vabilu, ki ga pripravimo za udeležence.

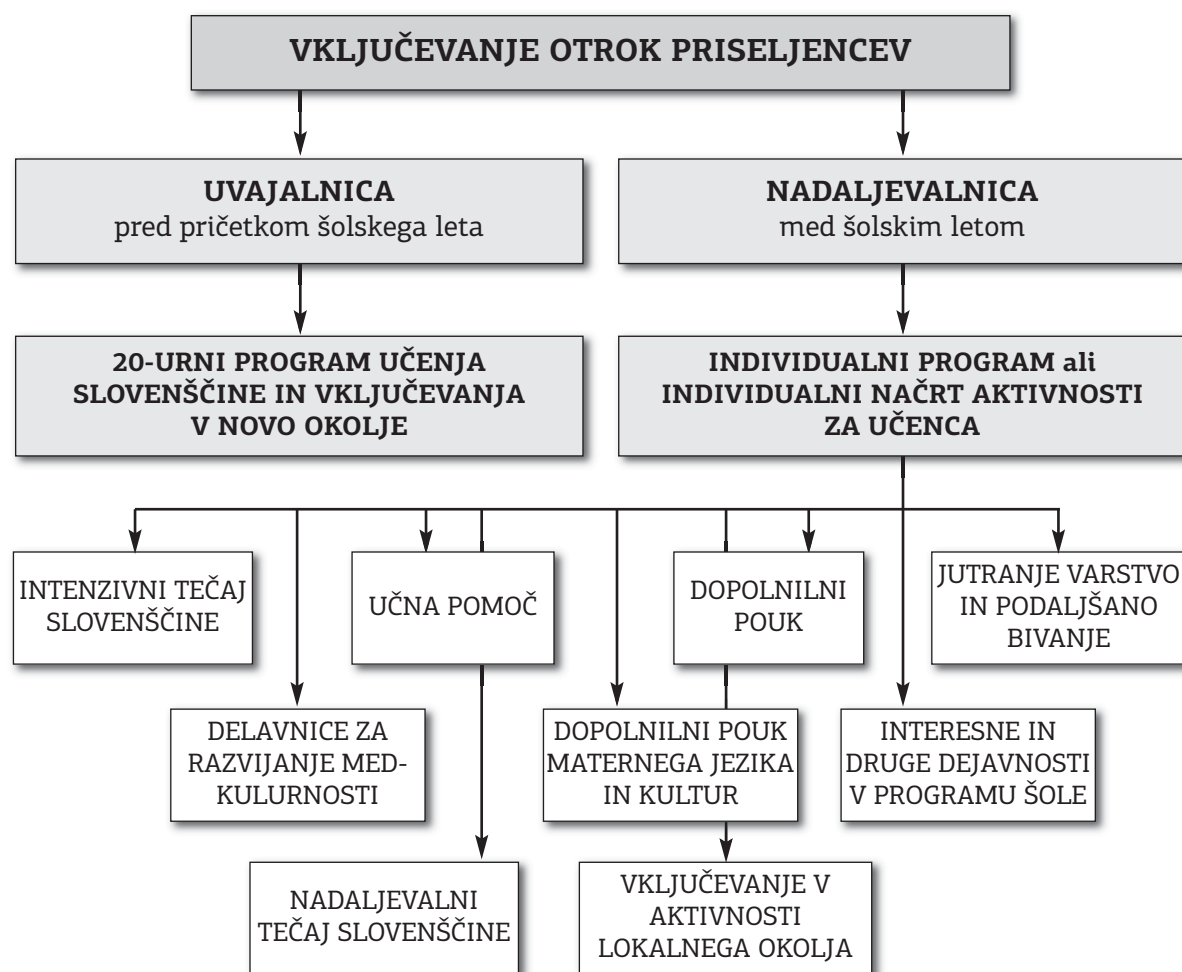
Na osnovnih in srednjih šolah lahko organiziramo **dopolnilni pouk maternih jezikov in kultur za otroke priseljencev**. Na podlagi vsakoletnega povabila Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport osnovnim in srednjim šolam šole oddajo prošnjo za sofinanciranje dopolnilnega pouka maternih jezikov in kultur za otroke priseljencev. Prošnja vključuje podatke o učiteljih, ki bodo dopolnilni pouk

izvajali, seznam učencev, ki ga bodo obiskovali, in podpisano izjavo staršev oz. skrbnikov o obiskovanju tovrstne dejavnosti. Na podlagi sklepa o sofinanciranju dopolnilnega pouka šola prejme sredstva za izvajanje. Konec junija šola odda vsebinsko in finančno poročilo o realizaciji izvajanja dopolnilnega pouka maternega jezika in kulture otrok priseljencev za tekoče šolsko leto. Dopolnilni pouk je priložnost za otroke, da ohranjajo in se izpopolnjujejo v znanju in zakonitostih maternega jezika, saj dobro poznavanje prvega jezika omogoča lažje učenje novih jezikov.

Pomembno je, da tako otrokom kot staršem predstavimo priložnosti in možnosti, ki jih lahko koristijo v **aktivnostih**, ki jih ponuja **lokalno okolje**. Tukaj mislimo na vse vladne in nevladne organizacije, društva in javne zavode, ki ponujajo različne podpirne mreže za posameznike in skupine.

Z **nadaljevalnimi tečaji slovenščine**, ki jih pripravimo in ponudimo pred pričetkom šolskega leta, lahko tudi v času jesenskih in zimskih počitnic dajemo otroku možnosti utrjevanja in nadgrajevanja znanja novega jezika v poznavanju različnih jezikovnih struktur in usvajanju novega besedišča.

Primeri dobrih praks kažejo, da smo razvili že kar veliko strategij dela tako z otroki kot z njihovimi starši. Za nami in pred nami so novi izzivi, ki smo se jih in se jih bomo lotevali na različne načine. V predstavljenem modelu lahko vidimo le smernice in usmeritve in so nam podpora pri izboru dejavnosti, ki jih lahko na šolah izvajamo. Ob tem pa ne smemo zanemariti zakonodaje, ki govori o otrocih priseljencih, in strokovni delavci jo moramo dobro poznati. Zato je pomembno, da imamo znanja s področja poučevanja otrok priseljencev in da je v šolskem prostoru medkulturnost del našega vsakdana.

Vanja Klančnik Kišasondi, Patrizia Rupnik in Polona Mihalič Birska

UVAJALNICA

Učenci v uvajalnici spoznajo osnove slovenskega jezika, besedišče posameznih področij (šola, šolske potrebščine, šolski predmeti, poklici v šoli, oblačila), spoznavajo skupno in različno, odpravljajo predsodke in ustvarjajo temelj za medsebojno razumevanje, sporazumevanje in sobivanje, pa tudi osnovo za izmenjavo med kulturami in strpno skupno življenje.

Temeljni cilj uvajalnice je usposabljanje učencev priseljencev za nadaljnje učenje kulturnega in govornega ter pisnega sporazumevanja v različnih okoliščinah. Spoznajo tudi neknjižno rabo slovenskega jezika v določenih okoliščinah, glede na vlogo in namen sporočanja preko različnih dejavnosti izmenjujejo znanja, pridobljena v šoli in različnih domačih okoljih.

Spoznajo slovensko abecedo, zapis črk in povedi.

V času tečaja se učenci spoznajo in ob pomoči sodobne tehnologije spoznavajo države, iz katerih prihajajo, prevedejo pesem iz maternega jezika v slovenščino in rešujejo naloge v gradivu *Na poti k učenju slovenščine*, namenjeno učencem, ki jim slovenščina ni materni jezik.

Uvajalnica je dobro izhodišče za nadaljnje bivanje v Sloveniji in omogoča udeležencem lažji vstop v novo šolsko leto.

Cilji v pripravih so ločeni glede na starostno skupino otrok; zato so cilji za drugo skupino (od 4. do 9. razreda) zaradi lažje preglednosti podčrtani.

PRIPRAVA NA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO DELO Tematski sklop: SPOZNAJMO SE		Učiteljice:		Uvajalnica za učence priseljence 1. skupina: (1.–9. razred)
1. dan				
Zap. št. ure	VSEBINE	CILJI	DEJAVNOSTI	PRIPOMOČKI
1.	DOBRODOŠLI NA OSNOVNI ŠOLI	Učenci/starši: - se seznaniijo s potekom tečajev za učence in starše priseljence.	Izvajalke tečajev (uvajalnice, nadaljevalnega tečaja in tečaja za starše) podajo osnovne informacije o poteku dela. Informacije podajo v več jezikih, pri čemer jim pomagajo prevajalci (učenci in starši, ki so v Sloveniji drugo leto). Razdelijo se v skupine glede na predhodno znanje slovenščine oz. starost (uvajalnica, nadaljevalni tečaj, tečaj za starše).	
2.	MEDKULTURNOST NAS BOGATI	Učenci: - pridobivajo zaupanje do novega okolja in razvijajo pripravljenost za pogovarjanje s sošolci, prijatelji.	Učenci : - ogledajo si posnetek nabora dejavnosti preteklih let.	DVD: Medkulturnost na Osnovni šoli Koper (arhiv OŠ Koper)
Malica, rekreativni odmor				
3.	PRIHAJAM IZ ...	Učenci: - prepoznajo zastavo svoje države in države Slovenije.	Učiteljici: - na tablo pritrdita aplikate – zastave držav, - na zemljevidu Evrope (sveta) pokažeta državo, od koder prihajata, - državo poimenujeta, - povesta, kateri je njun materni jezik. Učenci: - zapišejo imena pod zastavo države, iz katere prihajajo, - na zemljevidu poiščejo državo, iz katere prihajajo, - povedo, kateri je njihov materni jezik.	zemljevidi Slovenije, Evrope in sveta, aplikati - zastave držav
4.	TO SEM JAZ	Učenci: - se predstavijo in o sebi povedo osnovne podatke (ime, priimek, naslov, starost, od kod prihajajo, katere jezike govorijo), - pridobivajo zaupanje do novega okolja in razvijajo pripravljenost za pogovarjanje s sošolci, prijatelji.	Učiteljici: - se predstavita, - pripravita razstavo izdelkov. Učenci: - se predstavijo, - na kartončke zapišejo imena, - se narišejo na list in zapišejo svoja imena.	kartončki, beli listi
UČNE OBLIKE: frontalna, individualna, skupinska, delo v dvojicah UČNE METODE: pogovor, pripovedovanje, opazovanje, razlaga, pojasnjevanje, demonstracija, opisovanje, poslušanje, metoda praktičnih del, didaktična igra, delo z besedilom				

PRIPRAVA NA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO DELO Tematski sklop: PREDSTAVIMO SE; V ŠOLI			Učiteljice:	Uvajalnica za učence priseljence 1. skupina: (1.–3. razred) 2. skupina: (4.–9. razred)
2. dan				
Zap. št. ure	VSEBINE	CILJI	DEJAVNOSTI	PRIPOMOČKI
1.	PONOVIMO IN UTRDIMO	Učenci: - pridobivajo zaupanje do novega okolja in razvijajo pripravljenost za pogovarjanje s sošolci, prijatelji, - predstavijo se z osnovnimi podatki.	Učenci: - sedijo v krogu in s pozdravom »dobro jutro« pozdravijo svojega levega in desnega sosedo, - se igrajo igro »gib – ime«: vsak pove svoje ime in zraven pokaže nek gib; ostali ponovijo za njim, - ponovijo naučeno – predstavijo se z osnovnimi podatki in povedo, iz katere države prihajajo.	
1.	PONOVIMO IN UTRDIMO	Učenci: - pridobivajo zaupanje do novega okolja in razvijajo pripravljenost za pogovarjanje s sošolci, prijatelji, - razumejo prebrano besedilo in odgovarjajo na vprašanja.	Učenci: - ponovijo naučeno – predstavijo se z osnovnimi podatki in povedo, iz katere države prihajajo, - berejo predstavitve otrok v učnem gradivu in odgovorijo na vprašanja o bistvenih podatkih.	učno gradivo "Na poti k učenju slovenščine"
2.	IZŠTEVANKA	Učenci: - poslušajo izštevanko. - se naučijo izštevanko, - povedo, kar že znajo.	Učenci: - spoznajo lika na tabli – deklico Ančko Bančko in dečka Tinčka Tončka (oba nosita šolsko torbo in imata okoli vratu zavezano rumeno rutico), - poslušajo izštevanko: Ančka Bančka pomarančka v prvi klopici sedi in napiše črko I. Tinček Tonček makaronček v drugi klopici sedi in računa že do tri. - sledijo izštevanki in se jo naučijo, - povedo, kaj znajo (šteti, brati, pisati, igrati nogomet ipd.), - igrajo se z veliko igralno kocko (postavijo se v krog, učenec vrže kocko, prešteje število pik, pokaže preprosto gibalno nalogo, ostali ponovijo za njim) in ob pomoči učiteljice preštevajo pike v slovenščini, - poslušajo učiteljico, ki jim pove, da bo Ančka Bančka tudi hodila v 1. razred in da se bo učila pisati, - povedo, ali že znajo kaj napisati, - na list pišejo črke, besede in številke, ki jih že poznajo.	aplikata deklice in dečka (Ančka Bančka in Tinček Tonček), velika igralna kocka

2. dan (nadaljevanje)				
Zap. št. ure	VSEBINE	CILJI	DEJAVNOSTI	PRIPOMOČKI
2.	ABECEDA	Učenci: - spoznajo slovensko abecedo, - razvijajo sposobnost slušnega razlikovanja posameznih glasov.	Učenci: - sledijo elektronskim projekcijam, kjer so prikazane posamezne slike/fotografije, ki se začno na enako črko, - ponovijo izgovorjavo posameznih črk (tj. glasov) in besed, - po nareku povežejo črke in odkrijejo obris predmeta.	projekcija, delovni list - abeceda
Malica, rekreativni odmor				
3.	NAŠA ABECEDA	Učenci: - spoznajo slovensko abecedo, - poimenujejo predmete na slikah, - zapišejo imena predmetov s tiskanimi ali pisanimi črkami.	Učenci: - ki so že opismenjeni, predstavijo abecedo v svojem maternem jeziku, - rešujejo učne liste, - poslušajo in spoznajo slovensko abecedo in jo primerjajo z abecedo jezika, ki ga govorijo, - ob pomoči učiteljice poimenujejo predmete na slikah, - 2. in 3. razreda zapišejo nekaj besed pod sličice predmetov s tiskanimi ali pisanimi črkami, - 1. razreda medtem igrajo igro Spomin; s pomočjo učiteljice poimenujejo predmete, ki so narisani na kartončkih.	učni list – slikovna abeceda, igra Spomin
3.	ŠOLSKI PROSTORI	Učenci: - spoznajo šolske prostore, - orientirajo se po šoli, - spoznajo nekaj navad v šoli v Sloveniji in nekaj šolskih pravil.	Učenci: - se ob vodstvu učiteljice sprehodijo po šoli in spoznajo posamezne šolske prostore, - si ogledajo posnetek, na katerem učenci predstavljajo prostore Osnovne šole Koper, - ob učiteljevi pomoči zapišejo imena posameznih prostorov v šoli.	DVD - videoposnetek ŠOLSKI PROSTORI učno gradivo "Na poti k učenju slovenščine"
4.	ŠOLSKЕ POTREBŠČINE	Učenci: - spoznajo in poimenujejo šolske potrebščine.	Učenci: - sedijo v krogu okrog šolskih potrebščin, - se z učiteljico pogovarjajo o Ančki Bančki in Tinčku Tončku (ker bosta šla v šolo, so jima starši kupili šolske potrebščine), - si ogledajo šolske potrebščine in jih poimenujejo v svojem maternem jeziku, nato ponovijo besede v slovenščini, - določijo vsaki šolski potrebščini ustrezno besedo na kartončku, - utrjujejo znanje o šolskih potrebščinah (učenec iz šolske torbe povleče šolsko potrebščino in jo poimenuje), - si ob koncu dneva lahko izposodijo eno slikanico za domov in jo naslednji dan vrnejo.	šolske potrebščine, šolska torba, besede na kartončkih, slikanice
4.	PONOVITEV HRANA	Učenci: - ponovijo, kar so se doslej naučili, - spoznajo nekaj izrazov za hrano, - sledijo navodilom učitelja, - utrjujejo izraze za hrano.	Učenci: - se v parih sprašujejo in odgovarjajo o naučenem, nato se sprehodijo po razredu in sprašujejo druge sošolce, - odgovarjajo na vprašanja sošolcev, - ob ročnih slikah poimenujejo/ponovijo za učiteljem izraze za hrano, - utrjujejo naučeno ob igri (tombola).	didaktični material Eli "food"
UČNE OBLIKE: frontalna, individualna, skupinska, delo v dvojicah UČNE METODE: pogovor, pripovedovanje, opazovanje, razlaga, pojasnjevanje, demonstracija, opisovanje, poslušanje, metoda praktičnih del, didaktična igra, delo z besedilom				

PRIPRAVA NA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO DELO Tematski sklop: V ŠOLI; BARVE				Uvajalnica za učence priseljence 1. skupina: (1.–3. razred) 2. skupina: (4.–9. razred)
3. dan				
Zap. št. ure	VSEBINE	CILJI	DEJAVNOSTI	PRIPOMOČKI
1.	PONOVIMO, UTRDIMO	Učenci: - pridobivajo zaupanje do novega okolja in razvijajo pripravljenost za pogovarjanje s sošolci, prijatelji, - predstavijo se z osnovnimi podatki.	Učenci: - sedijo v krogu in s pozdravom »dobro jutro« pozdravijo svojega levega in desnega sosedo, - se igrajo igro »gib – ime«: vsak pove svoje ime in zraven pokaže nek gib; ostali ponovijo za njim, - ponovijo naučeno – predstavijo se z osnovnimi podatki in povedo, iz katere države prihajajo.	
1.	PONOVIMO IN UTRDIMO	Učenci: - pridobivajo zaupanje do novega okolja in razvijajo pripravljenost za pogovarjanje s sošolci, prijatelji, - ponovijo in utrdijo svoje znanje.	Učenci: - v parih odigrajo kratke dialoge, - se samostojno predstavijo s pomočjo podvprašani, - ponovijo izraze za šolske prostore.	elektronske prosojnice, učno gradivo "Na poti k učenju slovenščine"
2.	ŠOLSKЕ POTREBŠČINE IN IGRA VLOG	Učenci: - sodelujejo v pogovorih in usvajajo temeljna načela dialoškega sporazumevanja, - v pogovorih uporabljajo ustrezne pozdrave in zahvalo, - začnejo pogovor in se odzovejo na govorjenje drugega.	Učenci: - gledajo, kako učiteljica zaigra prizor »V trgovini s šolskimi potrebščinami«, - sodelujejo v igri vlog kupec – prodajalec v trgovini s šolskimi potrebščinami, - spoznavajo, kako se pogovarjamo (kako se pozdravimo in predstavimo), - utrjujejo besede za poimenovanje šolskih potrebščin.	šolske potrebščine
2.	ZAPOSLENI V ŠOLI	Učenci: - spoznajo in zapišejo nekatere poklice, ki jih opravljajo delavci na šoli.	Učenci: - ob slikah poimenujejo in zapišejo poklice zaposlenih na šoli, - poklic povežejo s kratkim opisom.	učno gradivo "Na poti k učenju slovenščine"
Malica, rekreativni odmor				
3.	BARVE	Učenci: - spoznajo in vadijo besede za barve, - se naučijo pesmico o barvah.	Učenci: - sedijo okrog mize, kjer so pripravljeni čopiči in tempera barve, - spoznajo poimenovanja za osnovne barve – rumena, rdeča, modra, - oblikujejo »Dlani prijateljstva« (na list večjega formata vsak odtisne dlan v barvi, ki si jo sam izbere; barvo poimenuje, ob dlani zapiše še svoje ime), - z učiteljico pripravijo razstavo izdelkov.	tempera barve, čopiči, list večjega formata, pesmica Barve, učni list, projekcija
3.	ŠOLSKЕ POTREBŠČINE	Učenci: - poimenujejo šolske potrebščine.	Učenci: - ob slikah poimenujejo in zapišejo potrebščine, - za učiteljem ritmizirano izgovarjajo imena potrebščin (rapl), - rešijo križanko.	učno gradivo »Na poti k učenju slovenščine«

3. dan (nadaljevanje)				
Zap. št. ure	VSEBINE	CILJI	DEJAVNOSTI	PRIPOMOČKI
4.	BARVE – DIDAKTIČNE IGRE	Učenci: - z igranjem didaktičnih iger utrjujejo poimenovanja barv in števil, - spoznavajo in upoštevajo pravila družabnih iger, - se pogovarjajo z vrstniki.	Učenci: - ob pomoči in spremljanju učiteljice izvajajo različne dejavnosti glede na interes posameznika: Dejavnosti: - nizanje barvnih perlic na vrvico - zatikanje barvnih čepkov v ploščo - igranje igre Človek ne jezi se - oblikovanje figure na tabli iz magnetnih barvnih likov - poimenujejo barve, ki so jih uporabili pri posamezni dejavnosti, - ob igri Človek ne jezi se utrjujejo štetje.	didaktične igre
4.	BARVE IN OBLAČILA	Učenci: - spoznajo poimenovanja za barve in jih zapišejo. - spoznajo poimenovanja za oblačila.	Učenci: - povežejo barvo z zapisom. - utrjujejo znanje ob vprašanjih. - ponovijo poimenovanja posameznih oblačil. - utrjujejo znanje ob igri slikovna tombola.	učno gradivo »Na poti k učenju slovenščine«. didaktični material. slikovna tombola z oblačili
UČNE OBLIKE: frontalna, individualna, skupinska, delo v dvojicah UČNE METODE: pogovor, pripovedovanje, opazovanje, razlaga, pojasnjevanje, demonstracija, opisovanje, poslušanje, metoda praktičnih del, didaktična igra, delo z besedilom				

PRIPRAVA NA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO DELO Tematski sklop: BARVE; V ŠOLI			Učiteljice:	Uvajalnica za učence priseljence 1. skupina: (1.–3. razred) 2. skupina: (4.–9. razred)
4. dan				
Zap. št. ure	VSEBINE	CILJI	DEJAVNOSTI	PRIPOMOČKI
1.	PONOVIMO, UTRDIMO	Učenci: - pridobivajo zaupanje do novega okolja in razvijajo pripravljenost za pogovarjanje s sošolci, prijatelji, - sodelujejo v elementarnih igrah, - štejejo v obsegu do 10.	Učenci: - sedijo v krogu in s pozdravom »dobro jutro« pozdravijo svojega levega in desnega sosedo, - se igrajo igro »Slepa miš« (Z izštevanko Ančka Bančka izberemo učenca, ki bo slepa miš in mu prek oči zavežemo rutko. Ostali učenci so v krogu. Ob štetju do 10 se premikajo v smeri urinega kazalca. Nato učenec, ki je v sredini, poišče enega od učencev in ga skuša prepoznati po otipu. Igro večkrat ponovimo.).	rutka
1.	PONOVIMO IN UTRDIMO	Učenci: - utrjujejo zanje.	Učenci: - se predstavijo. - poimenujejo šolske prostore, potrebščine, poklice ...	učno gradivo »Na poti k učenju slovenščine«
2.	PESMICA O BARVAH	Učenci: - utrjujejo poimenovanja barv, - se naučijo pesmico o barvah, - po navodilih pobarvajo sliko.	Učenci: - dobijo učni list z besedilom pesmi ob projekciji slikopisa pesmice Barve, - ponavljajo besedilo za učiteljem in se pesem naučijo: BARVE Trava je zelena, račka je rumena, zemlja je rjava, takšna je še krava. Miška pa je siva, vijola pa je sliva, a rdeč je lonec, pesmi te je konec. - na učnem listu, ki vključuje tudi dvojino, poimenujejo predmete na sliki (hiša, oblaka, sonce, travnik, streha, dimnik, okni, rože, zavese), - po navodilih pobarvajo sliko.	pesmica o barvah (slikopis) – učni list, barvanje po navodilih – učni list (glej vir)
Vir: http://www.ringaraja.net/otroski_koticek/ljudje-dom/hisa_180&1949.html (27. 8. 2014).				
2.	JAZ IN TI, VI IN MI	Učenci: - pridobivajo zaupanje do novega okolja in razvijajo pripravljenost za pogovarjanje s sošolci, prijatelji, - si ogledajo krajši posnetek o Sloveniji.	Učenci: - s pomočjo ključnih besed (ime, priimek, starost, naslov, prosti čas ...) predstavijo prijatelja, - berejo predstavitve oseb in odgovorijo na vprašanja v UG, str. 9 in 10, naloga 1, - berejo pogovor med Janom in Snežano (UG, str. 11, naloga 3) in sami zaigrajo podoben dvogovor, ki ga zapišejo, - ogledajo si izseke na DVD-ju s predstavitevijo Slovenije (DVD NA KRILIH PTIC), - razmišljajo o posnetku, izražajo svoja stališča in čustva, - primerjajo Slovenijo z državo, iz katere prihajajo, oz. z drugimi državami ali s pokrajinami, ki jih poznajo.	DVD-predvajalnik, televizija, projektor, računalnik, DVD – Slovenija (Na krilih ptic)
Malica, rekreativni odmor				

4. dan (nadaljevanje)				
Zap. št. ure	VSEBINE	CILJI	DEJAVNOSTI	PRIPOMOČKI
3.	ŠOLSKI PROSTORI	Učenci: - vedo, da so v šoli različni prostori, - si ogledajo in poimenujejo šolske prostore.	Učenci: - dobijo fotografijo šolskega prostora (Fotografijo vzamejo s seboj na ogled šole. Ko pridemo do določenega prostora, nas učenec, ki ima ustrezno fotografijo, na to opozori), - poimenujejo šolske prostore in si ogledajo, kako so opremljeni, - spoznajo, čemu so določeni šolski prostori namenjeni, - po vrnitvi v učilnico poiščejo ustrezna poimenovanja prostorov na kartončkih in jih povežejo s fotografijami šolskih prostorov.	fotografije šolskih prostorov, besede na kartončkih
4.	V UČILNICI	Učenci: - opisujejo učilnico, - poimenujejo predmete v učilnici.	Učenci: - ob plakatu opisujejo učilnico in poimenujejo predmete v njej, - preberejo besede za predmete na kartončkih ter jih prilepijo na ustrezno mesto v učilnici (miza, stol, polica, tabla, vrata, okno, pano, umivalnik, ogledalo, koš za smeti).	plakat – fotografija učilnice, kartončki z zapisanimi besedami
3. in 4.	ŠOLSKI PREDMETI IN URNIK	<u>Učenci:</u> - razumejo krajša preprosta zapisana sporočila oz. obvestila o urniku.	<u>Učenci:</u> - spoznajo imena za šolske predmete in krajšave zanje (npr. slovenščina – SLO), - vedo, da imajo obvezne in izbirne predmete (7., 8. in 9. razred).	<u>primeri urnikov</u>
UČNE OBLIKE: frontalna, individualna, skupinska, delo v dvojicah UČNE METODE: pogovor, pripovedovanje, opazovanje, razlaga, pojasnjevanje, demonstracija, opisovanje, poslušanje, metoda praktičnih del, didaktična igra, delo z besedilom				

PRIPRAVA NA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO DELO Tematski sklop: V ŠOLI			Učiteljice:	Uvajalnica za učence priseljence: 1. skupina: (1.–3. razred) 2. skupina: (4.–9. razred)
5. dan				
Zap. št. ure	VSEBINE	CILJI	DEJAVNOSTI	PRIPOMOČKI
1.	NAŠE TELO	Učenci: - poimenujejo dele telesa, - se naučijo peti novo pesem, - sodelujejo v interakcijskih igrah.	Učenci: - ponavljajo za učiteljem oz. pripevajo pesem »Ko si srečen«, - ob petju pesmi se učijo besed za poimenovanje delov telesa, - pokažejo in poimenujejo še ostale dele telesa, - sodelujejo v igri »Srečanje«.	
1.	<u>PRIPRAVA NA ŠPORTNE AKTIVNOSTI IN NAPOTKI ZA 1. ŠOLSKI DAN</u>	Učenci: - pripravijo svoja športna oblačila, obutev, pokrivala, - sodelujejo v pogovoru o 1. šolskem dnevu.		
2. in 3.	ŠPORTNE IGRE	Učenci: - sodelujejo v različnih športnih aktivnostih, - pridobivajo si zaupanje do novega okolja.	Učenci: - z učenci iz nadaljevalnice, dijaki in s starši, ki so se udeležili tečajev za priseljence, na šolskem igrišču glede na interes sodelujejo pri različnih športnih aktivnostih (nogomet, štafetne igre, hokej, skakanje na trampolinu, igre z žogo, preskakovanje kolesnice ...).	športni rekviziti
2. in 3.	<u>ŠPORTNE AKTIVNOSTI Z UČENCI NADALJEVAL NEGA TEČAJA, S SREDNJE-ŠOLCI PRISELJENCI IN S STARŠI</u>	Učenci: - se družijo med seboj, - krepijo občutek sprejetosti in pripadnosti.	Učenci: - z dijaki in s starši, ki so se udeležili tečajev za priseljence, na šolskem igrišču glede na interes sodelujejo pri različnih športnih aktivnostih (nogomet, štafetne igre, hokej, skakanje na trampolinu, igre z žogo, preskakovanje kolesnice ...).	športni rekviziti
Malica, rekreativni odmor				
4.	ZAKLJUČEK UVAJALNICE	Učenci: - si ogledajo risanko, - pripovedujejo o svojih vtisih v uvajalnici.	Učenci: - si ogledajo risanko »Franček gre v šolo«, - ponovijo, kaj bodo potrebovali v šoli, - povedo, kako so se počutili v uvajalnici, kaj jim je bilo najbolj všeč, kaj je bilo najtežje, - prejmejo pohvalo za trud pri učenju slovenščine.	risanka Franček gre v šolo, pohvale
Viri: Risanka Franček gre v šolo: http://www.youtube.com/watch?v=uZi3ZYj0WZgri (29. 8. 2014).				
4.	<u>PESMI NAS DRUŽIJO</u>	Učenci: - pripovedujejo o državah, iz katerih prihajajo, - predstavijo/naštevajo značilnosti, posebnosti teh držav, tipično hrano, ples ...	Učenci: - posameznih držav izberejo pesem/znano popevko v svojem jeziku, - pesem po poslušanju skušajo prevesti v slovenščino, - povedo temo pesmi (domovinska, ljubezenska ...), - ob zaključku prejmejo spominsko pohvalo na uvajalnico.	elektronske prosojnice, predvajalnik glasbe

UČNE OBLIKE: frontalna, individualna, skupinska, delo v dvojicah
UČNE METODE: pogovor, pripovedovanje, opazovanje, razlaga, pojasnjevanje, demonstracija, opisovanje, poslušanje, metoda praktičnih del, didaktična igra, delo z besedilom

Bojana Resanovič

TEČAJ JEZIKA ZA STARŠE

Da bi se učenci priseljencev čim hitreje in čim lažje vključili v naše izobraževanje, je pomembno, kako in v kolikšni meri vključimo tudi starše učencev priseljencev.

Pred vami so priprave za izvedbo 20-urnega tečaja slovenščine za starše.

Delo je zastavljeno tako, da vsak udeleženec tečaja usvoji osnovno besedišče, ob katerem bi moralo biti privajanje na novo življenjsko okolje lažje (predstavitve, opisi, poimenovanje predmetnosti ...). Pripravljene naloge se tudi povezujejo z gradivom za učence, ki jim slovenščina ni materni jezik, Na poti k učenju slovenščine avtoric Vanje Klančnik Kišasondi in Mojce Jelen Madruša. Učitelj lahko gradivo seveda poljubno dopolnjuje in prilagaja glede na potrebe učne skupine, v kateri poučuje. Pomembno je tudi, da učitelj spremlja dinamiko dela v razredu in spreminja učne oblike in učne metode in da se pri poučevanju ustavi na mestih, kjer udeleženci pokažejo večje zanimanje.

Tečaj vključuje tudi druge dejavnosti (ogled in namembnost ustanov v mestu, športne igre za starše in otroke).

Za na pot gradivu, ki je pred vami, morda le to – z dobro osmišljenim tečajem za starše priseljencev pred vstopom njihovih otrok v šolo lahko šola veliko pridobi, saj starši spoznajo nekaj osnovnih izrazov za sporazumevanje, dobijo pa tudi osnovne informacije o šolskem prostoru in načinu življenja v okolju, v katerega so se preselili.

PRIPRAVA NA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO DELO		Učiteljica:		Tečaj za starše
Tematski sklop: SPOZNAJMO SE				
1. dan				
Zap. št. ure	VSEBINE	CILJI	DEJAVNOSTI	PRIPOMOČKI
1.	DOBRODOŠLI NA OSNOVNI ŠOLI KOPER	Udeleženci: - (uvajalnice, nadaljevalnega tečaja in tečaja za starše) prisluhnejo uvodnemu nagovoru ravnatelja, - spremljajo predstavitev posameznih izvajalk tečajne oblike učenja slovenščine.	Udeleženci: - prisluhnejo predstavitvi, - ob pomoči prevajalcev izvedo osnovne informacije o poteku dela, - se razdelijo v skupine glede na predhodno znanje slovenščine oz. starost (uvajalnica, nadaljevalni tečaj, tečaj za starše).	
2.	MED-KULTURNOST NAS BOGATI	Starši: - pridobivajo zaupanje do novega okolja in razvijajo pripravljenost za pogovarjanje z drugimi udeleženci tečaja.	Starši: - si ogledajo posnetek nabora dejavnosti preteklih let z učenci priseljenci.	
Malica, rekreativni odmor				
3.	TO SMO MI	Starši: - prepoznajo zastavo svoje države.	Starši: - zapišejo svoja imena pod zastave držav, iz katerih prihajajo, - povedo kaj o svoji državi, če znajo.	plakati
4.	ABECEDA	Starši: - spoznajo slovensko abecedo, - spoznajo števnike, bogatijo besedišče.	Starši: - ob elektronskih prosojnicah spoznajo 25 črk slovenske abecede, ob tem spoznavajo nove besede in usvajajo besedišče, - spoznavajo glavne in vrstilne števnike (tudi imena za dneve v tednu in mesece).	elektronske prosojnice, učni listi
UČNE OBLIKE: frontalna, individualna, skupinska, delo v dvojicah UČNE METODE: pogovor, pripovedovanje, opazovanje, razlaga, pojasnjevanje, opisovanje, poslušanje, delo z besedilom				
OPOMBE Gradivo se povezuje z učnim gradivom za učence priseljence Na poti k učenju slovenščine avtoric Vanje Klančnik Kišasondi in Mojce Jelen Madruša.				

ABECEDA

1. Napišite besede v slovenščini, ki jih že poznate.

SLOVENSKA ABECEDA

A	avto	
B	balon	
C	copati	
Č	čevelj	
D	denar	
E	evro	
F	film	
G	goba	
H	hotel	
I	igla	
J	jabolko	
K	kava	
L	letalo	
M	miš	
N	noga	
O	oliva	
P	papir	
R	roka	
S	sendvič	
Š	špageti	
T	telefon	
U	urnik	
V	vino	
Z	zebra	
Ž	žoga	

0		30	
1		31	
2		32	
3		33	
4		34	
5		35	
6		36	
7		37	
8		38	
9		39	
10		40	
11		41	
12		42	
13		43	
14		44	
15		45	
16		46	
17		47	
18		48	
19		49	
20		50	
21		60	
22		70	
23		80	
24		90	
25		100	
26		200	
27		300	
28		1000	
29		1000000	

PRIPRAVA NA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO DELO Tematski sklop: TO SI TI, TO STE VI		Učiteljica:	Tečaj za starše	
2. dan				
Zap. št. ure	VSEBINE	CILJI	DEJAVNOSTI	PRIPOMOČKI
1.	ABECEDA (PONOVI TEV)	Starši: - ponovijo slovensko abecedo, - ponovijo števnike, - ponovijo poimenovanja - za mesece in dneve v tednu, - bogatijo besedišče.	Starši: - ob elektronskih prosojnicah ponovijo 25 črk slovenske abecede, ob tem ponovijo besede, ki so jih spoznali prejšnjega dne, - ponovijo glavne in vrstilne števnike (tudi imena za dneve v tednu in mesece).	elektronske prosojnice
2.	TO SEM JAZ	Starši: - se znajo predstaviti in povedati osnovne podatke o sebi (ime, priimek, naslov, elektronski naslov, poklic ...).	Starši: - rešujejo učne liste, - se predstavijo pred skupino, - se predstavijo drug drugemu v parih	elektronske prosojnice, učni listi
Malica, rekreativni odmor				
3.	TO SI TI	Starši: - znajo predstaviti in povedati osnovne podatke o soudeležencu tečaja (ime, priimek, naslov, elektronski naslov, poklic ...).	Starši: - rešujejo učne liste, - se predstavijo pred skupino, - se predstavijo drug drugemu v parih.	elektronske prosojnice, učni listi
4.	TO STE VI	Starši: - spoznajo razliko med tikanjem in vikanjem.	Starši: - rešujejo učne liste.	elektronske prosojnice, učni listi

UČNE OBLIKE: frontalna, individualna, skupinska, delo v dvojicah

UČNE METODE: pogovor, pripovedovanje, opazovanje, razlaga, pojasnjevanje, opisovanje, poslušanje, delo z besedilom

OPOMBE

Zadnja ura v dnevu je namenjena osebam, ki govorijo slovanske jezike, ostali (npr. albansko govoreči) se v tem času učijo, kako se predstaviti.

Gradivo se povezuje z učnim gradivom za učence priseljence Na poti k učenju slovenščine avtoric Vanje Klančnik Kišasondi in Mojce Jelen Madruša.

TO SEM JAZ

1. Vprašajte in odgovorite.

Kako ti je ime?/Kako vam je ime? – Ime mi je _____.

Kako se pišete? – Pišem se _____.

Koliko ste stari? – Star/-a sem _____.

Kaj si po poklicu?/Kaj ste po poklicu? – Po poklicu sem _____.

TIKANJE

Si ti Tina?

Kako **ti** je ime? Kako se pišeš?

Se pišeš Novak?

Od kod prihajaš?

Kje delaš? Kaj **si ti** po poklicu?

VIKANJE

Ste vi Tina?

Kako **vam** je ime? Kako se pišete?

A se pišete Novak?

Od kod prihajate?

Kje delate? Kaj **ste vi** po poklicu?

POMEMBNE BESEDE

IME	PRIIMEK	POKLIC	DRŽAVA	JEZIK	NASLOV	ULICA
KRAJ	HIŠNA ŠTEVILKA	MESTO	TELEFONSKA ŠTEVILKA			
E-MAIL	ELEKTRONSKA POŠTA	STAROST				

2. Izpolnite.

Ime in priimek: _____

Ulica in hišna številka: _____

Poštna številka in kraj: _____

Država: _____

Telefonska številka: _____

Elektronski naslov (e-mail): _____

Starost: _____

3. Smiselno dopolnite. Nato vprašajte ostale tečajnike.

Kako ti je _____?

Tina.

Kako _____ pišeš?

Novak.

Koliko _____ stara?

35 let.

Kje _____?

V Kopru.

Od _____ prihajaš?

Iz Ljubljane.

_____ si po poklicu?

Kuharica.

_____ delaš?

V gostilni.

_____ otroke?

Da, dva sina.

4. Vstavite črke.

ted__n

__an

dat__m

le__o

mes__c

Kop__r

Ljubl__ana

Mari__or

Posto__na

I__ola

gospo__inja

kuha__ica

čisti__ka

tajni__a

šivil__a

__ofer

direk__or

__ek

učite__j

novi__ar

me__to

dr__ava

kr__j

va__

nase__je

5. Izpolnite preglednico. Vprašajte soseda.

Ime mi je _____ ,	Ti si _____ ,
pišem se _____ .	pišeš se _____ .
Rodila sem se v _____ ,	Rodil/-a si se v _____ ,
stara sem _____ .	star/-a si _____ .
Imam otroke: _____ .	Imaš otroke: _____ .
Moja najljubša pesem je _____ .	Tvoja najljubša pesem je _____ .
Moj najljubši film je _____ .	Tvoja najljubši film je _____ .
Moj/-a prijatelj/-ica se imenuje _____ ,	Tvoj/-a prijatelj/-ica se imenuje _____ ,
živi v _____ ,	živi v _____ ,
star/-a je _____ let.	star/-a je _____ let.

PRIPRAVA NA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO DELO		Učiteljica:		Tečaj za starše
Tematski sklop: PO MESTU				
3. dan				
Zap. št. ure	VSEBINE	CILJI	DEJAVNOSTI	PRIPOMOČKI
1.	LJUDSKA UNIVERZA V MESTU	Starši: - spoznajo programe na ljudski univerzi v izbranem kraju, - spoznajo možnosti za obiskovanje različnih jezikovnih tečajev in načine financiranja teh tečajev.	Starši: - obiščejo ljudsko univerzo v kraju.	zgibanke, elektronske prosojnice, spletna stran ljudske univerze
2.	POMEMBNE USTANOVE V MESTU	Starši - spoznajo, kje v mestu se nahajajo pomembnejše ustanove (zavod za zaposlovanje, center za socialno delo, knjižnica, gledališče, glasbena šola, zdravstveni dom, TIC ...).	Starši: - spoznajo, kje se nahajajo različne ustanove.	
Malica, rekreativni odmor				
3.	TO SEM JAZ, TO SI TI, TO STE VI	Starši: - se znajo predstaviti in povedati osnovne podatke o sebi in soudeležencu (ponovitev znanja).	Starši: - se predstavijo pred skupino, - predstavijo drug drugega pred skupino (pari se razlikujejo od prejšnjega dne).	
4.	TO NISEM JAZ, TO NISI TI	Starši: - znajo uporabljati zanikano obliko glagola biti (sem – nisem, si – nisi ...).	Starši: - rešujejo učne liste.	elektronske prosojnice, učni listi
UČNE OBLIKE: frontalna, individualna, skupinska, delo v dvojicah UČNE METODE: pogovor, pripovedovanje, opazovanje, razlaga, pojasnjevanje, opisovanje, poslušanje, delo z besedilom				
OPOMBE 1. in 2. ura se izvajata po mestu.				
Gradivo se povezuje z učnim gradivom za učence priseljence Na poti k učenju slovenščine avtoric Vanje Klančnik Kišasondi in Mojce Jelen Madruša.				

PRIPRAVA NA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO DELO Tematski sklop: MOJE TELO, BARVE		Učiteljica:		Tečaj za starše
4. dan				
Zap. št. ure	VSEBINE	CILJI	DEJAVNOSTI	PRIPOMOČKI
1.	MOJE TELO	Starši: - spoznajo poimenovanja za dele telesa.	Starši: - rešujejo učne liste.	elektronske prosojnice, učni listi
2.	KAKŠNI SMO?	Starši - se znajo opisati.	Starši: - rešujejo učne liste, - govorijo o sebi.	elektronske prosojnice, učni listi
Malica, rekreativni odmor				
3.	BARVE	Starši: - spoznajo poimenovanja za barve.	Starši: - rešujejo učne liste, - povedo, kakšne barve so predmeti okoli njih.	elektronske prosojnice, učni listi
4.	OBLAČILA	Starši: - bogatijo besedišče, - spoznajo izraze spodaj – zgoraj, levo – desno, pod – nad, spredaj – zadaj itd.	Starši: - rešujejo učne liste.	elektronske prosojnice, učni listi
UČNE OBLIKE: frontalna, individualna, skupinska, delo v dvojicah UČNE METODE: pogovor, pripovedovanje, opazovanje, razlaga, pojasnjevanje, opisovanje, poslušanje, delo z besedilom				
OPOMBE UL (KINO) je namenjen tistim staršem, ki hitreje usvajajo znanje.				
Gradivo se povezuje z učnim gradivom za učence priseljence Na poti k učenju slovenščine avtoric Vanje Klančnik Kišasondi in Mojce Jelen Mađruša.				

KAKŠNI SMO?

1. Oglejte si Andreja.
Naštete besede povežite z ustreznimi deli telesa.

LASJE

ČELO

OKO

USTA

ZOBJE

ROKA

TREBUH

NOGA

STOPALO

GLAVA

UHO

OBRVI

KOMOLEC

NOS

LICE

VRAT

RAMA

DLAN

2. Napišite pravilno rešitev.

Andrej je _____ (fant, punca).
Andrej ima _____ (ravne, skodrane) lase.
Oblečen je v _____ (dolge, kratke) hlače, ki
(imajo naramnice/nimajo naramnic) _____ .
Desno roko ima _____ (ob telesu, dvignjeno).

3. Preberite in izpolnite tabelo.

Ime mi je Tadej. Star sem 35 let. Visok sem 183 cm. Imam goste rjave lase, košate obrvi in modre oči. Obraz imam posut s pegami. Moj nos je majhen in okrogel, pod njim imam srednje velika usta. Rad se smejim.

Moje najljubše oblačilo so modre hlače – kavbojke. Pod njimi si oblečem majice različnih barv, pogosto nosim zeleno ali modro majico. Obut sem v športne čevlje, le redkokdaj v kaj drugega. Prijatelji mi pravijo, da sem dober srčen, ker rad pomagam. Z menoj jim ni nikoli dolgčas.

4. V besedilu poiščite podatke o Tadeju in jih vpišite v tabelo. Nato v tabelo vpišite še svoje podatke.

	TADEJ	JAZ
ime		
starost		
višina		
lasje		
obrvi		
oči		
obraz		
nos		
usta		
obleka		
obutev		
osebnostne lastnosti		

5. Napišite, kaj je npr. rumene barve, zelene barve ...

Rumene barve je sonce.

Sonce je rumeno.

Zelene barve je trava.

Trava je zelena.

KINO

1. Preberite besedilo in odgovorite na vprašanja.

Ljudje gledajo filme v kinu. V kinu je šest kinodvoran, največja kinodvorana ima deset vrst.

V vsaki vrsti je šestnajst sedežev.

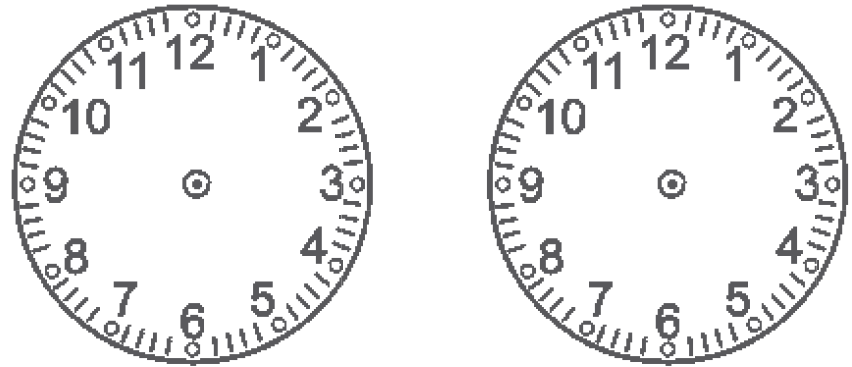
Danes je na sporedu pet različnih filmov.

Film Herkules bo trajal eno uro in štirideset minut. Začel se bo ob 19.00 in končal ob 20.40.

- a) Kje gledajo ljudje filme?
- b) Koliko kinodvoran ima kino?
- c) Koliko sedežev je v vsaki vrsti?
- d) Koliko različnih filmov prikazujejo danes?
- e) Koliko časa traja film Herkules?
- f) Kdaj se bo začel in kdaj končal?

V besedilu podčrtajte besede, ki poimenujejo števila.

2. Dopolnite uri. S kazalci označite začetek in konec predstave.

OBLAČILA

1. Dokončajte ali dopolnite povedi. Pomagajte si z besedami v tabeli. Tabelo dopolnite še s svojimi primeri.

OBLAČILA hlače, krilo, jopica, bluza, trenirka, pullover, plašč, bunda, pelerina, anorak	OBUTEV čevlji, sandali, copati, škornji, planinski čevlji, superge, natikači, snežke
PERILO spodnja majica, spodnje hlače, pižama, kopalke	POKRIVALA kapa, šal, ruta, klobuk, rokavice, čepica

Ko grem v službo, si oblečem _____

_____ in obujem _____

Ker zunaj močno piha, si dam na glavo _____, na roke si nadenem _____, okoli vratu si ovijem _____

Začelo je snežiti, zato si za sprehod oblečem _____

_____ in obujem _____

2. Kaj imate danes oblečeno in obuto? Napišite.

3. Kaj je danes oblekel nekdo na tečaju slovenščine? Napišite.

PRIPRAVA NA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO DELO Tematski sklop: ŠPORTNE IGRE, HRANA, ŠOLA			Učiteljica:	Tečaj za starše
5. dan				
Zap. št. ure	VSEBINE	CILJI	DEJAVNOSTI	PRIPOMOČKI
1.	ŠPORTNE IGRE	Starši: - se udeležijo športnih iger s svojimi otroki, - spoznavajo se in sodelujejo z ostalimi udeleženci tečaja, otroki, dijaki.	Starši: - igrajo športne igre.	športni rekviziti
2.	ŠPORTNE IGRE	Starši: - se udeležijo športnih iger s svojimi otroki, - spoznavajo se in sodelujejo z ostalimi udeleženci tečaja, otroki, dijaki.	Starši: - igrajo športne igre.	športni rekviziti
Malica, rekreativni odmor				
3.	HRANA	Starši: - s pomočjo spletnih strani (fotografij) spoznajo poimenovanja za sadje, zelenjavo, žitarice, mlečne izdelke, sladice, pijačo, - spoznajo moški, ženski in srednji spol.	Starši: - rešujejo učne liste.	elektronske prosojnice, učni listi, svetovni splet
4.	ŠOLA	Starši: - bogatijo besedni zaklad, - spoznajo osnovne izraze, ki jih bodo potrebovali v šoli (1. šolski dan, urnik, potrebščine, ocene, opravičila, šolski predmeti, OPB), - si ogledajo spletne strani šol.	Starši: - izpolnijo primer opravičila, - se sprehodijo po šoli in spoznajo prostore ter poimenovanja za njih (učilnica, jedilnica, zbornica ...).	elektronske prosojnice, učni listi
UČNE OBLIKE: frontalna, individualna, skupinska, delo v dvojicah UČNE METODE: pogovor, pripovedovanje, opazovanje, razlaga, pojasnjevanje, opisovanje, poslušanje, delo z besedilom				
OPOMBE Starši ob zaključku tečaja prejmejo spominsko fotografijo in potrdilo o udeležbi na tečaju.				
Gradivo se povezuje z učnim gradivom za učence priseljence Na poti k učenju slovenščine avtoric Vanje Klančnik Kišasondi in Mojce Jelen Madruša.				

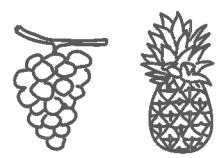
HRANA

1. Poimenujte posamezno zelenjavo in sadje ter besede razvrstite v spodnjo tabelo.

MOŠKI SPOL	ŽENSKI SPOL	SREDNJI SPOL
paradižnik	solata	

2. Naštejte nekaj besed, ki sodijo v spodnje skupine.

sadje: _____
slaščice: _____
hrana: _____

3. Zapisanim besedam poiščite skupno ime.

nož, vilice, žlica: _____
sok, mleko, voda: _____
jabolko, banana, ringlo: _____

4. Odgovorite na vprašanja.

Katera je vaša najljubša jed?

Katere jedi ne marate?

Katera je vaša najljubša pijača?

5. Hrana je različnega okusa. K vsakemu okusu napišite vsaj dve jedi.

Kislo: _____
Grenko: _____
Slano: _____
Pekoče: _____
Sladko: _____
Brez okusa: _____

6. Besede na levi smiselno povežite z besedami na desni strani.

štruca	kisle smetane
zavitek	vode
plastenka	solate
liter	masla
skleda	soka
kozarec	kisa
par	sira in slame
lonček	klobas
rezina	kruha

7. Vpišite ustrezno besedo. Izbirajte med naslednjimi besedami:

cedilom, kuhalnico, nožem, vilico, slamico, odpiracem, zajemalko, žlico.

Juho jemo z _____. Steklenico odpremo z _____.
Hrenovko režemo z _____. Juho zajemamo z _____.
Solato jemo z _____. Sok pijemo s _____.
Golaž mešamo s _____. Makarone odcedimo s _____.

SPODBUJANJE PRIPOVEDOVANJA V VEČKULTURNEM IN VEČJEZIČNEM OKOLJU

Naše življenje je že od rojstva dalje prežeto s pripovedovanjem. Otroci poslušajo pragmatična ali domišljajska pripovedna besedila iz svojega najožjega okolja do trenutka, ko napoči tako imenovano občutljivo obdobje in lahko dajo glas lastnim pripovednim besedilom. Glede na pomen pripovedovanja se samo po sebi zastavlja vprašanje, kako je mogoče pri posamezniku pripovedovanje, ki je njegova potreba, ustrezno spodbujati in glede na starostno stopnjo nadgrajevati ter kako izdelati didaktične strategije, ki služijo razvijanju predpripovedovalne dejavnosti kot predpogoju za nadaljnje tvorjenje pripovedovalne sheme. Pričujoči prispevek bo odprl problematiko o vlogi odraslega (vzgojitelja/učitelja) pri pripovedovanju, ki je kot pragmatična dejavnost tudi kulturno pogojena. Prispevek prinaša tudi primere dobre prakse na področju spodbujanja pripovedovanja.

Stimulativno literarnoestetsko okolje v okviru organiziranega vzgojnovarstvenega in vzgojnoizobraževalnega dela, torej namensko redno in sistematično branje ter pripovedovanje kakovostne literature, bistveno prispeva k oblikovanju popolnejše pripovedovalne sheme otrok. Skozi zgodbo, ki je odsev neke kulture, posameznik pridobiva izkušnje v zvezi z lastno kulturo in o njej lahko razmišlja.

KLJUČNE BESEDE: Pripovedovanje, pripovedovalna shema, kultura skozi pripoved, stimulativno okolje, igra, didaktične strategije

Razvoj govora otroka v dvojezičnih družbah/družinah

Z vidika psihološke teorije dvojezičnosti sta dva jezika dve različni vrsti aktivnosti, v kateri so vpleteni isti organi. Dvojezičnost obsega možnost enakovredne izbire jezikovnih kodov v vseh govornih položajih (formalnih in neformalnih), hkrati pa tudi sposobnost istovetenja z obema jezikovnima skupnostma, tako da se ohrani lastna kulturna identiteta, h kateri se doda drugojezična kultura. "Dvojezičen je tisti posameznik, ki lahko v večini govornih položajev brez težav uporablja dva jezika in prehaja iz enega v drugega, kadar želi" (Oksaar, 1971, v: Marjanovič Umek in Zupančič, 2004: 328).

Dvojezičnost izhaja iz stikov med jezikom naroda in narodnosti in se uresničuje v govornem vedenju posameznika in skupnosti. V določenem trenutku jezikovnega stika se lahko s časom in pod vplivi različnih zunanjih (socialnih, družbenih, kulturnih idr.) in notranjih (posamezniku lastnih) dejavnikov spreminja prevlada jezika in s tem stopnja ter tip dvojezičnosti.

Razvoj govora otroka, ki živi v večjezični družini, se razlikuje od razvoja govora otrok v enojezični družini. Razvojna psiholingvistika v svoje raziskovalno polje zato vključuje tudi analizo in opis razvoja govora večjezičnika kot poseben tip učenja jezika v otroštvu. Otroke njihovo izpostavljanje dvema jezikoma spodbudi k temu, da se osredinjajo na formalne značilnosti obeh jezikov (Diaz, 1985, v: Kranjc, 1999). Te misli so spodbudile tudi zanimivo in morda celo malo tvegano domnevo, da se zaradi teh sposobnosti zavedne formalne analize v obeh jezikih ti otroci prej naučijo določenih slovničnih struktur kot mnogi enojezični in da pri tem delajo manj napak. Podobna

je še domneva, da zgodnja dvojezičnost vodi v natančnejše razumevanje pravil obeh jezikov. Verjetno bi lahko pritrdili Clynu (1987: 85), ki pravi, da imajo otroci, ki so doma vzgajani dvojezično, več možnosti kot njihovi enojezični sovrstniki, da že od zgodnjih let naprej razvijejo zavedanje o jeziku.

Razvoj dvojezičnosti v zgodnjem otroštvu poteka v treh fazah (Marjanovič Umek in Zupančič, 2004):

1. V prvi fazi otrok oblikuje en leksikalni sistem, ki vsebuje besede iz obeh jezikov. Otrok oba jezika, ki ju sliši v svojem okolju, dojema kot en sam jezik. Beseda enega izmed jezikov nima svoje ustrezne besede z enakim pomenom v drugem jeziku. Razvoj jezika dvojezičnega otroka je na tej stopnji zelo podoben razvoju enojezičnega otroka. Otrok pogosto sestavlja besedne zveze, ki so sestavljene iz besed obeh jezikov.
- Glavna otrokova naloga, ki je v tem obdobju simultano izpostavljen dvema jezikoma, je razlikovati glasove, besednjak in slovnico obeh jezikov. Ta faza se zaključi med 2. in 3. letom.
2. V drugi fazi, ki je značilna za obdobje med 3. in 4. letom, otrok razlikuje med dvema različnima besednjakoma, vendar pa uporablja enaka slovnična pravila v obeh jezikih. Za skoraj vsako besedo v enem od jezikov otrok pozna tudi ustrezno besedo v drugem jeziku. Besede iz dveh različnih besednjakov se nič več ne pojavljajo skupaj v isti besedni zvezi. V tem obdobju so otroci sposobni prevajati en jezik v drugega, mnogi pa se svoje dvojezičnosti tudi zavedajo.
3. V tretji fazi razvoja dvojezičnosti otrok govori dva jezika, ki imata različni slovnici in besednjaka, vsak jezik pa navadno povezuje z določeno osebo, ki ta jezik z njim govori. Otroci se v drugem jeziku najhitreje naučijo pozdravov in drugih interaktivnih zvez ter besed, ki zadevajo njih same. Teh besed pa se najprej naučijo kot celoto, ki je skladenjsko še ne razčlenijo.

Avtorici S. Kranjc in B. Baloh (2007) ugotavljata, da ima pomembno vlogo pri učenju drugega jezika tudi predznanje prvega jezika, tako na strukturni ravni kot v zvezi s splošnim razumevanjem sveta in samega sebe v vseh sestavinah sporazumevalne zmožnosti. Prvi jezik utira pot vsem poznejšim jezikom. Tudi strategije, s katerimi si odrasli učeči pomagajo na začetnih stopnjah učenja drugega jezika, so pogosto prav strategije prvega jezika, torej sporazumevalno zmožnost in besedilne svetove v drugem jeziku sestavlja tudi prvi jezik. Ta pomaga učečemu se asociirati in ustvarjati povezave in vzorce, čeprav so morda drugačni od drugega jezika. Uporaba strategij prvega jezika je pri tem mogoča, ker velik del družbenega življenja temelji na predvidljivosti. Tako naj bi si učeči se pri učenju ustvaril nove povezave, skladne z drugim jezikom, in nove besedilne svetove, saj si le tako lahko ustrezno oblikuje sporazumevalno zmožnost v novem jeziku.

V povezavi z razvijanjem sporazumevalne zmožnosti v nekem jeziku govorimo o dveh procesih, o usvajanju in učenju jezika. Usvajanje jezika poteka nenačrtno v okolju, kjer ta jezik obstaja, in v njem poteka celotna komunikacija. Gre za pridobivanje jezikovne zmožnosti v prvem jeziku. Učenje jezika pa je načrtna dejavnost, značilna za pridobivanje jezikovne zmožnosti drugega ali tujega jezika, navadno v skonstruiranem okolju. Seznanjanje z jezikom pa je tretji proces, povezan z razvijanjem sporazumevalne zmožnosti v nekem jeziku, v katerem si posameznik uzavesti, da poleg prvega jezika ob njem obstaja še neki drug jezik, poteka pa predvsem na receptivni ravni, vendar načrtovano in ne spontano. Učitelj/vzgojitelj

premišljeno in strokovno utemeljeno izbira vsebine ter oblike dela in načrtuje dejavnosti, ki otrokom omogočajo seznanjanje z drugim jezikom.

S. Kranjc (2009, 87–88) navaja, da otrok, ki usvaja prvi jezik, začne proces razvoja jezikovne zmožnosti s sorazmerno nerazvitim kognitivnim sistemom in preprostim jezikovnim sistemom. Zapletenejše strukture sledijo eno- in dvobesedni fazi, torej jih lahko tvori šele tedaj, ko obvlada dovolj besed in ima dovolj razvit kognitivni sistem. Oseba, ki se uči drugega/tujega jezika, običajno že obvlada prvi jezik, ima razvit kognitivni sistem. Dobro pozna semantična, pragmatična in skladenjska pravila iz prvega jezika, ima veliko izkušenj in vedenja o svetu, jezikovni sistem prvega jezika lahko uporabi kot izhodišče za gradnjo slovnice v drugem/tujem jeziku. Ista avtorica (prav tam) meni, da pri tem lahko prihaja tudi do negativnega transferja oz. interferenc. Čeprav še ne poznajo struktur iz drugega/tujega jezika, lahko s pomočjo nekaj besed iz drugega/tujega jezika in strukturo iz prvega jezika tvorijo sporočila. V tako tvorjenih izrekih se včasih pojavljajo oblike, ki jih rojeni govorci ne bi nikoli izrekli.

Pri raziskovanju poučevanja drugega/tujega jezika pogosto naletimo na vprašanje, ali tudi pri učenju drugega/tujega jezika sodeluje sredstvo za učenje/usvajanje jezika (language acquisition device), ki omogoča nezavedno usvajanje (kar je značilno za razvoj prvega jezika), ali pa se drugega/tujega jezika učimo popolnoma drugače.

Da bi se lahko govorec nekega jezika enakovredno vključeval v komunikacijski proces, mora najprej imeti izoblikovan individualni stil komunikacije, ki pa mora imeti vsaj nekaj skupnih točk s komunikacijskim stilom družbe. To pomeni, da mora obvladovati pragmatična načela, ki so se izoblikovala v kulturi, v kateri govorec živi. Hkrati pa mora obvladati tudi sredstva, s katerimi komunikacijo sploh vzpostavi. Poznati mora torej osnovna slovnicična pravila, sposoben mora biti znotraj glasovnega niza odkriti osnovne jezikovne enote, kot so izreki, besedne zveze, besede; sposoben mora biti na jezikovno relevanten način analizirati dogodke (in tako ločevati na primer aktanta od cirkumstanta) in razkriti odnose med jezikovnimi enotami, ki jih sliši in tvori, ter odnose med jezikovnimi enotami in svojimi predstavami o realnem svetu okoli sebe.

L. Čok (1999) navaja, da otrok s seboj prinese določeno jezikovno znanje, zato se moramo zavedati, da jezikovna zmožnost, ki jo je otrok pridobil pri uspešnem uzaveščanju maternega jezika, pripomore tudi k uspešnemu učenju drugega jezika. Sistem miselnih operacij upovedovanja v maternem jeziku se prenaša na upovedovanje v drugem jeziku. Materni jezik in drugi jezik sta v jezikovni soodvisnosti. Pozitivni transfer znanj olajša, jezikovna interferenca pa ovira usvajanje jezika.

Vseh sporazumevalnih vzorcev, ki jih je otrok že usvojil v maternem jeziku, pa ne more neposredno prenašati v drugi jezik, saj so nekateri lastni prvemu jeziku, prav tako pa v drugem jeziku obstajajo njemu lastni sporazumevalni vzorci.

Učenje prvega kot tudi učenje in usvajanje drugega/tujega jezika na nekaterih točkah poteka analogno, nekaj pa je lastnosti, ki procese ločujejo drug od drugega.

Vprašanje o tem, pri kateri starosti naj se otroci začnejo učiti drugega/tujega jezika, ima različne odgovore. Še vedno se namreč pojavljajo dileme, ali ima morda zgodnje usvajanje/učenje drugega/tujega jezika negativen vpliv na usvajanje materinščine in ali morda otrok, ki se že zgodaj začne učiti drugi/tuji jezik, ne doseže dovolj visoke razvojne ravni govora in drugih spoznavnih sposobnosti.

Odprto ostaja predvsem vprašanje o tem, katere so primerne metode in oblike poučevanja drugega/tujega jezika v vrtcu in šoli ter kako zagotoviti kontinuiteto učenja

in pri tem upoštevati velike razlike v jezikovnih sposobnostih med otroki. Hkrati je v ospredju vprašanje, ali obstaja kritično obdobje za učenje drugega/tujega jezika in če da, kdaj je. Glede tega, kdaj naj bi bilo kritično obdobje za usvajanje oziroma učenje drugega/tujega jezika, so strokovnjaki deljenega mnenja, vendar se strinjajo, da gre za starost od približno treh oziroma štirih pa do osmih oziroma devetih let, nekateri menijo, da traja celo do pubertete. "V otroštvu obstaja večja zmožnost za usvajanje jezikov, predvsem besed in glasovne podobe jezika, ki jo odrasli izgubijo" (Siraj - Blatchford in Clarke, 2000, v: Marjanovič Umek in Zupančič, 2004: 329).

O kritičnem obdobju govorimo, kadar lahko določimo starost, pri kateri je učenje oziroma usvajanje drugega/tujega jezika hitrejše in lažje ter od otroka zahteva manj napora. Avtorice D. E. Papalia, S. Wendkos Olds in R. Duskin Feldman (2003) menijo, da naj bi bilo usvajanje drugega jezika v kritičnem obdobju hitrejše in lažje, zato naj bi terjalo tudi manj truda. Po tem obdobju se zmožnost popolnega usvajanja drugega jezika, ki bi bila primerljiva s sporazumevalno zmožnostjo rojenih govorcev, še posebej usvajanje fonološke podobe jezika, zmanjša. Avtorici L. Marjanovič Umek in M. Zupančič (2004: 329) pa ugotavljata, da popolnejše usvajanje drugega jezika pred puberteto strokovnjaki pripisujejo vrsti nevroloških, razvojnopsiholoških in emocionalnih dejavnikov.

Učenje jezika z igro

Za otroka je igra temeljna spoznavna izkušnja in hkrati osnova za proces učenja.

Z igro otroku uzaveščamo preproste, njegovemu interesu ustrezne sporazumevalne vzorce, ki predstavljajo analitično načrtovane jezikovne strukture. Tempo, obseg in globina sta najprej svobodna, postopoma pa dejavnosti stopnjujemo tako, da usmerjamo in načrtujemo težavnost.

Kot navaja Caon (2008) ima igra pri učenju jezika poseben pomen, saj je raba jezika pri podajanju navodil za igranje neizbežna, pa tudi večina iger med samim potekom predvideva rabo jezika, če ne drugače, za interakcijo med (so)igralci. Gre torej za dvojno vključevanje posameznika v igro, in sicer na sinhronem nivoju (med igro), ko je posameznik v igro veččutno vključen in kot takšen motiviran, ter na diahronem nivoju (pri ponovnem igranju in ustvarjanju igre), ko se zmožnosti nenehno razvijajo in motivacija vodi v preseganje praga znanja posameznika, kar vodi v dinamično učenje.

Pri igri gre torej za igralne in raziskovalne dejavnosti, metode in tehnike dela, ki spodbujajo interes za spoznavanje jezika in razvijanje sporazumevalne zmožnosti.

Igro najpogosteje povezujemo z zgodnjim otroštvom, zato je potrebno poudariti, da igralne dejavnosti niso omejene le na predšolsko obdobje in da didaktična igra ni namenjena le zgodnjemu učenju jezika. Igro lahko, seveda s prilagoditvami glede na kognitivno in jezikovno zmožnost učečega se jezika, prilagodimo tudi za mladostnike in odrasle, saj lahko spodbuja zahtevnejše kognitivne procese, kot je npr. reševanje problemov ali podobno. Tovrstne dejavnosti bodo v posamezniku vzbudile željo po učenju, ob čemer bo doživiljal ugodje, hkrati pa tudi željo po preseganju soigralcev, vendar predvsem željo po preseganju samega sebe in lastnega znanja. T. Taeschner (2002) pa navaja, da četudi je prav med igro lažje vzpostaviti dober komunikacijski odnos, igra sama po sebi ni tisti element, ki v posamezniku spodbudi proces usvajanja jezika. Če posameznik nima možnosti interakcije v jeziku, ki se ga uči, in za to ni

pogojev (odnosnih, prostorskih, časovnih, stičnih), se jezika ne bo naučil. Novejši pogledi na usvajanje drugega jezika poudarjajo, da bo posameznik šele takrat uspešno usvojil drugi jezik, ko njegova temeljna naloga ne bo učenje jezikovnih pravil, temveč razvijanje sporazumevalnih zmožnosti o zanimivih temah v drugem jeziku. Govor je torej o komunikacijskem učenju jezika. Najpomembnejši cilj takšnega učenja je zmožnost posameznika, da se bo lahko v tipičnih ali manj tipičnih situacijah jezikovno sporazumel, to je tvoril takšna besedila, ki so na začetku potrebna za njegovo preživetje, pozneje (na višjih stopnjah sporazumevalne zmožnosti) pa morda tudi za vključitev v širše družbeno okolje.

Pripovedovanje v enojezičnem ter večjezičnem okolju

Eden od pomembnih ciljev, ki naj bi jih posameznik na področju sporazumevalne zmožnosti dosegel, je razvijanje zmožnosti pripovedovanja.

Poslušanje in pripovedovanje zgodb sta dejavnosti/procesa, ki hkrati vključujeta jezikovno in druge zmožnosti (fonološko, leksikalno, skladiščno in pragmatično), kompleksne miselne procese, kot so časovni (epizodični) spomin, semantični spomin ter reševanje problemov (problem solving), ter psihološke procese (občutki, čustva, motivacija). V procesu pripovedovanja se posameznik nauči uravnoteženo uporabljati jezikovne in kognitivne strategije informacij ter jih postavljati v koherentno semantično strukturo. Iz raziskav, ki so bile v zadnjih dvajsetih letih narejene na področju govora in pismenosti otrok (Dickinson idr., 2003; Murter in sodelavci, 2004; Marjanovič Umek, Sočan in Bajc, 2007), je moč prepoznati, da so visoki in pomembni napovedniki zgodnje in akademske pismenosti predvsem otrokov besednjak, pragmatična zmožnost otrokovega pripovedovanja zgodbe in njegove metajezikovne zmožnosti. "Rezultati raziskav (Dickinson idr., 2003, v: Muter in sodelavci, 2004; Marjanovič Umek, Sočan in Bajc, 2007) kažejo, da se razvojna raven otrokovega spoznavnega, socialnega in tudi govornega razvoja ob vstopu v šolo pomembno povezuje z otrokovo učno uspešnostjo v šoli, da so morebitni primanjkljaji v razvoju, ki so za otroke značilni ob vstopu v šolo, tudi v poznejših letih šolanja redko preseženi ter da imajo zgodnje izkušnje, znanja in spretnosti, ki so jih otroci pridobili pred začetkom formalnega izobraževanja, pomemben učinek na otrokov poznejši razvoj in uspešnost v šoli" (Gaber in Marjanovič Umek, 2009: 70).

Za pripovedovanje zgodbe je pomembno, da posameznik oblikuje svoje predstave, da sklepa in povezuje različne prvine in jih posreduje tako, da ga drugi razume. Kako bo določeno pripoved realiziral, je po našem mnenju odvisno predvsem od razvite jezikovne zmožnosti in izkušnje s pripovedovanjem, pa tudi od njegove splošne pripovedovalske sposobnosti, od njegove trenutne motivacije za pripovedovanje in od trenutnega konteksta. Posebno motivacija in kontekst sta zelo spremenljiva, zato se lahko zgodi, da lahko pomembno vplivata na raziskovanje pripovedovanja. Ko se posameznik zave lastnih pripovedovalskih sposobnosti in se v pripovedovanju počuti suverenega, bo pridobljene pripovedovalne vzorce uporabil kot lastne in tako na podlagi pridobljenih izkušenj zgradil lastno pripovedovalno shemo.

Za oblikovanje zmožnosti pripovedovanja sta pomembni tako poslušanje pripovedi kakor tudi pripovedovanje samo. Pomembno pa je tudi to, da posamezniku ponudimo ustrezne didaktične strategije, ob katerih usvoji veščino pripovedovanja in se v pripovedovanju počuti suverenega. Ko posameznik pripoveduje, potrebuje predvsem potrpežljivega in pozornega poslušalca, pa naj bo to njihov sovrstnik ali odrasla oseba. Sporazumevalna vloga pripovedovanja nam je prirojena, saj se že dojenčki

sporazumevajo s starši z različnimi vrstami joka (Engel, 2000). Miselna vloga pripovedovanja pa ni prirojena, ampak jo pridobimo tako, da smo izpostavljeni različnim tipom pripovednih besedil, ki jih sčasoma posvojimo in si na njihovi podlagi ustvarimo svojo lastno pripovedovalno shemo. Zato je prav, da načrtno ter z usmerjenimi dejavnostmi skrbimo za razvoj pripovedovalne sheme.

Poslušanje in pripovedovanje zgodb sta kulturno pogojeni dejavnosti. Tako kot se posameznik seznanja/usvaja/uči jezika, tako se seznanja/usvaja/razvija tudi pripovedovalno shemo in s tem tudi lastno/drugo kulturo. Posameznik, ki že od rojstva govori jezik vrtca/šole, ki ga/jo obiskuje, razvija pripovedovalno shemo v ciljnem jeziku sočasno ali simultano in s tem usvaja tudi kulturne razsežnosti ciljnega jezika. Tisti pa, ki večjezičnost razvija zaporedno ali sukcesivno, lastno pripovedovalno shemo že razvija v maternem jeziku in sukcesivno ali zaporedno pridobiva pripovedovalno shemo v ciljnem jeziku, z njo pa tudi kulturne razsežnosti ciljnega/drugega jezika. Tako kot pri razvijanju sporazumevalne zmožnosti moramo posamezniku ponuditi dovolj časa, da bo razvil pripovedovalno shemo v drugem jeziku. Omogočimo mu, da usvoji melodijo novega jezika, čim bolj razvije poimenovalno zmožnost, zbira besede, se z njimi igra in jih postavlja v svoj vrednostni sistem.

Besedila, ki jih posameznik posluša in pripoveduje v tem obdobju, so preprosta, razumljiva, prijetna, igriva. Dejavnosti potekajo preko igre in vedno z vizualno ter zvočno spodbudo. Predvsem je pomembno, da sta otrok in učitelj/vzgojitelj ves čas v sporočanski interakciji in da se otroku ponudi čim več priložnosti za govorno nastopanje.

M. Brumen (2004: 7) meni, da gre pri otrocih, ki se seznanjajo/učijo novega jezika, za celostno pridobivanje vrste novih vedenj in spoznanj: spoznavanje glasovne podobe drugega/tujega jezika, ugotavljanje pomena drugače zvanečih besed, opazovanje podobnosti v pravilih njihove rabe, ugotavljanje razlik in podobnosti v vedenjskih vzorcih sporočanja, postopno prehajanje k zavestnemu urjenju jezikovnih struktur tujega jezika, primerjanje jezikovne norme obeh jezikov (prvega in tujega) ter urejanje v jezikovni sistem. Temu primerne morajo biti (Brumen, prav tam) tudi metode, spodbude in tehnike poučevanja, ki vsebujejo številne igre (posnemovalne, raziskovalne, domišljijske, simbolične), rabo in urjenje jezikovnih struktur v sporočanskem kontekstu (govor, petje, recitiranje, ritmiziranje, igranje vlog), spodbujanje tvorbe besedil po vzorcu (ang. pattern drill/practice), dopolnjevanje, razvrščanje in povezovanje jezikovnih struktur (sheme, utrjevalne tabele), nebesedni odziv (ples, gib, risanje, likovno oblikovanje).

Stimulativno literarnoestetsko okolje v okviru organiziranega vzgojno-varstvenega in vzgojno-izobraževalnega dela, torej namensko redno in sistematično branje ter pripovedovanje kakovostne otroške literature v predšolskem in šolskem obdobju, bistveno prispeva k oblikovanju popolnejše sporazumevalne zmožnosti in pripovedovalne sheme otrok, tudi v večjezičnem in večkulturnem okolju.

Spodbujanje pripovedovanja v enojezičnem in večjezičnem okolju

Da bi spodbujanje vzgojiteljev/učiteljev za oblikovanje pripovedovalne sheme otrok/učencev prispevalo k čim boljšim rezultatom, je pomembno upoštevati komunikacijski in čustveni odnos (želja po tem, da si posameznik želi sodelovati v dejavnosti in je pri tem zadovoljen) med vzgojiteljem/učiteljem in otrokom/učencem. Pomembno je, da je posameznik v dejavnost vključen zaradi lastnih domišljij in

ustvarjalnih zmožnosti, ki jih izraža z jezikom. Vzgojitelj/učitelj to doseže s premišljenim izborom didaktičnih spodbud, ki (odločilno) vplivajo na posameznikovo pripravljenost za pripovedovanje. Didaktična spodbuda mora temeljiti na pripovedovanju, na komunikacijskem modelu učenja jezika in mora potekati med igro.

PRIPOVEDOVALNI PROSTOR

Pripovedovanje naj poteka v posebej za to urejenem prostoru, ki ga lahko različno poimenujemo: pripovedovalni kotiček, pripovedovalni prostor, pripovedovalni šotor, pripovedovalni stol. Če se odločimo za prostor ali kotiček, ga opremimo temi pripovedovanja primerno. Pripovedovalni prostor, kotiček ali rekvizit naj bo namenjen izključno pripovedovanju, in to vsem vrstam pripovedovanja, vzgojiteljevemu, otrokovemu, pripovedovanju umetnostnega in pripovedovanju neumetnostnega besedila, saj ga bo otrok na tak način poistovetil s pripovedovanjem, kar mu bo pomagalo razvijati pripovedovalno shemo ("Sedaj sem tu in pripovedujem.").

MOTIVACIJA ZA PRIPOVEDOVANJE

Za pripovedovanje je pomembna tudi ustrezna motivacija, torej, kako pri otroku spodbuditi interes za pripovedovanje in kako usmeriti njegovo pozornost v pripovedovanje. V tej fazi mora vzgojitelj predvsem dobro poznati besedilno vrsto pripoved in, upoštevajoč spoznavno in sporazumevalno zmožnost otrok, oblikovati ustrezno besedno ali nebesedno motivacijo. Za razvijanje pripovedovalne sheme in s tem posledično tudi pripovedovanja je pomembna tudi ustreznost didaktičnih sredstev, predvsem vidna spodbuda. Marjanovič Umek (2003: 32) meni, da so za otroke zelo spodbudne ilustracije/slike/fotografije, na katerih se dogaja kaj nevsakdanjega, nepričakovanega, ilustracije/slike/fotografije, ki so čustveno močno nabite, ki prikazujejo nekaj več kot zgolj potek te ali one dejavnosti. V pripovedovanje vodijo dinamične ilustracije/slike/fotografije in ne statične, ki vodijo v opisovanje. Pozornost je potrebno posvetiti raznovrstnosti materiala, tako da so enako zastopani spol, rasa, poklic, starost, nacionalna pripadnost ter kultura, vključno s subkulturami. Izbrane naj bodo podobe s severa, juga, vzhoda in zahoda, iz različnih naravnih in družbenih okolij. Prav tako je potrebno imeti v mislih, da lahko na otroke vplivajo tudi velikost in barve posamezne slike, zato je potrebno slikovno zbirko oblikovati tako, da bodo izbrani materiali po velikosti in tehniki tiska čim bolj homogeni.

PEDAGOŠKI GOVOR

Izrednega pomena je tudi, kako učitelj/vzgojitelj posameznika spodbuja in ga usmerja pri razvijanju pripovedi. Predlogi, o kateri temi naj otrok pripoveduje, ali pa natančna vprašanja, ki spremljajo pripovedovanje in vodijo/posegajo v temo pripovedi (npr. In kaj se mu je zgodilo? In kam je šel? In kdo je potem prišel? In kakšen je bil? ...), nespodbudno vplivajo na razvoj otrokove pripovedi in s tem pripovedovalne zmožnosti.

Naj navedemo nekaj pozitivnih spodbud za razvijanje pripovedovalne zmožnosti, ki so se nam v praksi pokazale kot učinkovite:

- Odprta vprašanja (nedoločena vprašanja, ki otroka spodbujajo: In potem? Kaj se je zgodilo? Še pripoveduj.).

- Vprašanja, ki zahtevajo kompleksne odgovore (vprašanja, povezana z dejanji nastopajočih oseb, z njihovim namenom, načinom, vprašanja, povezana z vrednotenjem značaja ali zmožnosti oseb).
- Otroke spodbuditi, da ugibajo (npr. povemo samo del zgodbe in otroke vprašamo, naj povedo, kaj se bo zgodilo in zakaj).
- Dobesedno ponavljanje otrokovih izjav. Parafrazirano ponavljanje otrokovih izjav, pri tem pa je potrebno upoštevati otrokov komunikacijski namen.
- Ponavljanje otrokovih izjav z dopolnjevanjem npr. otrok reče: "Zajec". Vzgojitelj dopolni: "Beli zajec, ki hitro teče".

SPODBUDE ZA RAZVIJANJE PRIPOVEDOVANJA

Pripovedovalna kocka

Lahko jo uporabljamo za pripovedovanje umetnostnega ali neumetnostnega besedila.

Pripovedovanje umetnostnega besedila

Iz kartona izdelamo večjo kocko. Vsaka ploskev naj bo dolga minimalno 20 cm.

Umetnostno besedilo, ki smo ga brali z otroki, razdelimo na 6 ključnih dogajalnih enot. Za vsako dogajalno enoto poiščemo ali narišemo ključno ilustracijo in jo prilepimo na kocko.

Lahko izberemo tudi 6 naključnih slik (iz več slikanic ali jih sami ilustriramo), ki spodbujajo domišljjsko pripovedovanje.

Ko je kocka pripravljena, vsak otrok enkrat vrže kocko. Otrok pove, kaj se na sliki ploskve, na katero je padla kocka, dogaja, kaj se je/bi se lahko zgodilo prej in kasneje.

Pripovedovanje neumetnostnega besedila

Z otroki gremo na obisk, ekskurzijo. Z digitalnim fotoaparatom posnamemo dogajanje. Lahko jih fotografiramo tudi med igro, dejavnostjo ali vsakodnevno rutino ... Iz posnetih fotografij izberemo začetno, končno in 4 reprezentativne fotografije, ki jih prilepimo na kocko. Lahko izberemo tudi naključne fotografije, le da morajo tvoriti neko zaporedje dogajanja.

Igramo tako kot zgoraj.

Pripovedovalna pahljača

Lahko jo uporabljamo za pripovedovanje umetnostnega ali neumetnostnega besedila.

Pripovedovanje umetnostnega besedila

Iz kartona izrežemo 6 do 10 lističev v obliki solze. Vsak listič naj bo minimalne velikosti 20 cm. Na koničasti strani lista z luknjačem naredimo luknjo.

Umetnostno besedilo, ki smo ga brali z otroki, razdelimo v 6 do 10 ključnih dogajalnih enot. Za vsako dogajalno enoto poiščemo ali narišemo ključno ilustracijo in jo prilepimo na listič. Dobro je, če listič nato še plastificiramo in obrežemo, ni pa nujno.

Lahko izberemo tudi 6 do 10 naključnih slik (iz več slikanic ali jih sami ilustriramo), ki spodbujajo domišljjsko pripovedovanje.

Otrok ilustracije naprej razvrsti glede na potek dogajanja, kaj se je zgodilo najprej in kaj potem. Če gre za naključno izbrane sličice, sam določi potek dogajanja, kot si ga

predstavlja. Lističe nato po vrsti položi drugega za drugim, mi pa mu jih s kovinsko sponko (kaveljčkom) spnemo, da nastane pahljača. Zgodba se tako kot pahljača razprostre pred otrokovimi očmi, otrok pa ob pomoči slik pripoveduje.

Pripovedovanje neumetnostnega besedila

Pripovedovanje neumetnostnega besedila poteka tako kot zgoraj, le da uporabimo fotografije, ki smo jih posneli na ekskurziji, obisku, v igralnici/učilnici pri igri ali dejavnostih, pri vsakodnevni rutini, na igrišču ...

Pripovedovalna/pravljična škatla

Lahko jo uporabljamo za pripovedovanje umetnostnega ali neumetnostnega besedila.

Pripovedovanje umetnostnega besedila

Iz kartona izdelamo škatlo velikosti najmanj 30 cm x 10 cm x 20 cm, lahko pa uporabimo že narejeno večjo škatlo za čevlje ali kakšno drugo embalažo. Otroci naj jo poljubno oblečejo in okrasijo. Na vrhu škatle izdelamo odprtino, tako da lahko otrok z roko seže vanjo.

V pravljico škatlo spravimo ilustracije iz knjig, ki smo jih prebrali in so otrokom všeč, ali otroške risbe (na manjših kartončkih) na temo domišljjskih besedil.

Z izštevanko izberemo 6–10 otrok, ki iz škatle izvlečejo vsak po eno sličico. Vsak otrok pove, kaj ima na sličici, sličice si z otroki pogledamo, potem pa otroci določijo vrstni red dogajanja in razvrstijo sličice po kriteriju, kaj se je/bo zgodilo prej ali kasneje. Nato s pomočjo sličic samostojno pripovedujejo zgodbo.

V škatlo lahko damo tudi sličice, ki se nanašajo samo na eno prebrano besedilo, postopek igre pa je enak.

Pripovedovanje neumetnostnega besedila

Pripovedovanje neumetnostnega besedila poteka tako kot zgoraj, le da uporabimo fotografije, ki smo jih posneli na ekskurziji, obisku, v igralnici pri igri ali dejavnostih, pri vsakodnevni rutini, na igrišču ...

Pripovedovalna sestavljanke

Lahko jo uporabimo za pripovedovanje umetnostnega ali neumetnostnega besedila. Če je sestavljena iz 2 ali 3 kosov, je primerna tudi za že zelo majhne otroke.

Pripovedovanje umetnostnega besedila

Iz tršega papirja izrežemo trak približno 40 cm x 10 cm. Trak razdelimo na enake kose. Nanje narišemo ali prilepimo ključne dogodke iz prebrane slikanice ali poljubno domišljjsko tematiko, in sicer po časovnem zaporedju. Sličice nato razrežemo v obliki sestavljanke, dobro pa je, če jih plastificiramo.

Sličice pomešamo, otrok pa mora sestaviti časovni trak in ob sličicah pripovedovati zgodbo.

Pripovedovanje neumetnostnega besedila

Pripovedovanje neumetnostnega besedila poteka tako kot zgoraj, le da uporabimo ilustracije, ki predstavljajo realno situacijo.

Pripovedovalne kocke

Otroci lahko pripovedujejo umetnostno ali neumetnostno besedilo. Potrebujemo 9 kock iz kartona ali lesa velikosti približno 5 cm x 5 cm x 5 cm. Nanje narišemo ali prilepimo različne predmete, živali, rastline, simbole, ljudi ..., ki so lahko iz domišljjskega in realnega sveta (srce, palčka, staro, prstan ...). Pazimo, da so med njimi tudi kocke, ki ponujajo dinamično sliko. Otrok vrže vseh 9 kock, pregleda sličice in jih poimenuje. Na osnovi sličic tvori svojo domišljjsko ali realno pripoved tako, da kocke niza v vrsto in v pripoved vključi elemente, ki so narisani na stranici kocke, na kateri je ta po metu pristala. Zgodbo zaključi, ko porabi vse kocke.

Pripovedovalne karte

Igra je primerna za pripovedovanje umetnostnega in neumetnostnega besedila.

Karte naj bodo velikosti približno 15 cm x 20 cm. Slike na njih so lahko domišljjske ali realistične. Izdelajmo tudi kartončke, na katerih bodo zapisana vprašanja, ki tvorijo pripoved (kdo, kje, kdaj, kaj, zakaj lahko dodamo tudi kako in s čim). Na mizo najprej enega pod drugega postavimo kartončke z vprašanji. Otrok vprašanja preberimo. Nato vsakemu vprašanju dodamo do največ 6 sličic, ki ponazarjajo odgovore na vprašanja. Z otroki sličice pregledamo. Nato si otrok poljubno iz vsake skupine sličic izbere po 1, največ 2 sličici (iz skupine kdo in kje jih starejši otroci oziroma otroci, ki so igro že preizkusili in jo poznajo, izberejo več sličic). Na osnovi sličic otroci tvorijo pripovedno besedilo, pri tem pa upoštevajo zgradbo pripovednega besedila. Opozorimo jih še, da morajo pripovedovati v časovnem zaporedju (kaj se je zgodilo prej, potem).

Pripovedovalni spomin

Lahko ga uporabljamo za pripovedovanje umetnostnega ali neumetnostnega besedila.

Izdelamo igralne karte, ki naj bodo velikosti približno 20 cm x 20 cm, lahko so tudi večje.

Umetnostno besedilo, ki smo ga brali z otroki, ali dogodek, ki smo ga fotografirali, razdelimo v 6 dogajalnih enot. Besedilo mora biti znano, dogodek morajo otroci doživeti. Za vsako dogajalno enoto pripravimo ilustracijo, otroško risbo, fotografijo in jo prilepimo na karto. Karto fotokopiramo, saj moramo pripraviti dva kompleta kart. Igro igramo tako, da z otroki najprej pregledamo 1 komplet kart, se o njih pogovorimo, jih postavimo v časovno zaporedje in ob njih pripovedujemo. Nato igro stopnujemo tako, da igramo odprti spomin. Karte pomešamo in jih postavimo na mizo tako, da je sličica vidna. Drugi komplet kart damo v čarobno vrečko ali v čarobno škatlo. Otrok iz vrečke/škatle izžreba sličico, ji poišče par in pove, kaj se je zgodilo prej ali potem. Igro nadalje stopnujemo tako, da oba kompleta sličic pomešamo in jih razporedimo po mizi s sličico obrnjeno navzdol. Dogovorimo se, kdo bo prvi začel. Igramo v smeri urnega kazalca. Igralec ali igralka, ki je na vrsti, sme odkriti dve kartici drugo za drugo. Če sta sličici enaki, pove, kaj se v zgodbi dogaja, kaj se je zgodilo prej in kaj kasneje in sličici vzame. Nato odkrije še dve sličici. Naslednji igralec spet išče dve enaki sličici, tako da odkrije dve kartici drugo za drugo. Igra se konča, ko je odkrit zadnji par. Zmaga tisti igralec ali igralka, ki ima največ parov in ki je povedal/-a večji del zgodbe.

Pripovedovalna televizija

Igra je primerna za pripovedovanje umetnostnega in neumetnostnega besedila.

Besedilo mora biti znano, dogodek morajo otroci doživeti. Iz odpadnega materiala (kartona) izdelamo televizijo, ki ji zgoraj pustimo odprtino, da lahko vanjo vložimo risalne liste. Skoznjo lahko napeljemo tudi zvitek papirja, ki ga bodo otroci na eni strani odvijali, na drugi pa zavijali.

Otroke razdelimo v skupine po 6. Vsak otrok naj nariše en prizor iz poslušane zgodbe ali pa iz doživetega. Pazimo, da bo en otrok risal začetek, drugi konec in da se prizori ne bodo podvajali. Ko končajo z risanjem risbe, najprej razporedijo risbe drugo za drugo, tako kot si sledi dogajanje. Tisti, ki imajo televizijo z zvitkom, slike po vrstnem redu prilepijo na zvitek, ga navijejo na tulec in ga napeljejo skozi odprtino na televiziji. Tisti, ki so risali na risalne liste, jih po vrstnem redu vložijo v televizijo. Tisti z zvitkom zvitek navijajo na drugi tulec in pripovedujejo zgodbo, kot bi jo pripovedovali po televiziji. Tisti, ki imajo risalne liste, pa jih menjujejo in ravno tako pripovedujejo zgodbo, kot bi jo pripovedovali po televiziji. Otroci si lahko umislijo tudi napovedovalca in glasbeno spremljavo.

Sklep

Za oblikovanje zmožnosti pripovedovanja sta pomembni tako poslušanje pripovedi kakor tudi pripovedovanje samo. Pomembno pa je tudi to, da otrokom ponudimo ustrezne didaktične strategije, ob katerih usvojijo večino pripovedovanja in se v pripovedovanju počutijo suvereni.

Vsaka zgodba, ki jo posameznik sliši, pove ali zaigra, prispeva h grajenju njegove lastne podobe oziroma samopodobe. Izkušnje, ki si jih zapomnimo (običajno si zapomnimo tiste, ki so za nas pomembnejše in odločujoče), vplivajo na oblikovanje naše osebnosti, saj na podlagi teh oblikujemo osebno zgodovino in predstavo o nas samih (Engel, 1995).

Motivacija z uporabo raznolikih didaktičnih spodbud je za pripovedovanje izjemnega pomena, še posebno, če dejavnosti potekajo igrave, torej na način, ki je otrokom blizu. Kombinacija različnih didaktičnih spodbud otrokom omogoči, da usvojijo pripovedovalno shemo tako za umetnostno kot tudi za neumetnostno besedilo, da jim vsaka dejavnost pomeni pomemben člen pri snovanju nadaljevanja zgodbe in na tak način tvorijo pripovedna besedila obeh zvrsti.

Prednost dela in uporabe vseh navedenih didaktičnih strategij je vidna v raznolikosti dela in v različnih aktivnostih, ki jih lahko izvajamo z otroki. Tako se vsak otrok zave svojih sposobnosti in najde svoja močna področja, pri tem pa gradi lastno pripovedovalno shemo in s tem posledično tudi pripovedovanje.

VIRI IN LITERATURA

Baloh, B. (2013). *Pripovedovanje kot kontekst otrokovega govornega razvoja od tretjega do sedmega leta starosti*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.

- - (2011). *Otrokovo pripovedovanje zgodbe v predšolskem obdobju v večjezičnem in večkulturnem okolju*. V Strani, P. (ur.). *Šola na obronkih slovenščine: metodološki in didaktični vidiki poučevanja slovenščine kot drugega ali tujega jezika v Furlaniji Julijski krajini*. Trst: Državna agencija za razvoj šolske avtonomije, Območna enota za Furlanijo Julijsko krajino, 105–121.

Brumen, M. (2004). *Didaktični nasveti za začetno poučevanje angleškega in nemškega jezika*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Caon, F. (2008). *Gioco e intercultura*. V Medved Udovič, V., Cotič, M. in Cenčič, M. (ur.). *Sodobne strategije učenja in poučevanja*. Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta Koper, 98–105.

Clyne, M. (1987). "Don't you get bored speaking only English?" Expressions of metalinguistic awareness in a bilingual child. V Steele, R. in Threadgold, T. (ur.). *Language Topics: essays in honour of Michael Halliday*. Amsterdam: John Benjamins, 85–103.

Čok, L. (1999). Zgodnja večjezičnost in izobraževanje. Osnove za oblikovanje modela. *Annales, Ser. Hist. Sociol.* 9/1 (16), 111–126.

Engel, S. (2000). *The stories children tell. Making sense of narratives of childhood*. United States of America: W. H. Freeman and Company.

Gaber, S. in Marjanovič Umek, L. (2009). *Študije (primerjalne) neenakosti*. Znanstvena poročila Pedagoškega inštituta. Ljubljana: Pedagoški inštitut. Dostopno na: [http://www.pei.si/UserFilesUpload/file/zalozba/ZnanstvenaPorocila/21_09_studije\(primerjalne\)neenakosti.pdf](http://www.pei.si/UserFilesUpload/file/zalozba/ZnanstvenaPorocila/21_09_studije(primerjalne)neenakosti.pdf). (12. 5. 2012).

Kranjc, S. (1999). *Razvoj govora predšolskih otrok*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

- - (2009). (So)vplivanje učenja prvega in drugega/tujega jezika v otroštvu. V Pižorn, K. (ur.). *Učenje in poučevanje dodatnih jezikov v otroštvu*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 81–96.

Kranjc, S. in Baloh, B. (2007). Učenje, ustvarjanje in seznanjanje z drugim jezikom v dvojezičnem okolju. V Kovačič, K. (ur.). *Šest poučevalnih modelov za slovenščino v šolah in vrtcih v Furlaniji Julijski krajini: zgodnje učenje slovenskega jezika v jezikovno in narodnostno mešanem okolju Furlanije Julijske krajine*. Trst: Deželni zavod za pedagoško raziskovanje v Furlaniji Julijski krajini: = IRRE Friuli Venezia Giulia, 20–29.

Marjanovič Umek, L. (odgovorna nosilka) (2003). *Učinki uvajanja Kurikuluma za vrtce na področju komunikacije in socioemocionalnega razvoja otrok*. Evalvacijska študija. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo RS.

Marjanovič Umek, L., Fekonja Peklaj, U., Sočan G. in Komidar, L. (2011). *Pripovedovanje zgodbe. Preizkus pripovedovanja zgodbe: Rokavička. Preizkus pripovedovanja zgodbe: Žabji kralj*. Ljubljana: Center za psihodiagnostična sredstva, d. o. o. Ljubljana.

Marjanovič Umek, L. in Zupančič, M. (ur.) (2004). *Razvojna psihologija*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

Papalia, D. E., Wendkos Olds, S. in Duskin Feldman, R. (2003). *Otrokov svet. Otrokov razvoj od spočetja do konca mladostništva*. Ljubljana: Educy.

Taeschnner, T. (2002). *L'insegnante magica. La lingua straniera nella Scuola dell'infanzia: risultati dell'progetto. Le avventure di Hocus e Lotus*. Roma: Edizioni Borla s.r.l.

DIDAKTIČNO GRADIVO ZA POUČEVANJE SLOVENŠČINE KOT DRUGEGA JEZIKA V PRVI TRIADI

Gradivo je namenjeno tujejezičnim učencem prve triade, ki se šele začenjajo učiti slovenščino. Tematski sklop, naslovljen “Na kmetiji je lepo”, zajema osnovno besedišče in nekaj slovničnih vzorcev, ponuja pa tudi predloge za nadgradnjo, širjenje in uporabo naučenega v novih okoliščinah (kot je na primer krajši govorni nastop). Načrtovan je tako, da spodbuja razvijanje vseh štirih jezikovnih spretnosti – govorjenja, pisanja, branja in poslušanja.

Hkrati je gradivo namenjeno tudi učiteljem, ki se sprašujejo, kako prilagoditi pouk tako, da bodo lahko tudi tujejezični učenci (začetniki) ob obravnavi tematskega sklopa pri posameznem predmetu, kot je v tem primeru spoznavanje okolja, pri urah lažje sledili in se potem doma učili in utrjevali snov v – za njihovo jezikovno znanje – obvladljivem obsegu ter dosegali vsaj minimalne cilje/standarde znanja, predvidene za določene tematske sklope.

Pri tem ne smemo pozabiti, da je učenje jezika dolgotrajen proces. Besedišče in slovnične strukture, ki so obravnavane v tem sklopu, so obsežne. Učenci potrebujejo čas, da se tega, zanje popolnoma novega jezika, najprej navadijo poslušati, potem pa se ga tudi začnejo učiti. Sprva bodo besedišče in strukture usvojili na ravni razumevanja (s pomočjo slik in zapisa besed/besednih zvez/krajših povedi) oziroma poslušanja, kasneje bodo prepoznavali povezave med njimi in njihove pomene, šele nato pa bodo naučeno lahko tudi aktivno samostojno uporabljali. Koliko časa je za to potrebno, ni mogoče opredeliti, saj je napredek pri učenju jezika, ki je, čeprav je jezik okolja, sprva tuj, odvisen od mnogih dejavnikov.

1. naloga

Pri nalogah z navodilom “PREBERI” učenci sami ali z učiteljevo pomočjo preberejo povedi pod slikami. Pri prvi nalogi so predstavljene osebe in kmetijska poslopja. Z barvo so obarvani koreni besed, ki spadajo v isto besedno družino (kmet, kmetica, kmetija). Učence že pri začetnem učenju spodbujamo, da iščejo, opazujejo pomenske povezave med besedami.

Učenci pri vsaki nalogi na glas ponovijo besede, sami ali z učiteljevo pomočjo lahko pobarvajo tiste, ki so zanje težje izgovorljive (pri tej nalogi so na primer po navadi besede hlev, čebelnjak, kozolec).

2. naloga

Naštete so domače živali, večina je razporejena v živalske družine. Z barvami so poudarjene besedotvorne podobnosti pri poimenovanjih za mladiče (teliček, žrebiček, kozliček, psiček; piščanček, zajček, jagenjček). S tako izbranimi poimenovanji se izognemo srednjemu spolu (tele, žrebe, jagne) in spet spodbujamo učence, da opazujejo besede in iščejo podobnosti med njimi.

3. naloga

Ta naloga uvaja rabo 4. sklona.

Poudarjena je razlika med rabo struktur “rad” in “rada”.

V prvem stolpcu so samostalniki ženskega spola, v drugem moškega, prav tako v tretjem – vendar so na tem mestu zbrana poimenovanja za mladiče. Pri večini samostalnikov moškega spola v 4. sklonu izpade polglasnik.

Učencem teh slovničnih posebnosti ne razlagamo, spodbujamo jih, da opazujejo, kaj se z besedami dogaja, ter da poskušajo s pomočjo izbranih primerov sklepati o pravih rešitvah.

V to nalogo je vključeno tudi pisanje, seveda za učence, ki že znajo pisati. Ostali s pomočjo slik in učitelja rešitve povedo.

4. naloga

Učenci povedo, napišejo in narišejo, koga imajo radi. Ni nujno, da bodo omenjali samo živali (zato je tudi izbrana vprašalnica “kdo”). Spodbujamo jih, da naštejejo čim več oseb ali živali, ki so jim blizu.

5. in 6. naloga

Pred poslušanjem pesmi Janeza Bitenca “Zajček dolgoušček” (za to nalogo sta izbrani prvi dve kitici) učenci z učiteljevo pomočjo spoznajo novo besedišče – preberejo ga in rešijo nalogo. Sledi poslušanje in učenje pesmi (lahko tudi na pamet). Velja poudariti, da je za učenje pesmi pomembno, da otroci razumejo, kaj recitirajo/pojejo, in da smo pozorni na pravilno izgovarjavo besed. Mnogokrat je namreč občutek, da si pesmice hitro zapomnijo, varljiv, saj se po navadi izkaže, da samo pripevajo, ne da bi vedeli, za kaj v pesmi gre ali katere besede, ki jih morda že poznajo, se pojavljajo v njej.

7. in 8. naloga

Ti dve nalogi sta namenjeni opazovanju nekaterih značilnosti novega jezika – v tem primeru tvorjenja pomanjševalnic – in tudi širjenju besedišča, saj se v 8. nalogi pojavijo nova poimenovanja za živali. Učitelj učence spodbuja, da sami ugotavljajo, kako nastajajo pomanjševalnice, v pomoč so jim tudi obarvane osnove in pripone besed.

V 8. nalogi so besede razdeljene v tri manjše sklope, ki so nakazani s primeri.

9. in 10. naloga

Učenci z učiteljevo pomočjo preberejo nove besede in odgovorijo na vprašanja. Odgovore zapišejo šele, ko učitelj preveri, če so nalogo razumeli.

Struktura “Kaj daje ...?” zahteva 4. sklon. Učitelj naj ustno večkrat poudari spremembo končnice pri samostalnikih ženskega spola, tudi pri zapisu jo naj označi z drugo barvo.

11. naloga

Pri tej nalogi so predstavljena poimenovanja za letne čase in iz njih izhajajoči prislovi (npr. pomlad – spomladi). Na tem mestu lahko učitelj pripravi dodatno nalogo za utrjevanje (ali spoznavanje) letnih časov, koledarja, izrazov za vremenske pojave.

12. naloga

Učenci s pomočjo učitelja preberejo povedi pod slikami. Besedišče je zahtevno in obsežno. Namen te naloge ni, da bi učenci po nekaj ponovitvah znali naštetih dejavnosti na kmetiji v različnih letnih časih. S tako pripravljeno nalogo jim je

ponujena možnost, da lažje razumejo tisti del pouka, pri katerem se ta snov obravnava.

13. naloga

Učenci s pomočjo učitelja in slik "sestavljajo" povedi. Najprej posamezno poved na glas preberejo (ali jo prebere učitelj), nato pa iz slikovnega slovarčka izberejo tiste slike, ki ustrezajo besedam (samostalnikom) v povedi.

14. naloga

Pri 14. nalogi je ponujen model, po katerem lahko učenci napišejo besedilno vrsto *opis živali* in pripravijo tudi govorni nastop. Pomagajo si s shemo, ki je predstavljena pri opisu rjavega medveda. Besedilo je sicer kratko, vendar vsebuje zahtevno besedišče in slovnične strukture (ednino in množino samostalnika, poleg 4. tudi 5. sklon). Namenoma so izbrane gozdne živali, ker je tako odprta možnost za širjenje besedišča.

Učitelj naj sam presodi, če je učenec že dovolj napredoval v znanju jezika, da sam ali z učiteljevo pomočjo pripravi tako besedilo oziroma govorni nastop.

15.–23. naloga

Naloge od 15 do 23 ponujajo nekaj predlogov za utrjevanje besedišča in slovničnih struktur, ki so bile obravnavane v tem tematskem sklopu. Učenci jih lahko rešujejo s pomočjo učitelja ali samostojno, pomembno je, da učitelj rešene naloge pregleda in spodbuja učence, da napake popravijo (tudi večkrat, če je potrebno).

Pri 15. nalogi je pripravljen slikovni slovarček. Učenci izrežejo kartončke, s pomočjo katerih se učijo in utrjujejo besedišče. Učitelj naj učencem pokaže različne možnosti uporabe kartončkov (povezovanje besede in slike, igra Spomin, tombola itd.).

Učence spodbujamo, da si pripravijo posebno škatlo, v katero bodo spravljali vse kartončke. Tako bo čez čas vsak imel svoj bogat slikovni slovar. Učenci lahko pripravijo tudi dvojezični slovar, vendar je to smiselno samo, če se izkaže, da imajo otroci dovolj visoke jezikovne kompetence v svojem maternem jeziku ali da jim pri tem lahko pomagajo starši.

Pri 16. nalogi je namenoma uporabljena struktura, ki uvaja 1. sklon, npr. "Katere živali so v hlevu?" – "V hlevu so krava, ovca, koza ...". Učitelj lahko pripravi dodatno nalogo tako, da vprašanje preoblikuje v "Katere živali najdemo v hlevu?" in spodbuja učence, da uporabijo 4. sklon.

17. naloga prinaša križanko. Križanke niso samo naloge, ki jih učenci z velikim veseljem rešujejo, ampak so tudi zelo dobra vaja za pisanje, saj zahtevajo do črke pravičen zapis besede.

20. naloga je namenjena opazovanju večpomenskosti v jeziku, v tem primeru glagolov, in ni namenjena samostojnemu reševanju. Učitelj naj čim večkrat pripravi naloge, v katerih so izpostavljeni odnosi med besedami (večpomenke, nadpomenke in podpomenke, sopomenke, protipomenke).

Pri 22. nalogi sta predstavljena dva (nova) glagola, ki ob sebi zahtevata 4. sklon. Učitelj naj ustno poudarja spremembe v končnicah, pozoren naj bo tudi na pravičen zapis.

NA KMETIJI JE LEPO

1. PREBERI.

NA KMETIJI

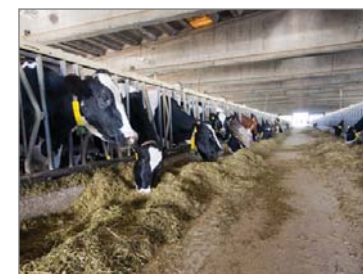
TO JE KMET.

TO JE KMETIJA.

TO JE KMETICA.

TO JE HLEV.

TO JE KURNIK.

TO JE KOZOLEC.

TO JE ČEBELNJAK.

NA KMETIJI ŽIVIJO TUDI ŽIVALI

TO JE KRAVA.

TO JE BIK.

TO JE TELIČEK.

TO JE KOBILA.

TO JE KONJ.

TO JE ŽREBIČEK.

TO JE OVCA.

TO JE OVEN.

TO JE JAGENJČEK.

TO JE ZAJEC.

TO JE ZAJČEK.

TO JE ZAJKLJA.

TO JE KOZA.

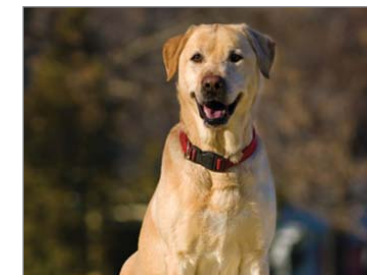
TO JE KOZEL.

TO JE KOZLIČEK.

TO JE PSICA.

TO JE PES.

TO JE KOKOŠKA.

TO JE PSIČEK.

TO JE PETELIN.

TO JE MAČKA.

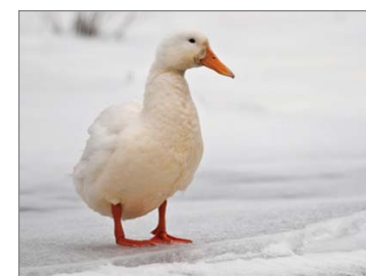
TO JE PIŠČANČEK.

TO JE ČEBELA.

TO JE OSEL.

TO JE RACA.

TO JE GOSKA.

TO JE PRAŠIČ.

KOGA IMAJO RADI OTROCI?

MAJA IMA RADA KOZO.

ALEŠ IMA RAD PSA.

MOJCA IMA RADA ŽREBIČKA.

GREGOR IMA RAD

ALENKA IMA RADA

ANA IMA RADA

TINA IMA RADA

KATJA IMA RADA

VID IMA RAD

JAKOB IMA RAD

BOJANA IMA RADA

PETER IMA RAD

MATEJ IMA RAD

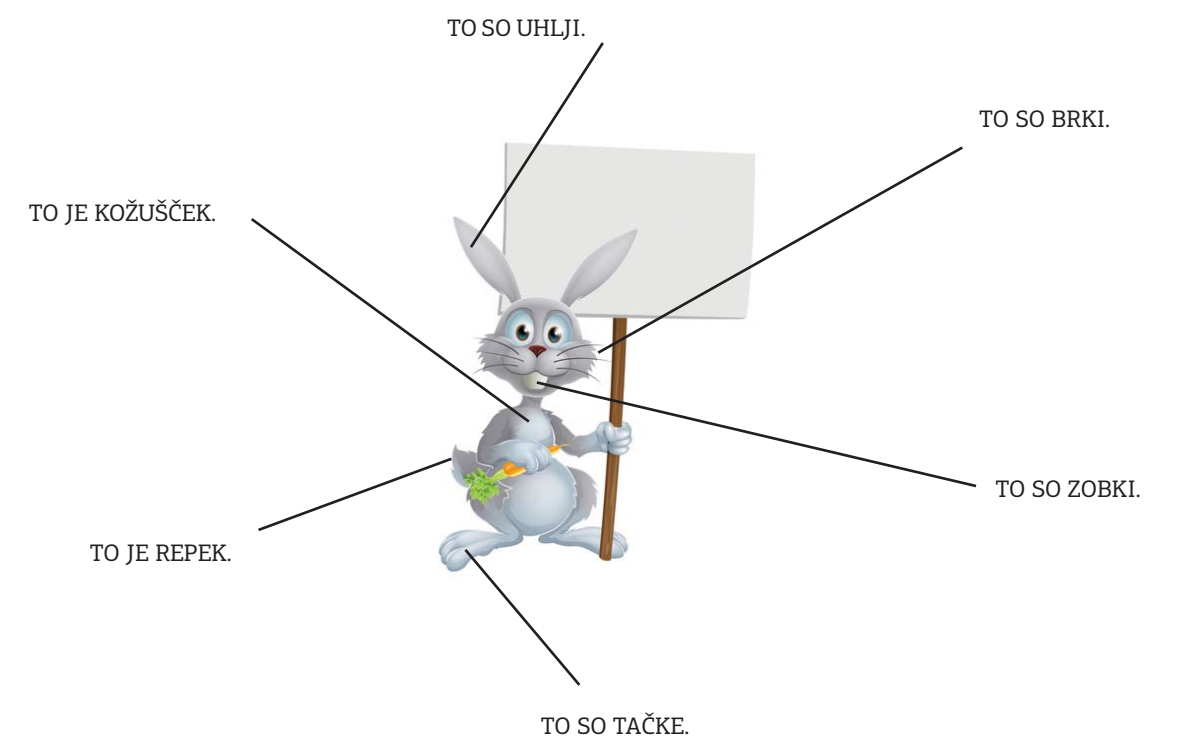
ANDREJ IMA RAD

ŠPELA IMA RADA

KOGA IMAŠ RAD TI? / KOGA IMAŠ RADA TI?

JANEZ BITENC: ZAJČEK DOLGOUŠČEK

6. POVEŽI SLIKO IN BESEDE. →

TO JE DETELJICA.

ZAJČEK POSKAKUJE.

TO JE KROMPIR.

TO JE KORENJE.

TO JE REPA.

7. PREBERI. OPAZUJ BESEDE.

MAJHNA REPA JE
MAJHNA DETELJA JE
MAJHNA KRAVA JE
MAJHNA TACA JE

REPICA.
DETELJICA.
KRAVICA.
TAČKA.

MAJHEN KOŽUH JE
MAJHEN KOREN JE
MAJHEN KROMPIR JE
MAJHEN ZAJEC JE
MAJHEN ZOB JE
MAJHEN REP JE

KOŽUŠČEK.
KORENČEK.
KROMPIRČEK.
ZAJČEK.
ZOB EK.
REPEK.

8. IGRAJ SE Z BESEDAMI. NAPIŠI BESEDE.

MAJHNA ŽABA JE
ŽABICA.

MAJHNA LISICA JE

MAJHNA KAČA JE

MAJHNA PSICA JE

MAJHNA PAPIGA JE

MAJHEN VRABEC JE
VRABČEK.

MAJHNA MRAVLJA
JE

MAJHEN GOLOB JE

MAJHNA MAČKA JE

MAJHEN PETELIN JE

MAJHNA RACA JE
RAČKA

MAJHEN METULJ JE

MAJHNA PTICA JE

MAJHEN ZMAJ JE

MAJHNA VEVERICA
JE

ZAKAJ SO ŽIVALI KORISTNE?

9. PREBERI

TO JE VOLNA.

TO JE MESO.

TO JE KLOBASA.

TO JE SALAMA.

TO JE MLEKO.

TO JE SIR.

TO JE MASLO.

TO JE JOGURT.

TO JE SKUTA.

TO JE SMETANA.

TO JE JAJCE.

10. ODGOVORI NA VPRAŠANJA.

ODGOVORE NAPIŠI.

a) KAJ DAJE KRAVA?

b) KAJ DAJE OVCA?

c) KAJ DAJE KOKOŠKA?

č) KAJ DAJE PRAŠIČ?

d) NAŠTEJ MLEČNE IZDELKE.

e) NAŠTEJ MESNE IZDELKE.

LETNI ČASI NA KMETIJI

11. PREBERI.

POMLAD

TO JE KMETIJA **SPOMLADI**.

POLETJE

TO JE KMETIJA **POLETI**.

JESEN

TO JE KMETIJA **JESENI**.

ZIMA

TO JE KMETIJA **POZIMI**.

12. PREBERI.

KAJ DELAJO KMETJE **SPOMLADI**?

KMET **SEJE**.

KMET **SADI**.

KMET **OBREZUJE** DREVESA.

KAJ DELAJO KMETJE **POLETI**?

KMETICA **POBIRA** POLJSKE PRIDELKE.

KMET **ŽANJE** ŽITO.

KMET **KOSI** TRAVO.

KAJ DELAJO KMETJE JESENI?

KMET TRGA GROZDJE.

KMET OBIRA SADJE.

KMETJE POBIRAJO POLJSKE PRIDELKE.

KAJ DELAJO KMETJE POZIMI?

KMETJE JEJO OZIMNICO.

NARAVA POČIVA.

13. PREBERI. S POMOČJO SLIK SESTAVI POVEDI.

- a) TO JE KMETIJA.
- b) TO STA KMET IN KMETICA.
- c) GOSPODARSKA POSLOPJA NA KMETIJI SO: HLEV, KURNIK, KOZOLEC IN ČEBELNJAK.
- č) ŽIVALI NA KMETIJI SO: PES, MAČKA, KRAVA, OVCA, KOZA, KOKOŠKA, KONJ, RACA, GOSKA, OSEL.
- d) KRAVA DAJE MLEKO.
- e) OVCA DAJE VOLNO.
- f) PRAŠIČ, KRAVA, OVCA IN KOZA DAJEJO MESO.
- g) MLEČNI IZDELKI SO: SIR, MASLO, SKUTA, JOGURT IN SMETANA.
- h) MESNA IZDELKA STA SALAMA IN KLOBASA.
- i) JESENI KMET TRGA GROZDJE IN POBIRA POLJSKE PRIDELKE.
- j) POZIMI KMETJE JEJO OZIMNICO.
- k) SPOMLADI KMET SEJE, SADI IN OBREZUJE DREVESA.
- l) POLETI KMET POBIRA POLJSKE PRIDELKE, ŽANJE ŽITO IN KOSI TRAVO.

ŽIVALI ŽIVIJO TUDI V GOZDU

14. PREBERI. PRIPRAVI GOVORNI NASTOP

TO SO GOZDNE ŽIVALI.

TO JE RJAVI MEDVED.

MEDVED PLEZA.

TO JE GOZD.

TO JE KREPELJ.
TO SO KREPLJI.

TO JE BRLOG.

TO SO RASTLINE, NA PRIMER BOROVNICE.

TO SO RIBE.

TO JE MESO, NA PRIMER MESO OVCE.

OPIŠI RJAVEGA MEDVEDA.

RJAVI MEDVED IMA (KRATKE) UHLJE, (GOSTO) DLAKO, (KRATEK) REP, (DOLGE) KREPLJE IN 4 TACE.

KJE RJAVI MEDVED ŽIVI?

RJAVI MEDVED ŽIVI V GOZDU, V BRLOGU.

KAJ RJAVI MEDVED JE?

RJAVI MEDVED JE RASTLINE, NA PRIMER BOROVNICE, RIBE IN MESO, NA PRIMER MESO OVCE.

TO JE LISICA.

TO JE LISIČKA.

TO JE LISIČINA.

TO SO PTICE.

TO JE ZAJEC.

TO JE GOZD.

TO JE PERUTNINA – TO SO
KOKOŠKE, PIŠČANČKI IN
PETELINI.

TO JE VEVERICA.

OPIŠI LISICO.
KJE LISICA ŽIVI?
KAJ LISICA JE?

TO JE ZAJEC.

TEČE.

SKAČE.

TO SO RASTLINE.

TO JE DREVESNA SKORJA.

TO JE GOZD.

TO JE TRAVNIK.

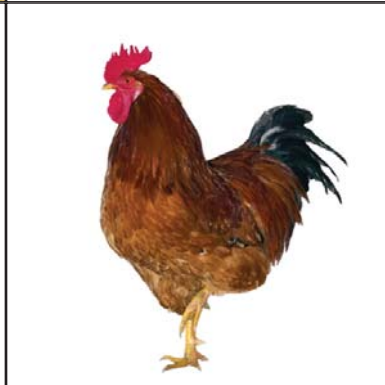
TO JE POLJE.

OPIŠI ZAJCA.
KJE ZAJEC ŽIVI?
KAJ ZAJEC JE?

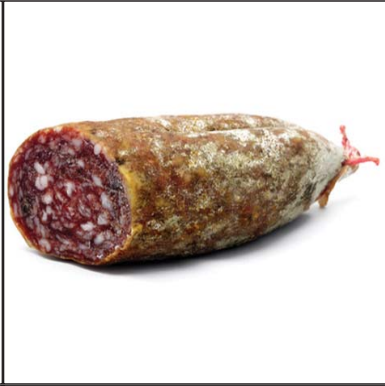
TO JE KMET.		TO JE KMETICA.
	TO JE KMETIJA.	
TO JE HLEV.		TO JE KURNIK.
	TO JE KOZOLEC.	

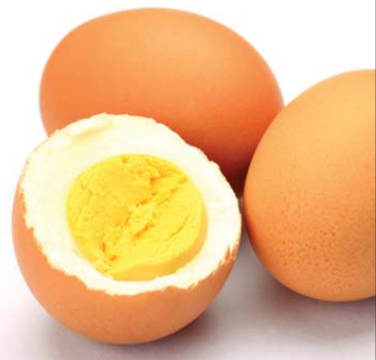
TO JE ČEBELNJAK.		TO JE KRAVA.
	TO JE BIK.	
TO JE TELIČEK.		TO JE KOBILA.
	TO JE KONJ.	
TO JE ŽREBIČEK.		TO JE ZAJKLJA.

	TO JE ZAJEC.	
TO JE ZAJČEK.		TO JE OVCA.
	TO JE OVEN.	
TO JE JAGENJČEK.		TO JE KOZEL.
	TO JE KOZA.	

TO JE KOZLIČEK.		TO JE KOKOŠKA.
	TO JE PETELIN.	
TO JE PIŠČANČEK.		TO JE PES.
	TO JE PSICA.	
TO JE PSIČEK.		TO JE MAČKA.

	TO JE OSEL.	
TO JE GOSKA.		TO JE RACA.
	TO JE PRAŠIČ.	
TO JE ČEBELA.		
TO JE VOLNA.		TO JE MESO.

	TO JE KLOBASA.	
TO JE SALAMA.		TO JE MLEKO.
	TO JE SIR.	
TO JE MASLO.		TO JE JOGURT.
	TO JE SKUTA.	

TO JE SMETANA.		TO JE JAJCE.
	TO JE KMETIJA POLETI.	
TO JE KMETIJA JESENI.		TO JE KMETIJA POZIMI.
	TO JE KMETIJA SPOMLADI.	
KMET SEJE.		KMET SADI.

	KMET OBREZUJE DREVESA.	
KMETICA POBIRA POLJSKE PRIDELKE.		KMET ŽANJE ŽITO.
	KMET KOSI TRAVO.	
KMET OBIRA GROZDJE.		KMET OBIRA SADJE.
	KMET POBIRA POLJSKE PRIDELKE.	

KMETJE JEJO OZIMNICO.		NARAVA POČIVA.
	TO JE MEDVED.	
TO JE LISICA.		TO JE GOZD.
		

16. ODGOVORI NA VPRAŠANJA. ODGOVORE NAPIŠI.

a) KATERE ŽIVALI SO V HLEVU?

V HLEVU SO

b) KATERE ŽIVALI SO V KURNIKU?

V KURNIKU SO

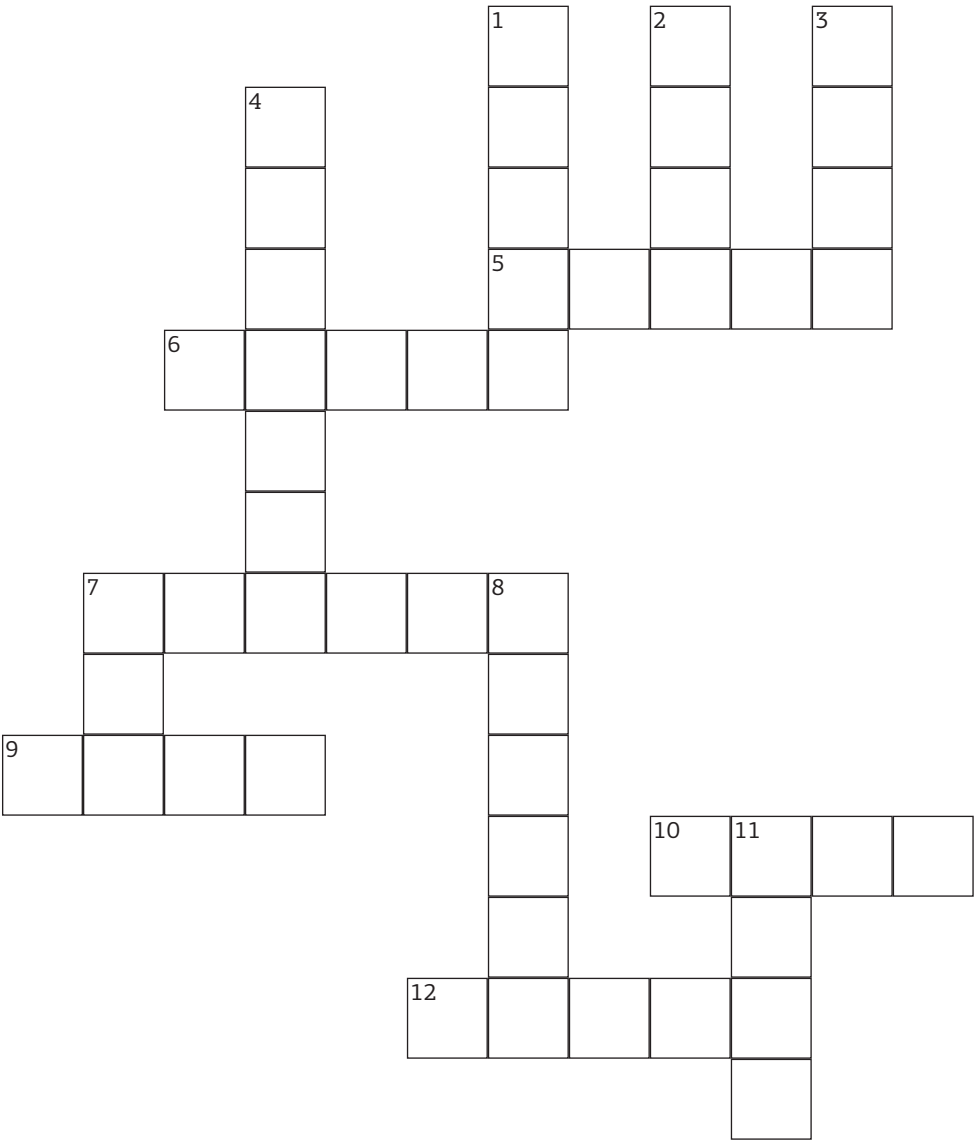
c) KATERA ŽIVAL JE V ČEBELNJAKU?

V ČEBELNJAKU JE

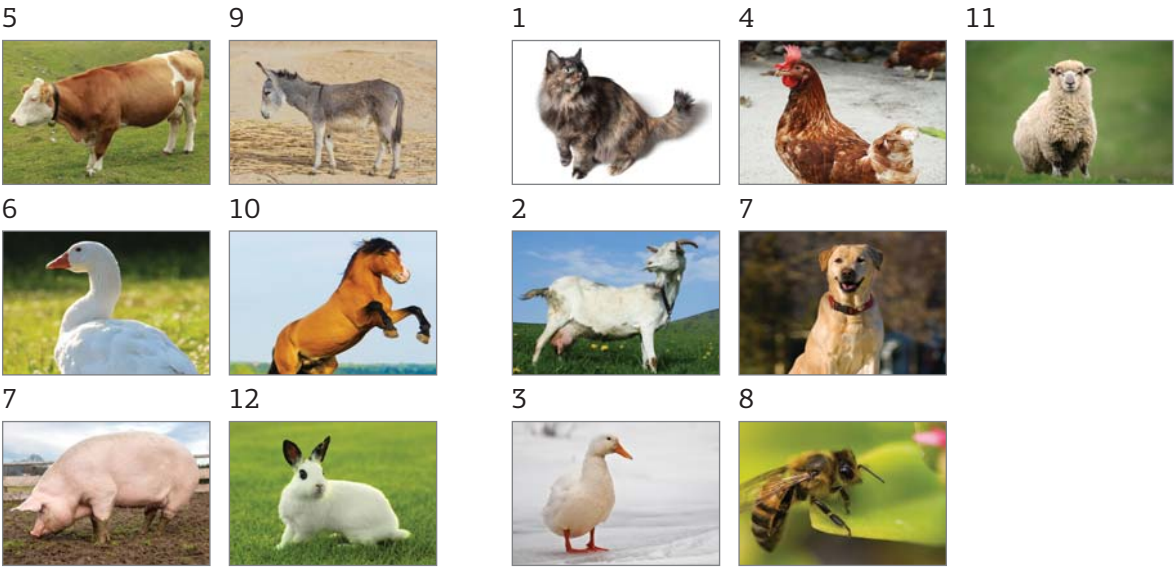
17. REŠI KRIŽANKO.

ŽIVALI NA KMETIJI

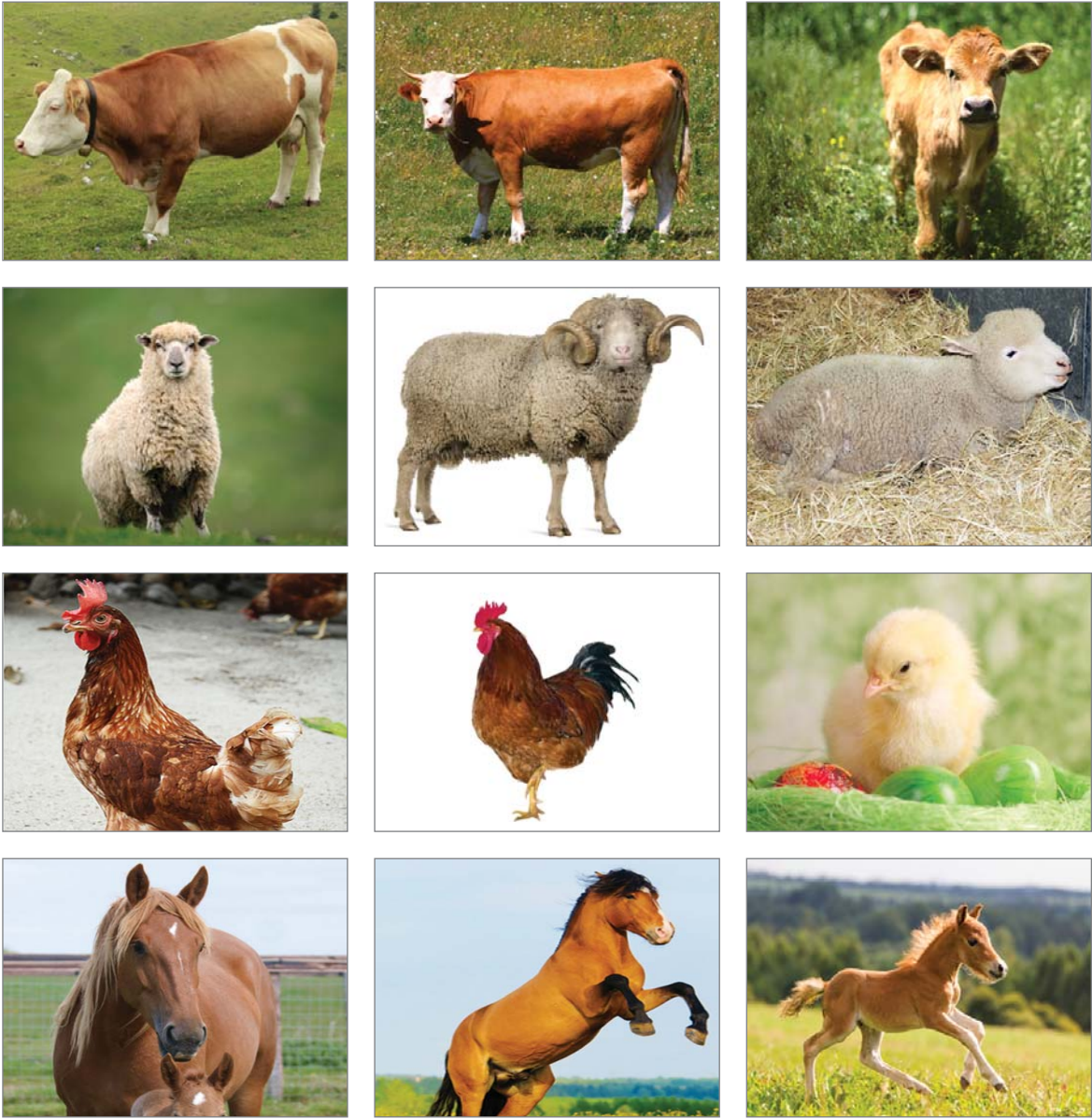

VODORAVNO →

NAVPIČNO ↓

18. SESTAVI SESTAVLJANKO IN POIMENUJ ŽIVALSKO DRUŽINE.

19. NAPIŠI.

IZBIRAJ MED BESEDAMI: SPOMLADI, POLETI, JESENI, POZIMI.

TO JE KMETIJA

TO JE KMETIJA

TO JE KMETIJA

TO JE KMETIJA

20. PREBERI.

KMET **SEJE**.

KMETICA **SEJE** MOKO.

KMET **TRGA** GROZDJE.

FANT **TRGA** ROŽE.

KMETICA **POBIRA** PRIDELKE.

DEKLICA **POBIRA** SMETI.

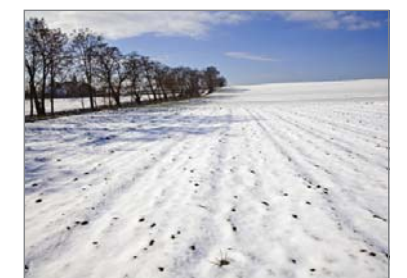
KMETJE **JEJO** OZIMNICO.

OTROCI **JEJO** PICO.

DEKLICA **POČIVA**.

NARAVA **POČIVA**.

21. KAJ JE TO? NAPIŠI.

TO JE
SIR.

TO JE

TO JE
SKUTA.

TO JE

TO JE

TO JE

TO JE
MASLO.

TO JE

TO JE

TO JE

22. KAJ **RAD** JEŠ ALI PIJEŠ? KAJ **RADA** JEŠ ALI PIJEŠ?

NAPIŠI. OBKROŽI. POVEJ.

JEM
SIR.

JEM

DA NE

JEM
SKUT**O**.

JEM
MASLO.

JEM

DA NE

JEM

DA NE

JEM

DA NE

JEM

DA NE

JEM

DA NE

PIJEM

DA NE

23. VPRAŠAJ SOŠOLCA: KAJ **RAD** JEŠ?
VPRAŠAJ SOŠOLKO: KAJ **RADA** JEŠ?
POVEJ, KAJ **RAD** JE TVOJ SOŠOLEC ALI KAJ **RADA** JE TVOJA SOŠOLKA.

Ksenija Korošec, Mojca Rebec Marinković, mag. Vildana Suljić,
Nataša Štefanac in Barbara Upale

DIDAKTIČNE IGRE PRI POUKU SLOVENŠČINE KOT DRUGEGA JEZIKA

Didaktične igre so pomemben del poučevanja in učenja slovenščine kot drugega jezika. Prispevale so jih učiteljice – multiplikatorke, ki so jih zasnovala in preizkusile pri pouku s heterogenimi skupinami otrok (skupine so raznolike ne samo po starosti, temveč tudi po ravni znanja slovenščine).

Zbranih je 5 didaktičnih iger, ki so predstavljene po naslednjem vzorcu:

- ime didaktične igre,
- opis in osnovna pravila igre,
- besedišče, na katerem je pri določeni igri težišče,
- slovnica (predlagana obravnava).

Izbrane igre se lahko uporabijo pri uvajanju novega ali pri utrjevanju že obravnavanega besedišča ali slovnice. Učitelj lahko osnovna pravila igre preoblikuje oziroma nadgradi skupaj z učenci/dijaki ali pa na podlagi teh pripravi zahtevnejše naloge.

Pri izvedbi je pomembno, da so didaktične igre načrtovan del ure (in ne samo popestritev za zadnjih 5 minut) ter da učitelj učence/dijake spodbuja, da so pri svojih odgovorih čim bolj natančni. To prispeva k sistematičnemu utrjevanju določenega besedišča in slovničnih vzorcev, kar je dobra podlaga za učenje po analogiji in posledično za hitrejši napredek pri učenju novega jezika.

Igre so zasnovane tako, da so primerne za individualni pouk ali za delo v manjših skupinah. Spodbujajo komunikacijo in učence pripravijo na stvarne okoliščine, v katerih bodo jezik aktivno uporabljali.

Učencem/dijakom in njihovim učiteljem želimo čim bolj uspešno in prijetno delo s pripravljenim gradivom.

Ksenija Korošec

SESTAVI ZASTAVO

Opis in pravila igre

- Spoznavanje in opisovanje zastav različnih držav.
- Na format A4 barvno natisnemo zastave različnih držav (seveda tudi Slovenije). Zastave plastificiramo in razrežemo v obliki sestavljanke ("puzzle") na 12 koščkov.
 - Težavnost lahko stopnjujemo tako, da nekaj zastav razrežemo na še več koščkov.
- O zastavah se prej pogovorimo, jih opišemo in pritrdimo na tablo.
- Vsak učenec mora sestaviti drugačno zastavo.

Besedišče

- Barve.
- Poimenovanje držav v slovenščini.

Slovnica (možne obravnave)

- Spol samostalnika (npr.: ženski spol – Slovenija; moški spol – Luksemburg; srednji spol – Kosovo).
- 2. sklon samostalnika (struktura: Prihajam/Sem iz ...).
- 4. sklon samostalnika (struktura: Na počitnice grem v/na ...).
- 5. sklon samostalnika (struktura: Potujem po ...).
- Učence/dijake začetnike spodbujamo, da si zapomnijo strukture, ne razlagamo pa podrobneje, zakaj pri nekaterih državah uporabljamo predlog v, pri drugih pa na.
- Prav tako lahko starejše učence/dijake spodbujamo, da opazujejo, kako se menjavajo končnice glede na spol in sklon samostalnika – iščejo podobnosti in razlike.

LETO – KVIZ

Opis in pravila igre

- Vprašanja in povedi za dopolnjevanje na kartončkih.
- Učenci sedijo v krog. Lahko se združijo v pare ali manjše skupine. V sredino kroga postavimo kartončke. Učenci vlečejo po en kartonček in v določenem času odgovorijo na vprašanje ali dopolnijo poved. Za pravilen odgovor dobijo 1 točko. Na koncu ugotovimo, kdo je zbral največ točk, in ga nagradimo s poslušanjem pesmi po njegovi želji ali z aplavzom ...
- Igro lahko organiziramo tako, da vsi učenci odgovarjajo na isto vprašanje in svoj odgovor zapišejo.

Besedišče

- Poimenovanje letnih časov, mesecev, datumov, praznikov in vrstilnih števnikov.
- Prepoznavanje določenih značilnosti letnega časa in običajev.

Slovnica (možne obravnave)

- Ustrezna raba sklonov.
- Ustrezna raba velike in male začetnice.
- Ustrezna raba vrstilnih števnikov.

PRVI MESEC V LETU JE 	ENKRAT IMA VEČ, DRUGIČ SPET MANJ DNI, A VEDNO MANJ KOT OSTALI MESECI.
PRED NJIM JE JUNIJ, ZA NJIM PA AVGUST. KATERI MESEC JE TA? 	KATERI JE PRVI POMLADNI MESEC?
MESEC, KI JE NA KOLEDARJU PETI IN NOSI NAJKRAJŠE IME, JE 	LETNI ČAS, V KATEREM SO SEPTEMBER, OKTOBER IN NOVEMBER, JE
ZADNJI NA KOLEDARJU, TODA PRVI ZIMSKI MESEC JE 	MESEC, KI SLEDI SEPTEMBRU, JE

MESEC APRIL JE NA KOLEDARJU PO VRSTI.	PRVI POLETNI MESEC JE
MESEC, KI SLEDI OKTOBRU IN JE PRED DECEMBROM, JE 	21. DECEMBRA SE PRIČNE
LETNI ČAS, KO PRIČNEJO CVETETI ROŽE IN ZELENETI TRAVA, JE 	OTROCI SE NAJBOLJ VESELIJO TEGA LETNEGA ČASA, KER SO POČITNICE.
MESEC, KO SE PONOVRNO PRIČNE POUK, JE 	PRED NJIM JE JULIJ, ZA NJIM PA SEPTEMBER.
LETNI ČAS, KO LAHKO NAREDIMO SNEŽENEGA MOŽA, JE 	Z NOVIMI KOPALKAMI SEM ODŠLA NA PLAŽO.
LETNI ČAS, KO SE PTICE VRAČAJO IZ TOPLIH KRAJEV, JE 	V ODPADA LISTJE Z DREVJA IN PEČEMO KOSTANJ.
MESEC, V KATEREM PRAZNUJEMO NOVO LETO, JE 	V MESECU IMAMO ZIMSKE POČITNICE.
V MESECU PRAZNUJEMO DAN ŽENA IN MATERINSKI DAN.	PRED NJIM JE MAREC, SLEDI MU MAJ. KATERI MESEC JE TA?
V MESECU PRAZNUJEMO DAN UPORA PROTI OKUPATORJU.	V MESECU JE PRAZNIK DELA.

SE PRIČNEJO POČITNICE.	IN SO POLETNE POČITNICE.
SE PRIČNE JESEN.	31. PRAZNUJEMO DAN REFORMACIJE.
1. JE DAN SPOMINA NA MRTVE.	26. JE DAN SAMOSTOJNOSTI IN ENOTNOSTI.
JANUAR JE MESEC V LETU.	FEBRUAR JE V LETU PO VRSTI.
MAREC JE MESEC V LETU.	MAJ JE V LETU PO VRSTI.
JUNIJ JE NA KOLEDARJU PO VRSTI.	JULIJ JE MESEC V LETU.
AVGUST JE NA KOLEDARJU PO VRSTI.	SEPTEMBER JE V LETU PO VRSTI.
OKTOBER JE MESEC V LETU.	NOVEMBER JE V LETU PO VRSTI.
DECEMBER JE MESEC V LETU.	

mag. Vildana Suljić

DRUŽINOPOLY

Opis in pravila igre

- Igralna plošča z barvnimi polji.
- Po plošči se pomikamo z igralnimi figuricami. Z metom kocke določimo, za koliko polj se bomo premaknili.
- Zeleno polje – zelene kartice. Učenec opiše sliko na kartici. Opiše, kaj družina na sliki počne.
- Rumeno polje – rumene kartice. Učenec opiše sliko na kartici. Poimenuje osebo in ji določi vse njene vloge v družini (npr. deček je lahko sin, bratranec, vnuk, brat, nečak ...).
- Polje z vprašanjem – ko stopi na to polje, učenec odgovori na vprašanje. Pravilen odgovor pomeni, da učenec stopi eno polje naprej. Nepravilen odgovor pomeni, da učenec stopi eno polje nazaj.
- Različice osnovnega pravila določimo skupaj s skupino.

Besedišče

- Poimenovanje družinskih članov.
- Poimenovanje odnosov med družinskimi člani.
- Poimenovanje aktivnosti, ki jih družine počnejo skupaj.

Slovnica (možne obravnave)

- 4. sklon samostalnika (npr.: Imam **mamo** ...).
- Svojilni pridevnik (npr.: Jaz sem **Janezov** sin. Jaz sem **mamina** hčerka ...).
- Spreganje glagolov (prilagodimo starosti igralcev in stopnji znanja jezika).

ŠTART			KAJ SI TI SVOJI MAMI?
CILJ			
MOJA MAMI JE TVOJA TETA. KDO SEM JAZ?	DRUŽINSKE AKTIVNOSTI		
			KAJ SI TI SVOJI BABICI?
TI SI MOJ/-A SIN/HČI. KDO SEM JAZ?	DRUŽINSKI ČLANI		
		JAZ SEM TVOJA TETA. KDO SI TI?	

Nataša Štefanac

ČLOVEK NE JEZI SE – UTRJEVANJE GLAGOLA

Opis in pravila igre

- Pripomočki: tabla z glagoli, kocka in figurice.
- Število igralcev: 2–8 (lahko tudi več, vendar je to optimalno število).
- Čas igranja: 10–60 minut (odvisno od znanja igralcev).
- Pravila: Igralci najprej vržejo kocko. Tisti, ki vrže najvišje število, začne z igro. Prvi igralec vrže število na kocki (npr. 6) in se pomakne za šest polj. Ko naleti na ikono (npr. VI – DELATI), mora povedati pravilno obliko glagola. Glagolski čas je vnaprej določen in odvisen od namena vaje (ali želimo utrjevati sedanjik, prihodnjik ali preteklik), lahko pa vadimo tudi glagolski naklon (pogojnik). Če vadimo prihodnjik, preteklik ali pogojnik, moramo zraven dodati še listke, na katerih je napisan spol, ki jih igralci izžrebajo (ni pa nujno).
- Če igralec pove pravilno rešitev, lahko spet meče kocko toliko časa, dokler se ne zmoti. Nato je na vrsti naslednji igralec. Pravila lahko prilagodimo tudi tako, da vsak meče le enkrat in četudi pove pravilno, meče naslednji igralec. Igralec, ki pove napačno rešitev, se mora pomakniti za toliko polj nazaj, kot je bila vrednost števila na njegovi kocki. V tem primeru ne more zbiti igralca, ki ima figurico na tem polju.
- Igralci se lahko igrajo igro tudi na t. i. izbijanje – če drugi igralec pride na polje, kjer že stoji figurica nekega igralca, jo lahko zbije in ta igralec začne igro od začetka. Zmaga tisti, ki prvi pride na cilj.
- Če igralec pride na polje s slikovno ikono, je dobil jokerja in mu ni treba reševati naloge, kljub temu pa lahko meče dalje.

MI JESTI	VIDVE BITI	▼ ▼	▶▶▶	▼ ▼	KONEC/ CILJ
JAZ SPATI	MIDVA ZNATI	JAZ BITI	VIDVA BITI	TI ZNATI	MI ZMAGATI
TI HODITI	ON ZNATI	MIDVE JESTI	MI NAROČITI	ONA ŽIVETI	♣
ON HODITI	ONA GOVORITI	ONADVA GLEDATI	ONA JESTI	♣	MI ITI
MI SPATI	♣	MI ZNATI	VIDVA NAROČITI	JAZ GLEDATI	ONIDVE ITI
VI DELATI	ONADVA ŽIVETI	VIDVA JESTI	ON POZNATI	MI VPRAŠATI	TI IMETI
JAZ DELATI	JAZ NAROČITI	TI ITI	ONIDVE VPRAŠATI	VIDVA ITI	VIDVA ITI
TI NAROČITI	MI RAZUMETI	ON HODITI	VIDVA POZNATI	ONIDVE PLAČATI	JAZ ITI
MI GLEDATI	ONIDVE POZNATI	MI SEDETI	ON DELATI	TI ŽELETI	VI KUPITI
MIDVA GOVORITI	VIDVA STANOVATI	MIDVA ITI	♣	ONO BITI	ON ITI
ONA RAZUMETI	JAZ ŽIVETI	TI VEDETI	VI BITI	ONIDVE JESTI	VIDVE IGRATI
TI POČIVATI	TI DELATI	MI ITI	MIDVA KUPITI	♣	TI PISATI
VIDVA GLEDATI	MI RAZUMETI	ONI POSLUŠATI	ONADVA BITI	MI KUHATI	ONA PITI
ON SEDETI	♣	ME BITI	ONIDVE JESTI	ON SEDETI	♣
JAZ UČITI SE	ONIDVE HODITI	VI GOVORITI	MI DELATI	ONA RAZMIŠLJATI	MIDVA PISATI
ONADVA JESTI	VI VEDETI	♣	VIDVA POSLUŠATI	VIDVA GOVORITI	TI POTREBOVATI
♣	MI POČIVATI	ONI BITI	ONA POVEDATI	♣	ONA IMETI
TI JESTI	ONADVA GLEDATI	MIDVA JESTI	TI KUHATI	JAZ ITI	VI IGRATI
ONA PITI	JAZ RISATI	ONADVA PITI	VI POZNATI	MI GOVORITI	JAZ KUPITI
ONIDVE PITI	TI LENARITI	ONA BITI	TI KUHATI	JAZ RAZMIŠLJATI	ONI POVEDATI
MIDVA SPATI	ONA SEDETI	♣	ONA POZNATI	TI POSLUŠATI	ONIDVE DELATI
VIDVA DELATI	TI DELATI	JAZ ZNATI	VIDVA VEDETI	VI BITI	♣
▶▶▶	▲ ▲	▶▶▶	▲ ▲	▶▶▶	▲ ▲

Barbara Upale

ZDRAV DUH V ZDRAVEM TELESU

Opis in pravila igre

- Igralna plošča s 34 polji z ustreznimi slikami.
- Po plošči se pomikamo z igralnimi figuricami. Z metom kocke določimo, za koliko polj se bomo premaknili.
- Različice osnovnega pravila določimo skupaj s skupino.

Besedišče

- Izrazi: od slabega počutja do zdravja.
- Deli telesa.
- Glagoli za gibanje.
- Glagoli za dnevno rutino.

Slovnica (možne obravnave)

- Moška in ženska oblika struktur: utrujen sem, prehlajen sem, bolan sem, lačen sem, žejen sem, vesel sem, zdrav sem.
- Spreganje glagolov (prilagodimo stopnji znanja jezika).
- Povratni glagoli (igram se, kopam se, smejem se, umivam si roke, umivam si zobe).
- 4. sklon samostalnika v ednini (jem, pijem, umivam si + samostalnik v 4. sklonu).
- Osebni zaimki v 4. sklonu (v strukturah: zebe me, noga me boli, glava me boli, zob me boli, trebuh me boli, roka me boli; dodamo lahko še 2. in 3. osebo v ednini, dvojini ali množini – prilagodimo stopnji znanja jezika).
- Osebni zaimki v 3. sklonu (v strukturah: slabo mi je, vroče mi je; dodamo lahko še 2. in 3. osebo v ednini, dvojini ali množini – prilagodimo stopnji znanja jezika).

KAŠLJAM	KIHAM	VROČINO IMAM	ZEBE ME	NOGA ME BOLI	GLAVA ME BOLI	ZOB ME BOLI	TREBUH ME BOLI
ZEHAM							ROKA ME BOLI
PREHLAJEN SEM							SLABO MI JE
BOLAN SEM							VROČE MI JE
UTRUJEN SEM							LAČEN SEM
ŠTART							ŽEJEN SEM
CILJ							VESEL SEM
ZDRAV SEM							TEČEM
SMEJEM SE							KOLESARIM
SPIM							PLAVAM
UMIVAM SI ZOBE							ROLAM
UMIVAM SI ROKE	KOPAM SE	JEM ZAJTRK/ ZAJTRKU- JEM	PIJEM VODO	JEM ZELENJAVO	JEM SADJE	IGRAM SE	TELOVADIM

Vanja Klančnik Kišasondi

GRADIVO ZA UČENJE SLOVENŠČINE: NAJPREJ SKUPAJ, NATO SAM ... IN ŽE VEČ ZNAM

Gradivo **“Najprej skupaj, nato sam ... in že več znam!”** je namenjeno pouku individualne in skupinske pomoči za učence priseljence, ki obiskujejo 6., 7., 8. ali 9. razred in se slovenščino učijo drugo leto. Pouk poteka v manjših heterogenih učnih skupinah.

Prav tako je gradivo uporabno pri rednem pouku, ko imamo v oddelku enega, dva ali več učencev priseljencev.

Vsebuje učne priprave in učne liste za posamezen razred. V dnevni pripravi cilji niso navedeni, saj so v Učnem načrtu in jih ima učitelj opredeljene v letnih pripravah za posamezni razred. Zapisani so zgolj jezikovni izrazi za posamezni razred, ker učitelja/izvajalca skupinske pomoči hitro usmerijo in jih lahko izbere glede na obravnavo snovi pri rednih urah slovenščine.

Pri oblikovanju gradiva smo izhajali iz čim bolj avtohtonih besedil dnevnega časopisja in revij.

Prednost tovrstnega gradiva je v tem, da je prvi del učne ure enak za vse učence, ne glede na to, iz katerega razreda so (zato tudi tak naslov Najprej skupaj, nato sam ...). Učenci (lahko) tako po uvodni motivaciji najprej prisluhnejo učiteljevemu branju besedila, sledi tiho oz. glasno branje posameznih učencev, pri čemer so pozorni na izgovarjavo in naglasna mesta posameznih besed. Tudi prve naloge, namenjene razumevanju prebranega, so enake.

V drugem delu učne ure pa se učenci samostojno/v dvojicah lotijo nalog, ustreznim ciljem razreda, ki ga sicer obiskujejo. Seveda vključujejo učni listi za višje razrede tudi naloge nižjih, saj so le-te odlično izhodišče za ponovitev že usvojenega znanja in ne nazadnje tudi možnost učenja nečesa, česar doslej še niso znali (npr. če 6. razreda sploh niso zaključili v Sloveniji, ne poznajo odnosov med besedami (sopomenk, protipomenk ...), če so prišli v Slovenijo še kasneje, npr. v 8. razredu, ne poznajo sklanjanja samostalnikov, stavčnih členov in tako naprej.

Učitelj lahko gradivo seveda poljubno dopolnjuje in prilagaja glede na potrebe učne skupine, v kateri poučuje.

DEJAVNOST:

INDIVIDUALNA IN SKUPINSKA POMOČ – SLOVENŠČINA KOT DRUGI/TUJI JEZIK

UČITELJ/-ICA: _____

PREDMET: SLOVENŠČINA

DATUM: _____ TRAJANJE: _____

NAČIN IZVEDBE: individualno – zunaj oddelka

TEMA: Branje in analiza neumetnostnega besedila

Kaj o Sloveniji menijo Španec, Japonka in Novozelandec?

JEZIKOVNI IZRAZI:

Učenci poznajo, razumejo, opišejo in uporabljajo naslednje jezikovne izraze (poleg tistih iz preteklih razredov):	
6. razred	- odnosi med besedami - glagol; časovna oblika: sedanjik, preteklik, prihodnjik, neosebna gl. oblika: nedoločnik - sklon (imenovalnik, rodilnik, dajalnik, tožilnik, mestnik, orodnik) - prislov: krajevni, časovni, načinovni
7. razred	- stavčni člen: povedek, osebek, predmet, prislovno določilo (kraja, časa, vzroka, načina)
8. razred	- sleng - slogovno zaznamovana beseda, slogovno nezaznamovana beseda - podredno zložena poved
9. razred	- zamejci in izseljenci - praktičnosporazumevalno, uradovalno, strokovno, publicistično besedilo - podredno zložena poved - priredno zložena poved

*iz preteklih let pa tudi velika in mala začetnica

Kaj o Sloveniji menijo Španec, Japonka in Novozelandec?

AKTIVNOSTI UČENCEV:

Učenci sodelujejo v razgovoru. Berejo izhodiščno besedilo. Rešujejo naloge, povezane z razumevanjem besedila, nato pa naloge, ustrezne svoji starosti, letu statusa priseljenca in prilagoditvam.

UPORABLJENI PRIPOMOČKI IN MATERIALI: zemljevid sveta, projekcije, delovni list

(po potrebi slovarji, spletne strani, elektronske prosojnice z razlago besednih vrst, stavčnih členov oz. podredno zloženih povedi)

POTEK DELA

Uvodna motivacija:

Z učenci se pogovarjam o tem, kako se počutijo v Sloveniji, kaj jim je tu bolj/manj všeč, koga/kaj pogrešajo ... postavljam podobna vprašanja, kot se kasneje pojavijo v “trojnem” intervjuju.

Povem jim, da bomo danes spoznali mnenja še treh oseb, ki so se preselili v Slovenijo iz Španije, z Japonske in Nove Zelandije. Države pokažemo na zemljevidu.

Vse tri osebe s pomočjo elektronskih prosojnic (glej prilogo) kratko predstavim.

Učenčeva aktivnost:

Učenci sledijo kratkim predstavitvam, skupaj razložimo morebitne neznane besede, komentiramo ...

Sledi branje NB (odlomki iz “trojnega” intervjuja; razlaga neznanih besed, pogovor o prebranem, delo s slovarjem ...).

Učenci rešujejo naloge (diferenciacija, glej UL).

Analiza, sinteza, vrednotenje:

- S pomočjo dialoške metode strnemo ugotovitve ure; pregledamo odgovore.
- Preverim obisk dopolnilnega pouka.
- Dogovorimo se za naslednje srečanje.

EVALVACIJA (UGOTOVITVE IN OPAŽANJA)

UVODNA MOTIVACIJA: Spoznajmo Španca, Japonko in Novozelandca

Z učenci si pogledamo fotografije posameznih intervjuvancev, dostopne na spletni strani:

<http://www.24ur.com/ekskluziv/zanimivosti/kaj-o-sloveniji-menijo-spanec-japonka-in-novozelandec.html>.

Fotografija 1:

Španec **Inaki Lopez** (po naše Ignacij, Nace) se je v Slovenijo preselil, ker se mu zdi dežela prelepa in si je tu ustvaril družino. Pravi, da se Slovenci večinoma ne zavedamo, kaj imamo. V Sloveniji uživa, saj meni, da je dežela, ki je prijazna družinam, najbolj pa ga je navdušila dolina Soče.

Fotografija 2:

37-letni **Ignacio López Sola**, rojen v Madridu, kjer je preživel mladost, je magister arhitekture, ki se je v Slovenijo preselil pred leti, kjer si je s Slovenko, prav tako arhitektko, ustvaril družino.

Fotografija 3:

Japonka Poka se težko znajde v delovnem okolju, poseben "izziv" pa ji je tudi naša hrana. **Hokari Pintar Akizawa**, po domače Poka, je v Slovenijo prišla pred približno sedmimi leti. Čeprav je po poklicu medicinska sestra, je jezikovna prepreka zanjo dokaj huda, zato težko najde stalno zaposlitev. V Sloveniji si je z možem Matevžem ustvarila družino.

Fotografija 4:

Martyna z Nove Zelandije so navdušili gozdovi, živali in "horseburgerji".

42-letni **Martyn Aim** z Nove Zelandije je že kot najstnik začel na veliko potovati po svetu. Po izobrazbi je antropolog, deluje pa večinoma kot svobodni fotograf. Živel je že v Bangkoku, Carigradu in tudi v Kijevu.

6. RAZRED

Preberi besedilo, nato pa reši naloge, povezane z njim.

Kaj o Sloveniji menijo Španec, Japonka in Novozelandec?

Kaj vas je pripeljalo v Slovenijo?

Inaki: Moja partnerica Eva je iz Slovenije. Potem ko sva nekaj let skupaj živela v Španiji, sva se odločila, da se bova preselila v Slovenijo in si ustvarila družino.

Poka: Tukaj sem spoznala bodočega soproga.

Martyn: Moj dober prijatelj Matic Zorman, svetovno poznani fotograf, živi tukaj, zato sem prišel pogledat, kakšna država lahko ustvari takšno osebnost. (smeh)

Katere so vaše najljubše turistične znamenitosti Slovenije in kaj bi svetovali popotniku, ki bi nas obiskal samo za nekaj dni?

Inaki: Zame je najboljša dolina Soče, zato vedno predlagam, da si je za ogledati celotno dolino Soče, od Tolmina do Bovca, nato pa pojdite skozi Trento do Kranjske Gore in do Bleda in Bohinja.

Poka: Meni najljubši mesti sta Ljubljana in Piran. Za nekaj dni bi priporočila, da si ogledajo Ljubljano, Bled in Postojnsko jamo.

Martyn: Podobno kot so mi všeč naravne lepote gozdov, rek in jezer, uživam tudi v vaši hitri prehrani. Imate fantastične glasbene festivale. Slovenci se znate zabavati! Veseli me tudi, da imate veliko psov in konjev. Turistom bi priporočil vse navedeno.

Se tukaj (še vedno) počutite kot turisti ali ste po nekaj časa, ko ste bili tukaj, dobili drugačen občutek?

Inaki: Ne počutim se več kot turist. Pravzaprav, ko sem v Sloveniji, pogrešam Španijo, ko sem v Španiji, pa pogrešam Slovenijo, kjer se počutim, kot da sem doma.

Poka: Ne počutim se kot turistka. Počutim se kot Japonka v Sloveniji.

Martyn: V bistvu se počutim povsod kot turist, a po treh tednih v Sloveniji se 100-odstotno počutim, da sem se navzel slovenskega duha. Zato se mi bo zelo težko posloviti.

Kako bi opisali Slovenijo v eni povedi?

Inaki: Je majhna zelena dežela in družini prijazna država.

Poka: Vse v Sloveniji je na visokem kvalitativnem nivoju.

Martyn: Čudovita dežela z izvrstnimi ljudmi.

Prirejeno po: <http://www.24ur.com/ekskluziv/zanimivosti/kaj-o-sloveniji-menijo-spanec-japonka-in-novo-zelandec.html> (avtor prispevka: Boštjan Tušek)

1. Izpolni tabelo. Pri tem bodi še posebej pozoren/-na na zapis velike začetnice.

	Inaki	Poka	Martyn
DRŽAVA, iz katere prihaja.			
Poimenovanje za PREBIVALCA države, iz katere prihaja.			
Poimenovanje za PREBIVALKO države, iz katere prihaja.			
JEZIK			

2. Izpolni tabelo tako, da vstaviš ✓ pri osebi, za katero velja določena trditev.

TRDITEV	Inaki	Poka	Martyn
Težko najde stalno zaposlitev.			
Po poklicu je arhitekt.			
Je medicinska sestra.			
Je antropolog.			
Turistom priporoča obisk doline reke Soče.			
Uživa v slovenski hitri hrani.			

3. Iz izhodiščnega besedila prepiši

- besedo, ki ima nasproten pomen od najslabša _____
- besedo, ki ima enak pomen kot mož _____
- besedo, ki ima ožji pomen kot mesto _____

4. a) Iz povedi – Martyna veseli, da imajo Slovenci fantastične glasbene festivale. – izpiši glagola in jima določi osebo, število in čas. Glagola postavi še v nedoločnik.

GLAGOL	OSEBA	ŠTEVILO	ČAS	NEDOLOČNIK

4. b) Iz povedi – Turistom v Sloveniji priporočam ogled Ljubljane. – izpiši samostalnike in jim določi spol, sklon in število.

SAMOSTALNIK	SPOL	SKLON	ŠTEVILO

5. Izpiši in pravilno razvrsti prislove.
Včasih pogrešam svojo domovino, a se povsod dobro počutim.

KRAJEVNI PRISLOV	ČASOVNI PRISLOV	NAČINOVNI PRISLOV

6. Poskusi še ti odgovoriti na novinarjeva vprašanja.
Kaj te je pripeljalo v Slovenijo?

Katere so tvoje najljubše turistične znamenitosti in kaj bi svetoval popotniku, ki bi Slovenijo obiskal samo za nekaj dni?

Se tukaj (še vedno) počutiš kot turist/-ka ali imaš drugačen občutek?

Opiši Slovenijo v eni povedi.

7. RAZRED

Preberi besedilo, nato pa reši naloge, povezane z njim.
Kaj o Sloveniji menijo Španec, Japonka in Novozelandec?

Kaj vas je pripeljalo v Slovenijo?

Inaki: Moja partnerica Eva je iz Slovenije. Potem ko sva nekaj let skupaj živela v Španiji, sva se odločila, da se bova preselila v Slovenijo in si ustvarila družino.
Poka: Tukaj sem spoznala bodočega soproga.
Martyn: Moj dober prijatelj Matic Zorman, svetovno poznani fotograf, živi tukaj, zato sem prišel pogledat, kakšna država lahko ustvari takšno osebnost. (smeh)

Katere so vaše najljubše turistične znamenitosti Slovenije in kaj bi svetovali popotniku, ki bi nas obiskal samo za nekaj dni?

Inaki: Zame je najboljša dolina Soče, zato vedno predlagam, da si je za ogledati celotno dolino Soče, od Tolmina do Bovca, nato pa pojdite skozi Trento do Kranjske Gore in do Bleda in Bohinja.
Poka: Meni najljubši mesti sta Ljubljana in Piran. Za nekaj dni bi priporočila, da si ogledajo Ljubljano, Bled in Postojnsko jamo.
Martyn: Podobno kot so mi vseč naravne lepote gozdov, rek in jezer, uživam tudi v vaši hitri prehrani. Imate fantastične glasbene festivale. Slovenci se znate zabavati! Veseli me tudi, da imate veliko psov in konjev. Turistom bi priporočil vse navedeno.

Se tukaj (še vedno) počutite kot turisti ali ste po nekaj časa, ko ste bili tukaj, dobili drugačen občutek?

Inaki: Ne počutim se več kot turist. Pravzaprav, ko sem v Sloveniji, pogrešam Španijo, ko sem v Španiji, pa pogrešam Slovenijo, kjer se počutim, kot da sem doma.
Poka: Ne počutim se kot turistka. Počutim se kot Japonka v Sloveniji.
Martyn: V bistvu se počutim povsod kot turist, a po treh tednih v Sloveniji se 100-odstotno počutim, da sem se navzel slovenskega duha. Zato se mi bo zelo težko posloviti.

Kako bi opisali Slovenijo v eni povedi?

Inaki: Je majhna zelena dežela in družini prijazna država.
Poka: Vse v Sloveniji je na visokem kvalitativnem nivoju.
Martyn: Čudovita dežela z izvrstnimi ljudmi.

Prirejeno po: <http://www.24ur.com/ekskluziv/zanimivosti/kaj-o-sloveniji-menijo-spanec-japonka-in-novo-zelandec.html> (avtor prispevka: Boštjan Tušek)

1. Izpolni tabelo. Pri tem bodi še posebej pozoren/-na na zapis velike začetnice.

	Inaki	Poka	Martyn
DRŽAVA, iz katere prihaja.			
Poimenovanje za PREBIVALCA države, iz katere prihaja.			
Poimenovanje za PREBIVALKO države, iz katere prihaja.			
JEZIK			

2. Izpolni tabelo tako, da vstaviš ✓ pri osebi, za katero velja določena trditev.

TRDITEV	Inaki	Poka	Martyn
Težko najde stalno zaposlitev.			
Po poklicu je arhitekt.			
Je medicinska sestra.			
Je antropolog.			
Turistom priporoča obisk doline reke Soče.			
Uživa v slovenski hitri hrani.			

3. Vprašaj se po krepko natisnjenih stavčnih členih in jih poimenuj. Vprašalno poved in poimenovanje stavčnega člena napiši na črto.

Poka se v Sloveniji ne počuti kot turistka.

V Sloveniji težko najde **službo**.

V Sloveniji **je spoznala** veliko novih prijateljev.

Tukaj se dobro počuti.

4. Iz spodnjih povedi izpiši zahtevane stavčne člene.

Martyn ima v Sloveniji dobrega prijatelja.

osebek: _____

prislovno določilo kraja: _____

povedek: _____

Včasih Inaki vendarle začuti domotožje.

osebek: _____

prislovno določilo časa: _____

predmet v tožilniku: _____

Poka se v Sloveniji zaradi prijaznih ljudi dobro počuti.

osebek: _____

predmet v mestniku: _____

prislovno določilo načina: _____

prislovno določilo vzroka: _____

5. Poskusi še ti odgovoriti na novinarjeva vprašanja.

Kaj te je pripeljalo v Slovenijo?

Katere so tvoje najljubše turistične znamenitosti in kaj bi svetoval popotniku, ki bi Slovenijo obiskal samo za nekaj dni?

Se tukaj (še vedno) počutiš kot turist/-ka ali imaš drugačen občutek?

Opiši Slovenijo v eni povedi.

8. RAZRED

Preberi besedilo, nato pa reši naloge, povezane z njim.

Kaj o Sloveniji menijo Španec, Japonka in Novozelandec?

Kaj vas je pripeljalo v Slovenijo?

Inaki: Moja partnerica Eva je iz Slovenije. Potem ko sva nekaj let skupaj živela v Španiji, sva se odločila, da se bova preselila v Slovenijo in si ustvarila družino.

Poka: Tukaj sem spoznala bodočega soproga.

Martyn: Moj dober prijatelj Matic Zorman, svetovno poznani fotograf, živi tukaj, zato sem prišel pogledat, kakšna država lahko ustvari takšno osebnost. (smeh)

Katere so vaše najljubše turistične znamenitosti Slovenije in kaj bi svetovali popotniku, ki bi nas obiskal samo za nekaj dni?

Inaki: Zame je najboljša dolina Soče, zato vedno predlagam, da si je za ogledati celotno dolino Soče, od Tolmina do Bovca, nato pa pojdite skozi Trento do Kranjske Gore in do Bleda in Bohinja.

Poka: Meni najljubši mesti sta Ljubljana in Piran. Za nekaj dni bi priporočila, da si ogledajo Ljubljano, Bled in Postojnsko jamo.

Martyn: Podobno kot so mi vseč naravne lepote gozdov, rek in jezer, uživam tudi v vaši hitri prehrani. Imate fantastične glasbene festivale. Slovenci se znate zabavati! Veseli me tudi, da imate veliko psov in konjev. Turistom bi priporočil vse navedeno.

Se tukaj (še vedno) počutite kot turisti ali ste po nekaj časa, ko ste bili tukaj, dobili drugačen občutek?

Inaki: Ne počutim se več kot turist. Pravzaprav, ko sem v Sloveniji, pogrešam Španijo, ko sem v Španiji, pa pogrešam Slovenijo, kjer se počutim, kot da sem doma.

Poka: Ne počutim se kot turistka. Počutim se kot Japonka v Sloveniji.

Martyn: V bistvu se počutim povsod kot turist, a po treh tednih v Sloveniji se 100-odstotno počutim, da sem se navzel slovenskega duha. Zato se mi bo zelo težko posloviti.

Kako bi opisali Slovenijo v eni povedi?

Inaki: Je majhna zelena dežela in družini prijazna država.

Poka: Vse v Sloveniji je na visokem kvalitativnem nivoju.

Martyn: Čudovita dežela z izvrstnimi ljudmi.

Prirejeno po: <http://www.24ur.com/ekskluziv/zanimivosti/kaj-o-sloveniji-menijo-spanec-japonka-in-novo-zelandec.html> (avtor prispevka: Boštjan Tušek)

1. Izpolni tabelo. Pri tem bodi še posebej pozoren/-na na zapis velike začetnice.

	Inaki	Poka	Martyn
DRŽAVA, iz katere prihaja.			
Poimenovanje za PREBIVALCA države, iz katere prihaja.			
Poimenovanje za PREBIVALKO države, iz katere prihaja.			
JEZIK			

2. Izpolni tabelo tako, da vstaviš ✓ pri osebi, za katero velja določena trditev.

TRDITEV	Inaki	Poka	Martyn
Težko najde stalno zaposlitev.			
Po poklicu je arhitekt.			
Je medicinska sestra.			
Je antropolog.			
Turistom priporoča obisk doline reke Soče.			
Uživa v slovenski hitri hrani.			

3. V povedi - Martyn si je ful želel obiskati Slovenijo. - obkroži slengovsko besedo in ji pripiši knjižno ustreznico.

4. a) V spodnji povedi poišči slogovno zaznamovano besedo in jo obkroži.

Poka o lepotah Slovenije rada čveka naokoli.

4. b) Slogovno zaznamovani besedi v nalogi 4. a) poišči ustrezno slogovno nezaznamovano besedo. Napiši jo na črto.

5. V naslednjih povedih določi glavni in odvisni stavek, obkroži veznik in določi vrsto odvisnika.

Poka se je odločila, da bo živela v Sloveniji.

Ko je prvič obiskala Ljubljano, se je zaljubila vanjo.

Ker ima Poka še vedno težave z znanjem slovenščine, v Sloveniji ne dela kot medicinska sestra.

6. Poskusi še ti odgovoriti na novinarjeva vprašanja. Kaj te je pripeljalo v Slovenijo?

Katere so tvoje najljubše turistične znamenitosti in kaj bi svetoval popotniku, ki bi Slovenijo obiskal samo za nekaj dni?

Se tukaj (še vedno) počutiš kot turist/-ka ali imaš drugačen občutek?

Opiši Slovenijo v eni povedi.

9. RAZRED

Preberi besedilo, nato pa reši naloge, povezane z njim.

Kaj o Sloveniji menijo Španec, Japonka in Novozelandec?

Kaj vas je pripeljalo v Slovenijo?

Inaki: Moja partnerica Eva je iz Slovenije. Potem ko sva nekaj let skupaj živela v Španiji, sva se odločila, da se bova preselila v Slovenijo in si ustvarila družino.

Poka: Tukaj sem spoznala bodočega soproga.

Martyn: Moj dober prijatelj Matic Zorman, svetovno poznani fotograf, živi tukaj, zato sem prišel pogledat, kakšna država lahko ustvari takšno osebnost. (smeh)

Katere so vaše najljubše turistične znamenitosti Slovenije in kaj bi svetovali popotniku, ki bi nas obiskal samo za nekaj dni?

Inaki: Zame je najboljša dolina Soče, zato vedno predlagam, da si je za ogledati celotno dolino Soče, od Tolmina do Bovca, nato pa pojdite skozi Trento do Kranjske Gore in do Bleda in Bohinja.

Poka: Meni najljubši mesti sta Ljubljana in Piran. Za nekaj dni bi priporočila, da si ogledajo Ljubljano, Bled in Postojnsko jamo.

Martyn: Podobno kot so mi vseč naravne lepote gozdov, rek in jezer, uživam tudi v vaši hitri prehrani. Imate fantastične glasbene festivale. Slovenci se znate zabavati! Veseli me tudi, da imate veliko psov in konjev. Turistom bi priporočil vse navedeno.

Se tukaj (še vedno) počutite kot turisti ali ste po nekaj časa, ko ste bili tukaj, dobili drugačen občutek?

Inaki: Ne počutim se več kot turist. Pravzaprav, ko sem v Sloveniji, pogrešam Španijo, ko sem v Španiji, pa pogrešam Slovenijo, kjer se počutim, kot da sem doma.

Poka: Ne počutim se kot turistka. Počutim se kot Japonka v Sloveniji.

Martyn: V bistvu se počutim povsod kot turist, a po treh tednih v Sloveniji se 100-odstotno počutim, da sem se navzel slovenskega duha. Zato se mi bo zelo težko posloviti.

Kako bi opisali Slovenijo v eni povedi?

Inaki: Je majhna zelena dežela in družini prijazna država.

Poka: Vse v Sloveniji je na visokem kvalitativnem nivoju.

Martyn: Čudovita dežela z izvrstnimi ljudmi.

Prirejeno po: <http://www.24ur.com/ekskluziv/zanimivosti/kaj-o-sloveniji-menijo-spanec-japonka-in-novo-zelandec.html> (avtor prispevka: Boštjan Tušek)

1. Izpolni tabelo. Pri tem bodi še posebej pozoren/-na na zapis velike začetnice.

	Inaki	Poka	Martyn
DRŽAVA, iz katere prihaja.			
Poimenovanje za PREBIVALCA države, iz katere prihaja.			
Poimenovanje za PREBIVALKO države, iz katere prihaja.			
JEZIK			

2. Izpolni tabelo tako, da vstaviš ✓ pri osebi, za katero velja določena trditev.

TRDITEV	Inaki	Poka	Martyn
Težko najde stalno zaposlitev.			
Po poklicu je arhitekt.			
Je medicinska sestra.			
Je antropolog.			
Turistom priporoča obisk doline reke Soče.			
Uživa v slovenski hitri hrani.			

3. Kam sodi besedilo, ki si ga pravkar prebral/-a? Izbiraj med pojmi
praktičnosporazumevalno, uradovavno, strokovno, publicistično besedilo in svoj
odgovor utemelji.

3. Ali je Poka zamejka ali izseljenka? Svoj odgovor utemelji.

4. V naslednjih povedih določi glavni in odvisni stavek, obkroži veznik in določi vrsto odvisnika. Nato odvisnike pretvori v ustrezni stavčni člen in novo (enostavno) poved zapiši na črto.

Zgled:

Poka se je odločila, **da** bo živela v Sloveniji. predmetni odvisnik

gl. stavek **Kaj se je odločila?**

Poka se je odločila za življenje v Sloveniji.

Ko obišče katerega od slovenskih glasbenih festivalov, je Martyn še posebej navdušen.

Španec Inaki Lopez se je v Slovenijo preselil, ker se mu zdi dežela prelepa.

5. Povedim določi vrsto priredja.

Poka je Japonka in ji slovenščina povzroča kar nekaj težav. _____

Poka je Japonka, zato ji slovenščina povzroča kar nekaj težav. _____

Poka obožuje tuje jezike, a ji slovenščina povzroča kar nekaj težav. _____

6. Poskusi še ti odgovoriti na novinarjeva vprašanja.

Kaj te je pripeljalo v Slovenijo?

Katere so tvoje najljubše turistične znamenitosti in kaj bi svetoval popotniku, ki bi Slovenijo obiskal samo za nekaj dni?

Se tukaj (še vedno) počutiš kot turist/-ka ali imaš drugačen občutek?

Opiši Slovenijo v eni povedi.

DEJAVNOST:
INDIVIDUALNA IN SKUPINSKA POMOČ – SLOVENŠČINA KOT DRUGI/TUJI JEZIK

UČITELJ/-ICA: _____

PREDMET: SLOVENŠČINA

DATUM: _____ TRAJANJE: _____

NAČIN IZVEDBE: individualno – zunaj oddelka

TEMA: Branje in analiza neumetnostnega besedila
Svetovni rekord v številu “blatnih angelčkov”

JEZIKOVNI IZRAZI:

Učenci poznajo, razumejo, opišejo in uporabljajo naslednje jezikovne izraze (poleg tistih iz preteklih razredov):	
6. razred	- imena: osebna, zemljepisna, stvarna lastna imena - števniki: glavni, vrstilni - odvisni govor, premi govor, dobesedni navedek, spremni stavek
7. razred	- imena: osebna, zemljepisna, stvarna lastna imena - samostalnik (ponovitev, pravilna sklonna oblika) - zaimek: svojilni in povratni svojilni
8. razred	- imena: osebna, zemljepisna, stvarna lastna imena - stalna besedna zveza (frazem) - enostavčna poved, dvostavčna/zložena poved - podredno zložena poved, odvisnik
9. razred	- imena: osebna, zemljepisna, stvarna lastna imena - tvorjenka, netvorjenka - medmet, členek - vezaj, pomišljaj

Svetovni rekord v številu “blatnih angelčkov”

AKTIVNOSTI UČENCEV:

Učenci sodelujejo v razgovoru. Berejo izhodiščno besedilo. Rešujejo naloge, povezane z razumevanjem besedila, nato pa naloge, ustrezne svoji starosti, letu statusa tujca in prilagoditvam.

UPORABLJENI PRIPOMOČKI IN MATERIALI:

delovni list

(po potrebi slovarji, spletne strani, elektronske prosojnice z razlago besednih vrst, stavčnih členov oz. podredno zloženih povedi)

POTEK DELA

Uvodna motivacija:

Z učenci prelistamo knjige Guinnessova knjiga rekordov različnih let. Pogovarjamo se o najbolj nenavadnih rekordih, ki jih izpostavijo posamezni učenci.

Lahko začnemo pogovor o zimskih radostih in o “angelčkih v snegu”. Lahko jim pokažem posnetek takega početja, dostopen na:
<http://www.youtube.com/watch?v=viLLNtke78A>.

Povem jim, da bomo v besedilu, s katerim se bomo ukvarjali danes, brali o podobnem početju, ki pa je veliko bolj umazano. (Učenci ugibajo.)

Učenčeva aktivnost:

Na spodnji povezavi si pogledamo nekaj fotografij z “blatnega rekorda”:
<http://www.rtvsl.si/zabava/zanimivosti/foto-svetovni-rekord-v-stevilu-blatnih-angelckov/341243>
Sledi branje NB (razlaga neznanih besed, pogovor o prebranem, delo s slovarjem ...).
Učenci rešujejo naloge (diferenciacija, glej UL).

Analiza, sinteza, vrednotenje:

- S pomočjo dialoške metode strnemo ugotovitve ure; pregledamo odgovore.
- Preverim obisk dopolnilnega pouka.
- Dogovorimo se za naslednje srečanje.

EVALVACIJA (UGOTOVITVE IN OPAŽANJA)

6. RAZRED

Preberi besedilo, nato pa reši naloge, povezane z njim.

7. julij 2014

Svetovni rekord v številu "blatnih angelčkov"

Ko drugače, kot igrati umazano, sploh ne gre

Na bregu reke Labe na severu Nemčije je bilo danes zelo živahno, saj se je okoli 350 ljudi udeležilo "blatne olimpijade" – čisto pravega tekmovanja, a v blatni kopeli.

Wattolümpiade rečejo Nemci dogodku, ki so ga letos že deseto leto pripravili v Brunsbüttlu.

Ko se v ustju reke Labe ob oseki Severnega morja voda umakne, za njo ostane blatna obala, ki jo organizatorji izkoristijo za poligon. Udeleženci tako – zakopani v blato – tekmujejo v nogometu, rokometu, odbojki in štafeti, kjer pa si namesto palice podajajo ... jeguljo.

Tekmovanje ima tudi dobrodelni namen – letos so ročno izdelano kitaro Dirka Seidla prodali za 2.001 evro, v zadnjem desetletju pa so pod geslom Umazana igra za čist namen skupno zbrali kar 200 tisočakov, ki so jih namenili za bolnike z rakom.

Vse rezervacije so bile zapolnjene v 55 sekundah

Letos pa so poskušali postaviti tudi svetovni rekord v številu "blatnih angelčkov", torej največ ljudi na enem mestu, ki istočasno ležijo na hrbtu, mahajo z rokami in nogami ter tako delajo silhueto angelčka. Običajno podlago za to početje predstavlja snežna odeja, tokrat pa jo je seveda blato.

Lani julija ga je v St. Peter-Ordingu postavilo 250 ljudi, letos pa so jih v Brunsbüttlu po navedbah organizatorjev uspeli zbrati še sto več.

Dodajajo pa tudi, da jim je letos uspelo postaviti še en svojevrsten rekord, saj so bila vsa štartna mesta za Wattolümpiade prek spleta rezervirana v pičlih 55 sekundah od objave razpisa.

Vir: <http://www.rtvsllo.si/zabava/zanimivosti/foto-svetovni-rekord-v-stevilu-blatnih-angelckov/341243>

1. Odgovori v povedih.

Kdaj in kje se je odvijala "blatna olimpijada"?

Koliko ljudi se je udeležilo "blatne olimpijade"?

Naštej športne discipline, v katerih tekmujejo udeleženci "športne olimpijade".

Kaj je to "blatni angelček"?

2. Če trditev drži, obkroži DA, če ne drži, pa obkroži NE.

Udeleženci štafete si namesto palice podajajo ribo.	DA	NE
Tekmovanje ima tudi dobrodelni namen.	DA	NE
Geslo tekmovanja se imenuje "Čista igra za umazan namen".	DA	NE
Vsa mesta za tekmovanje so bila letos rezervirana v več kot minuti.	DA	NE

3. V izhodiščnem besedilu se pojavljajo tudi lastna imena. Poišči jih in po eno napiši na ustrezno mesto v razpredelnici.

IME BITJA	ZEMLJEPISNO IME	STVARNO IME

4. a) V povedi podčrtaj števnika in ju zapiši še s števkco oz. z besedo.

Tekmovanja se je udeležilo okoli tristo petdeset ljudi. _____

Čeprav je dosegel 169. mesto, ni bil razočaran. _____

4. b) Dopolni: Prvi števnik je _____, drugi pa _____.

5. a) V spodnjih povedih z rdečo barvo obkroži spremna stavka. Besedilo nato prepisi s pisanimi črkami. Uporabi premi govor. Dodaj vsa ločila in pazi na velike začetnice.

MAŠA JE VPRAŠALA ALI SI VIDEL ČLANEK O BLATNI OLIMPIJADI V ČASOPISU
OČE JE VZEL ČASOPIS V SLUŽBO JE ZAVZDIHNIL TOMAŽ

6. Premi govor spremeni v odvisnega.

Novinar je pojasnil: „Tekmovanje ima tudi dobrodelni namen.“

7. RAZRED

Preberi besedilo, nato pa reši naloge, povezane z njim.

7. julij 2014

Svetovni rekord v številu "blatnih angelčkov"

Ko drugače, kot igrati umazano, sploh ne gre

Na bregu reke Labe na severu Nemčije je bilo danes zelo živahno, saj se je okoli 350 ljudi udeležilo "blatne olimpijade" – čisto pravega tekmovanja, a v blatni kopeli.

Wattolümpiade rečejo Nemci dogodku, ki so ga letos že deseto leto pripravili v Brunsbüttlu.

Ko se v ustju reke Labe ob oseki Severnega morja voda umakne, za njo ostane blatna obala, ki jo organizatorji izkoristijo za poligon. Udeleženci tako – zakopani v blato – tekmujejo v nogometu, rokometu, odbojki in štafeti, kjer pa si namesto palice podajajo ... jeguljo.

Tekmovanje ima tudi dobrodelni namen – letos so ročno izdelano kitaro Dirka Seidla prodali za 2.001 evro, v zadnjem desetletju pa so pod geslom Umazana igra za čist namen skupno zbrali kar 200 tisočakov, ki so jih namenili za bolnike z rakom.

Vse rezervacije so bile zapolnjene v 55 sekundah

Letos pa so poskušali postaviti tudi svetovni rekord v številu "blatnih angelčkov", torej največ ljudi na enem mestu, ki istočasno ležijo na hrbtu, mahajo z rokami in nogami ter tako delajo silhueto angelčka. Običajno podlago za to početje predstavlja snežna odeja, tokrat pa jo je seveda blato.

Lani julija ga je v St. Peter-Ordingu postavilo 250 ljudi, letos pa so jih v Brunsbüttlu po navedbah organizatorjev uspeli zbrati še sto več.

Dodajajo pa tudi, da jim je letos uspelo postaviti še en svojevrsten rekord, saj so bila vsa štartna mesta za Wattolümpiade prek spleta rezervirana v pičlih 55 sekundah od objave razpisa.

Vir: <http://www.rtvsllo.si/zabava/zanimivosti/foto-svetovni-rekord-v-stevilu-blatnih-angelckov/341243>

1. Odgovori v povedih.

Kdaj in kje se je odvijala "blatna olimpijada"?

Koliko ljudi se je udeležilo "blatne olimpijade"?

Naštej športne discipline, v katerih tekmujejo udeleženci "športne olimpijade".

Kaj je to "blatni angelček"?

2. Če trditev drži, obkroži DA, če ne drži, pa obkroži NE.

Udeleženci štafete si namesto palice podajajo ribo.	DA	NE
Tekmovanje ima tudi dobrodelni namen.	DA	NE
Geslo tekmovanja se imenuje "Čista igra za umazan namen".	DA	NE
Vsa mesta za tekmovanje so bila letos rezervirana v več kot minuti.	DA	NE

3. V izhodiščnem besedilu se pojavljajo tudi lastna imena. Poišči jih in po eno napiši na ustrezno mesto v razpredelnici.

IME BITJA	ZEMLJEPISNO IME	STVARNO IME

4. Vstavi pravilno obliko samostalnikov v oklepaju.

Že dolgo nisem prebral tako zanimivega (članek) _____.

Sam se žal nikoli ne udeležim podobnih (tekmovanje, mn.) _____.

Tak dogodek bi lahko organizirali tudi na naši (šola) _____.

Z (veselje) _____ bi se ga udeležili mnogi učenci.

5. Samostalnike v preglednici postavi v zahtevane sklone.

SAMOSTALNIK	ORODNIK EDNINE	RODILNIK DVOJINE	DAJALNIK MNOŽINE
možnos			
prireditev			
človek			
leto			

6. Podčrtaj pravilno obliko zaimka.

Povedal sem ti moje/svoje mnenje o tekmovanju.

Moj/svoj stric iz Nemčije se ni udeležil olimpijade.

8. RAZRED

Preberi besedilo, nato pa reši naloge, povezane z njim.

7. julij 2014
Svetovni rekord v številu “blatnih angelčkov”

Ko drugače, kot igrati umazano, sploh ne gre

Na bregu reke Labe na severu Nemčije je bilo danes zelo živahno, saj se je okoli 350 ljudi udeležilo “blatne olimpijade” – čisto pravega tekmovanja, a v blatni kopeli.

Wattolümpiade rečejo Nemci dogodku, ki so ga letos že deseto leto pripravili v Brunsbüttlu.

Ko se v ustju reke Labe ob oseki Severnega morja voda umakne, za njo ostane blatna obala, ki jo organizatorji izkoristijo za poligon. Udeleženci tako – zakopani v blato – tekmujejo v nogometu, rokometu, odbojki in štafeti, kjer pa si namesto palice podajajo ... jeguljo.

Tekmovanje ima tudi dobrodelni namen – letos so ročno izdelano kitaro Dirka Seidla prodali za 2.001 evro, v zadnjem desetletju pa so pod geslom Umazana igra za čist namen skupno zbrali kar 200 tisočakov, ki so jih namenili za bolnike z rakom.

Vse rezervacije so bile zapolnjene v 55 sekundah

Letos pa so poskušali postaviti tudi svetovni rekord v številu “blatnih angelčkov”, torej največ ljudi na enem mestu, ki istočasno ležijo na hrbtu, mahajo z rokami in nogami ter tako delajo silhueto angelčka. Običajno podlago za to početje predstavlja snežna odeja, tokrat pa jo je seveda blato.

Lani julija ga je v St. Peter-Ordingu postavilo 250 ljudi, letos pa so jih v Brunsbüttlu po navedbah organizatorjev uspeli zbrati še sto več.

Dodajajo pa tudi, da jim je letos uspelo postaviti še en svojevrsten rekord, saj so bila vsa štartna mesta za Wattolümpiade prek spleta rezervirana v pičlih 55 sekundah od objave razpisa.

Vir: <http://www.rtvsl.si/zabava/zanimivosti/foto-svetovni-rekord-v-stevilu-blatnih-angelckov/341243>

1. Odgovori v povedih.
Kdaj in kje se je odvijala “blatna olimpijada”?

Koliko ljudi se je udeležilo “blatne olimpijade”?

Naštej športne discipline, v katerih tekmujejo udeleženci “športne olimpijade”.

Kaj je to “blatni angelček”?

2. Če trditev drži, obkroži DA, če ne drži, pa obkroži NE.

Udeleženci štafete si namesto palice podajajo ribo.	DA	NE
Tekmovanje ima tudi dobrodelni namen.	DA	NE
Geslo tekmovanja se imenuje “Čista igra za umazan namen”.	DA	NE
Vsa mesta za tekmovanje so bila letos rezervirana v več kot minuti.	DA	NE

3. V izhodiščnem besedilu se pojavljajo tudi lastna imena. Poišči jih in po eno napiši na ustrezno mesto v razpredelnici.

IME BITJA	ZEMLJEPISNO IME	STVARNO IME

4. V povedi – Organizatorji tekmovanja so dolga leta tiščali glavo v pesek. – poišči frazem (stalno besedno zvezo), ga izpiši in pripiši, kaj pomeni.

FRAZEM: _____

POMEN: _____

5. a) Ob povedih zapiši, če so enostavčne (E) ali zložene (Z).

- A) Ko se v ustju reke Labe ob oseki Severnega morja voda umakne, za njo ostane blatna obala. _____
- B) Svetovni rekord je zelo navdušil udeležence, organizatorje in gledalce. _____
- C) Tekmovanje ima tudi dobrodelen namen, saj so letos prodali ročno izdelano kitaro Dirka Seidla. _____

5. b) V 5. a nalogi obkroži črko pred povedjo, ki je podredno zložena, in na črto zapiši vrsto odvisnika.

9. RAZRED

Preberi besedilo, nato pa reši naloge, povezane z njim.

7. julij 2014
Svetovni rekord v številu “blatnih angelčkov”

Ko drugače, kot igrati umazano, sploh ne gre

Na bregu reke Labe na severu Nemčije je bilo danes zelo živahno, saj se je okoli 350 ljudi udeležilo “blatne olimpijade” – čisto pravega tekmovanja, a v blatni kopeli.

Wattolümpiade rečejo Nemci dogodku, ki so ga letos že deseto leto pripravili v Brunsbüttlu.

Ko se v ustju reke Labe ob oseki Severnega morja voda umakne, za njo ostane blatna obala, ki jo organizatorji izkoristijo za poligon. Udeleženci tako – zakopani v blato – tekmujejo v nogometu, rokometu, odbojki in štafeti, kjer pa si namesto palice podajajo ... jeguljo.

Tekmovanje ima tudi dobrodelni namen – letos so ročno izdelano kitaro Dirka Seidla prodali za 2.001 evro, v zadnjem desetletju pa so pod geslom Umazana igra za čist namen skupno zbrali kar 200 tisočakov, ki so jih namenili za bolnike z rakom.

Vse rezervacije so bile zapolnjene v 55 sekundah

Letos pa so poskušali postaviti tudi svetovni rekord v številu “blatnih angelčkov”, torej največ ljudi na enem mestu, ki istočasno ležijo na hrbtu, mahajo z rokami in nogami ter tako delajo silhueto angelčka. Običajno podlago za to početje predstavlja snežna odeja, tokrat pa jo je seveda blato.

Lani julija ga je v St. Peter-Ordingu postavilo 250 ljudi, letos pa so jih v Brunsbüttlu po navedbah organizatorjev uspeli zbrati še sto več.

Dodajajo pa tudi, da jim je letos uspelo postaviti še en svojevrsten rekord, saj so bila vsa štartna mesta za Wattolümpiade prek spleta rezervirana v pičlih 55 sekundah od objave razpisa.

Vir: <http://www.rtvsl.si/zabava/zanimivosti/foto-svetovni-rekord-v-stevilu-blatnih-angelckov/341243>

1. Odgovori v povedih.

Kdaj in kje se je odvijala “blatna olimpijada”?

Koliko ljudi se je udeležilo “blatne olimpijade”?

Naštej športne discipline, v katerih tekmujejo udeleženci “športne olimpijade”.

Kaj je to “blatni angelček”?

2. Če trditev drži, obkroži DA, če ne drži, pa obkroži NE.

Udeleženci štafete si namesto palice podajajo ribo.	DA	NE
Tekmovanje ima tudi dobrodelni namen.	DA	NE
Geslo tekmovanja se imenuje “Čista igra za umazan namen”.	DA	NE
Vsa mesta za tekmovanje so bila letos rezervirana v več kot minuti.	DA	NE

3. V izhodiščnem besedilu se pojavljajo tudi lastna imena. Poišči jih in po eno napiši na ustrezno mesto v razpredelnici.

IME BITJA	ZEMLJEPISNO IME	STVARNO IME

4. Iz izhodiščnega besedila izpiši tvorjenke, ki pomenijo:

to, da se tekmuje _____

tisti, ki organizirajo _____

majhen angel _____

tak, ki je svoje vrste _____

5. Povedi dopolni z ustreznimi medmeti.

_____, je zaigral na strune kitare. Zmagali smo, _____!

6. Drugo poved v dvojici zamenjaj z ustreznim členkom in ga zapiši na črto.

Zbralo se je okoli 350 ljudi. To se mi zdi veliko. Zbralo se je _____ 350 ljudi.

Kitaro je kupil neznani zbiratelj. Tako pravijo. Kitaro je _____ kupil neznani zbiratelj.

7. Podčrtaj pravilni zapis. Ustrezno ločilo tudi poimenuj in poimenovanje zapiši na črto.

Tekmovanje ni primerno za 12-letne / 12 letne otroke. _____

O poteku olimpijade se lahko poučiš na straneh 107–110 / 107-110. _____

DIDAKTIČNE IGRE, DELAVNICE IN VAJE ZA SPODBUJANJE RAZVOJA MEDKULTURNIH KOMPETENC

Igre, delavnice in vaje, opisane v nadaljevanju, so namenjene povezovanju posameznikov v skupino, izkustvenemu učenju o različnih načinih sporazumevanja, ozaveščanju lastnih kulturnih vzorcev in razumevanju ter sprejemanju ljudi z različnimi kulturnimi ozadji. Opisane aktivnosti so lahko zelo primerne kot podpora inkluziji otrok in mladostnikov – priseljencev, nekatere pa tudi za povezovanje z njihovimi družinami. Pri vseh je ključno, kako so izvedene in reflektirane, saj formalna in nedoživeta izvedba ne more prinesiti želenih rezultatov. Vaje niso usmerjene k spodbujanju strpnosti, ampak k resničnemu medsebojnemu razumevanju in vzpostavljanju spoštljivih medsebojnih odnosov med vsemi člani katere koli skupine.

Stopnjevanje v krogu

Ciljna skupina: primerno za vse starosti

Cilji:

- ostrenje pozornosti za nebesedno sporočanje,
- pozorno gibalno uglasjevanje z drugimi člani v skupini,
- zadovoljevanje potreb po pripadnosti skupini, svobodnem izražanju in zabavi.

Prostor:

Prostor za izvedbo mora biti dovolj velik, da lahko skupina stoji v krogu. Delavnica se lahko izvaja v zaprtem prostoru ali na prostem.

Pripomočki: /

Trajanje: 3–10 minut

Izvedba:

Skupina stoji v krogu. Vodja razloži potek aktivnosti. Prvo izvedbo začne vodja in jo tudi zaključijo, naslednje izvedbe pa začnejo in zaključijo različni člani skupine.

Aktivnost poteka z gibanjem in brez besed. Tisti, ki začne, naredi droben, čim manj opazen gib. Naslednji v krogu naredi enak gib, ga pa malo "poveča" ali izvede malo bolj intenzivno, z več energije. Razlika med prvim in drugim izvajalcem mora biti majhna. Tretji v krogu naredi enako v primerjavi z drugim, četrti enako v primerjavi s tretjim, kar pomeni, da gib postaja v krogu "večji", bolj intenziven, bolj energičen ali močan.

Stopnjevanje poteka do osebe, ki je gib začela, pri čemer mora ta oseba narediti izvorni gib maksimalno (po intenzivnosti, moči in energiji). Lahko gre za gib z glavo, za obrazno mimiko, za gib z rameni, s komolci, z dlanmi, za nagibe telesa v vse smeri, za gibe medenice, kolen, gležnjev, stopal ...

Različice:

Aktivnost lahko naredimo **v obratni smeri** – ne kot stopnjevanje, ampak kot pojevanje. To pomeni, da prvi izvajalec naredi največji ali najbolj intenziven gib, vsak naslednji pa izvorni gib nekoliko zmanjša ali oslabi po intenzivnosti, moči, energiji.

Aktivnost lahko izvedemo kot **stopnjevanje glasu ali besede**. V tem primeru prvi izvajalec začne s samoglasnikom ali pa soglasnikom, ki omogoča glasovno trajanje (sičniki, šumevci, zvočniki). Ta izvedba je odlična priložnost za dovoljeno kričanje, kar je lahko zelo blagodejno tako za tiste, ki so radi glasni, kot tudi za tiste, ki nikoli ne upajo biti glasni. Naslednja stopnja je beseda – lahko je nek nov pojem, nova beseda, ki je zahtevna za izgovorjavo, ali katera koli beseda, ki je aktualna, zanimiva za skupino. Edina omejitev je, da ne sme biti žaljiva za nikogar. Vajo lahko delamo z zlogi, medmeti, besedami v tujem jeziku ...

Naslednja različica je stopnjevanje **giba in glasu hkrati**. Člani skupine stopnjujejo oboje – tako gib kot glas.

Vsako izvedbo lahko seveda ponovimo, če skupina to želi, a bolje je, da je vsaka ponovitev vsaj v nečem drugačna od prejšnje.

Iztočnice za pogovor:

Pogovor po aktivnosti izvedemo glede na jezikovne zmožnosti članov skupine. Pomembno: če sodeluje član, ki ne razume jezika, lahko s pogovorom po vaji prekinemo občutek povezanosti s skupino, ki se oblikuje med aktivnostjo. Če torej izvajamo aktivnost kot povezovalno in ogrevalno vajo v skupini, kjer je (ne)znanje jezika komunikacijska ovira, je bolje, da se po vaji o njeni izvedbi ne pogovarjamo, ampak naredimo nebesedno refleksijo – svoje počutje po vaji lahko udeleženci izrazijo z obrazno mimiko, gibi telesa, oceno od 1 do 5 z dvigom prstov, s ploskanjem, poskokom ...

Refleksija izvajalca:

Izvajalec med izvedbo opazuje, kako se postavijo člani skupine v krog (kdo je s kom blizu), ali je kdo od članov vključen v krog z negotovanjem (manjšim ali večjim), ali lahko vsi člani skupine zbrano sodelujejo in v kolikšni meri so se sposobni prilagajati aktivnosti skupine, po vaji pa tudi, v kolikšni meri so svoje doživljanje zmožni izraziti (besedno ali nebesedno). Nekateri otroci, še posebej mladostniki, imajo različne zavore pri spontanem izražanju, ker želijo biti všečni in enaki ostalim. Pomembno je, da izvajalec aktivnost izvede kot resnično povezovalno za skupino in da ne dopusti, da bi bila za kogar koli izključevalna ali obremenjujoča. Temu primerno nameni besedne in nebesedne podkrepitve skupini ali posameznim članom. Pozornost je na delovanju skupine kot celote, na dobro izvedeni aktivnosti kot uspehu celotne skupine, ki se ga lahko vsi veselijo in se ob njem zabavajo. Če se izvajalec odloči poleg spodbud tudi za pohvalo, naj bo namenjena skupini.

Vaje z zavezanimi očmi

Ciljna skupina: primerno za vse starosti

Cilji:

- spodbujanje psihomotoričnega razvoja,
- krepitev občutka za prostor,
- gradnja zaupanja med člani skupine,
- premagovanje strahu,
- prevzemanje odgovornosti za drugega,
- zadovoljevanje potreb po gibanju, pripadnosti skupini, bližini.

Prostor:

Prostor za izvedbo mora biti dovolj velik in čim bolj prazen. Delavnica se izvaja v zaprtem prostoru (npr. v telovadnici).

Pripomočki:

- trakovi za zavezovanje oči,
- predvajalnik glasbe,
- žoge,
- mehki predmeti.

Trajanje aktivnosti: 45 minut (ena šolska ura)

Izvedba:

Aktivnost je primerna za skupine, ki se že dovolj dobro poznajo, ne pa za povsem nove skupine. Pri mlajših otrocih je aktivnost krajša, otroke je treba predhodno ustrezno pripraviti.

Različice izvedbe:

Individualno

- Vsi udeleženci sedijo na tleh, oddaljeni drug od drugega toliko, da so med njimi prazni prostori. Čez oči si zavežejo trak. Ob glasbi se odpravijo na odkrivanje prostora brez besed, s tipom. Premikajo se tako, da ne hodijo, ampak uporabljajo različne druge načine – plazenje, drsenje, kotaljenje ... Pri tem naj bodo čim bolj neslišni. Ob stikih z drugimi se z njimi z dotiki rok, ramen, hrbtov pozdravijo, a to počnejo brez besed. Ob stikih s stenami in predmeti poskusijo ugotoviti, za kateri predmet gre in kje v prostoru so. Ta aktivnost traja različno dolgo glede na starost udeležencev, od nekaj minut pri mlajših do 15 minut pri starejših.
- Aktivnost lahko nadgradimo tako, da po nekaj minutah položimo po prostoru različne mehke predmete – žoge različnih velikosti, velike plišaste igrače, blazine, rute, odeje. Ko jih udeleženci odkrijejo, se z njimi ukvarjajo na način, ki ga izberejo,

a predmetov ne mečejo. Lahko vstopajo v gibalne dialoge (brez besed) s predmeti ob srečanjih z drugimi. Tudi ta aktivnost lahko traja od nekaj minut do 15 minut.

- Vajo zaključimo tako, da damo udeležencem navodilo, da (še vedno z zavezanimi očmi in brez besed) poiščejo v prostoru druge in se pomaknejo v skupino. Ko najdejo skupino, se umirijo v udobnem položaju in na mestu počakajo z zavezanimi očmi. Ko so vsi umirjeni, vodja da navodilo za odvezovanje oči.
- Vaji ne glede na obseg izvedbe sledi refleksija o doživljanju.

V parih

- Za razdelitev skupine v pare lahko uporabimo eno od metod naključnega povezovanja (žrebanje parov ipd.), kar je še posebej dobrodošlo, če je v skupini prisotno odklanjanje posameznikov. Vsak par dobi trak in eden v paru si ga zaveže čez oči. Tisti, ki gleda, vodi drugega z zavezanimi očmi po prostoru tako, da se ga dotika le z enim prstom (par se npr. dotika z blazinicama palcev). Pri tem skrbi za njegovo varnost, mu opisuje ovire, gibanje drugih v bližini. Po 5 minutah vlogi zamenjata.
- Naslednja možnost je izvedba prej opisane aktivnosti, vendar v popolni tišini – lahko predvajamo glasbo, udeleženci pa se ne pogovarjajo.
- Če obstaja možnost, brez besed povabimo voditelje, da peljejo svoje varovance izven prostora, v katerem smo začeli izvajati vajo. Tudi stopnice niso ovira, če niso strme, različne podlage pa še dodatno izostrijo čute (lesena tla, ploščice, umetne mase, asfalt, trava, pesek, mivka, zemlja ...).

Iztočnice za pogovor:

Podajanje vtisov ob vajah z zavezanimi očmi je navadno usmerjeno v telesne občutke in čustva. Posamezniki doživijo različno stopnjo negotovosti, od rahlih dvomov do različnih stopenj strahu, pa tudi zadovoljstva ob zavedanju, da se lahko z zavezanimi očmi varno premikajo in se nekako znajdejo v prostoru, lahko pa tudi dobro poskrbijo za varnost drugega, ki sam ne vidi. Vaji sta zelo različni, saj je prva usmerjena v doživljanje vsakega posameznika, druga pa v sodelovanje med dvema posameznikoma. Ne izvajamo ju v istem časovnem sklopu ali časovno blizu, saj je vsaka od njiju zelo intenzivna.

V pogovoru po vsaki od obeh vaj vsak udeleženec predstavi svoje občutke. Pri prvi vaji spodbujamo plastičnost izražanja in čim podrobnejše opisovanje občutkov. Če imamo v skupini otroke z zelo različnim besediščem, je to dobra priložnost za učenje jezika. Če zmanjka besed, lahko občutke in čustva dodatno pokažemo tudi z mimiko in gestami. Pozornost namenimo tudi občutku povezovanja v skupino proti koncu vaje – ali jim občutek, da so skupaj z drugimi, deluje prijetno ali ne, ali se v skupini počutijo varne. Pogovor je priložnost za vodjo, da ugotovi, če se kdo od otrok v skupini ne počuti varen in sprejet. Vaja je priložnost za povezovanje skupine, v kateri prihaja do zavračanja posameznikov zaradi neke vizualne lastnosti.

Pri drugi vaji smo pozorni na to, da vsak udeleženec pripoveduje tako o vlogi voditelja "slepega" kot o vlogi "slepega". Izkušnja ene in druge vloge je navadno namreč zelo različna. Nekaterim otrokom se je težko prepustiti vodenju drugega, drugim pa je težje prevzeti odgovornost za drugega, ki ne vidi, pa vendar ga morajo varno popeljati

na sprehod in se z njim vrniti na izhodišče. K intenzivnosti izkušnje veliko prispevajo tudi odsotnost besedne komunikacije, razgibanost terena in ovire na poti, ki prispevajo k negotovosti ali celo strahu. Vajo izkoristimo tudi za pogovor o premagovanju strahu in negotovosti – kako so se s tem spopadli posamezniki. Vrstniško učenje lahko zelo uspešno širi dobre prakse ravnanja s čustvi.

Refleksija izvajalca:

Obe vaji sta intenzivni in lahko poleg omenjenih iztočnic za pogovor prineseta vrsto različnih priložnosti za razvoj skupine. Posamezni otroci, pa tudi odrasli, lahko v teh vajah doživijo zelo močna čustva in vodja mora biti pripravljen, da v pogovoru na koncu na to reagira z dovolj empatije in sprejemanja. Napačnih odzivov in interpretacij udeležencev ni!

Pomembno je tudi, da se o morebitnih močnih čustvih (npr. strahu) dobro pogovorimo, saj je razlogov za strah lahko več. Morda se gibanja z zavezanimi očmi v paru zelo boji oseba, ki je zelo občutljiva na to zaradi slabih izkušenj, morda pa je strah pri “slepem” povzročilo nepozorno in tvegano vodenje voditelja. Ne gre za iskanje krivcev za strah, ampak za razumevanje tega, da posamezniki isto stvar doživljamo različno, in da nekoga, ki ga je strah, ne moremo z besedami prepričati, naj se neha bati, ampak mu lahko pri premagovanju strahu pomagamo z empatijo, s sprejemanjem in z opogumljanjem. Dobro reflektirani vaji sta lahko izredno močni za povezovanje vseh članov skupine in gradnjo medsebojnega sprejemanja in zaupanja (ne glede na starost udeležencev).

Medvedki

Ciljna skupina: otroci od 6 do 7 let

Cilji:

- raziskovanje možnosti za sodelovanje vseh članov skupine z različnimi osebnimi okoliščinami,
- senzibiliziranje otrok za različnosti,
- razvijanje pogajalskih veščin,
- sprejemanje in upoštevanje različnosti in posebnosti članov skupine iz različnih okolij.

Prostor:

Prostor za izvedbo je učilnica.

Pripomočki:

- igrače ali lutke medvedkov oz. različna medvedja ušesa na naglavnih obročih (rjavi medved Jaka iz Slovenije, panda Kim s Kitajske, grizli John iz Amerike, beli medved Bill iz Kanade),
- večji listi papirja,
- barvice.

Trajanje aktivnosti: 45 minut (ena šolska ura)

Izvedba :

Otroci sedijo v skupine po štiri. Vsak dobi lutko oziroma “kostum” za vlogo medvedka. Otroci se seznaniijo z njegovim imenom in deželo, iz katere prihaja.

V vsaki skupini so štirje različni medvedki: rjavi medved Jaka iz Slovenije, panda Kim s Kitajske, grizli John iz Amerike in beli medved Bill iz Kanade, ki ima ranjeno tačko.

Vsak član skupine se najprej predstavi ostalim članom, pri čemer naj vsak svoji predstavitvi doda še kaj svojega – v čem je dober, kaj zna in zmore.

Vsaka skupina dobi nalogo, da nariše barvno risbo, kako si vsi štirje medvedi naredijo skupen brlog za spanje. Člani se morajo sporazumeti o tem, kako si razdeliti naloge. Pri tem upoštevajo različne sposobnosti in omejitve glede na njihovo moč, znanje in izkušnje, seveda pa upoštevajo tudi ranjeno tačko belega medveda. Na koncu vse skupine pogledajo nastale risbe, člani skupin pa pripovedujejo o tem, kako so se dogovorili o delu, kako jim je šlo, kako so se vključili v delo skupine. Opazujejo in komentirajo risbe različnih skupin.

Iztočnice za pogovor:

Igra je izhodišče za pogovor o različnostih in posebnostih posameznikov, ki živijo in delajo skupaj. Vodja skrbi za to, da usklajevanje v skupinah poteka čim bolje. Pomembno je, da otroci sklenejo dogovor o tem, kje bo kaj na sliki, preden se lotijo dela in preden narišejo vsak svojega medvedka. V pogovoru po vaji naj vsi predstavijo svoje doživljanje med vajo, pozornost pa usmerimo v možnosti za boljše dogovarjanje (dogovarjanje, v katerem bi se vsi počutili upoštevani).

Refleksija izvajalca:

Vodja oziroma učitelj lahko z vajo spoznava otroke in njihovo naravnost do drugačnosti, hkrati pa jih usmerja in vodi k medsebojnemu poslušanju, upoštevanju in izražanju lastnih želja in mnenj. Vaja ni samo priložnost za bolj ekstrovertirane otroke, da se učijo boljšega poslušanja, ampak tudi za introvertirane otroke, da se zavedo, da lahko svoje mnenje in predloge predstavijo ostalim na boljši način, če želijo biti slišani. Otroci skupaj razmišljajo in predlagajo, kako naj ravnajo tisti člani skupin, ki se niso počutili dovolj upoštevanje.

Otroci priseljencev

Ciljna skupina: učenci od 10 let dalje – zahtevnost naloge se stopnjuje

Cilji:

- ugotoviti, da so selitve pogost in običajen pojav v človeški družbi – ne le danes, ampak tudi v preteklosti,
- povezati zgodbo svoje družine z zgodbami sošolcev oz. drugih članov skupine,
- razumeti sprejemanje različnosti zaradi migracij kot nujni pogoj za sožitje v družbi

Prostor:

Prostor za izvedbo (predstavitev projektnega dela) je učilnica, delo pa poteka tudi na domu učencev in v njihovem širšem okolju.

Pripomočki:

- navodila za izdelavo družinskega drevesa – vzorec,
- plakat,
- projektor,
- računalnik,
- platno za projekcijo.

Trajanje aktivnosti: celoten obseg 1–2 meseca (ali po potrebi več)

1 ura za uvod – navodila, pogovor, vzorec družinskega drevesa, načini zbiranja virov, evidentiranje virov.

2 tedna za zbiranje virov in izdelavo naloge in predstavitev.

1–3 ure za predstavitev vseh v skupini (odvisno od velikosti skupine).

1 ura za izmenjavo zgodb različnih družin, katerih posamezne generacije ali osebe delijo podobne migrantske izkušnje.

1 ura za pogovor o ugotovitvah učencev oz. članov skupine o migracijah v različnih generacijah in oblikovanje sklepa, da smo vsi otroci priseljencev – v tem ali onem obdobju, na večji ali manjši razdalji.

Izvedba:

Udeleženci izdelajo svoje migrantsko družinsko drevo za vsaj tri generacije (poleg svoje tudi za generacijo svojih staršev in starih staršev) oziroma za vse generacije, za katere lahko zberejo podatke oziroma pripovedi od svojih družinskih članov starejših generacij.

Gre za projektno delo, ki se začne in zaključi v šoli, večinoma pa poteka doma in v širšem okolju. Vodja oziroma učitelj predstavi učencem namen in potek projekta, da jim navodila in osnovne pripomočke za delo, vse informacije za iskanje virov doma in pri drugih družinskih članih.

Projektno nalogo delajo doma v obliki zbiranja ustnih in slikovnih virov, ki jih uporabijo za oblikovanje plakata ali računalniške predstavitev družinskega drevesa. Za vsakega člana družine zapišejo, kje se je rodil, kam se je v življenju selil in kje je živel. V času samostojnega zbiranja in urejanja podatkov in zgodb oziroma projektnega dela se učitelj z učenci pogovarja o tem, kako jim gre, in jim pomaga premagovati morebitne ovire. Učenci pripravijo svojo predstavitev doma, na koncu pa jo predstavijo vrstnikom v šoli oz. skupini, gledajo in poslušajo pa tudi predstavitev vseh ostalih v skupini. Od velikosti skupine je odvisno, koliko ur porabimo za to – v eni uri lahko poslušamo predstavitev samo nekaj posameznih učencev.

Iztočnice za pogovor:

Po koncu vseh predstavitev se v manjših skupinah ali dvojicah med sabo pogovorijo o podrobnostih vseh zgodb, pri čemer skupine ali dvojice oblikujemo na osnovi stičnih točk (npr. izselitev članov družin iz iste države v isto drugo, izselitev iz države zaradi enakega dogodka, selitev v določeno državo zaradi enakega motiva, poroke med pripadniki različnih narodov, migracije v istem letu, selitve v iste kraje, pokrajine, države, iz katerih so prihajali posamezni člani družin ...).

Poiščejo skupne točke zgodb posameznih članov svojih družin z zgodbami družinskih članov drugih članov skupine ali sošolcev. Sledi diskusija o zgodbah, refleksija doživljanja različnih zgodb, povzemanje sklepa, da smo vsi otroci priseljencev iz različnih krajev v različnih obdobjih.

Refleksija izvajalca:

Projektna naloga je primerna za različne starosti, le da je treba zahtevnost samostojnega projektnega dela in predstavitev prilagoditi sposobnostim učencev. Pomembno je, da si vzamemo dovolj časa za predstavitev vseh zgodb in za diskusijo o njih ter za odkrivanje značilnosti migracij v družinah učencev. Selitve se dogajajo iz različnih razlogov in največkrat niso posledica katastrof, ampak hotenja ljudi po iskanju novih življenjskih priložnosti. Projektno delo na tem področju prinaša dobro možnost za razumevanje migracij kot družbene stalnice.

Za in proti

Ciljna skupina: srednješolci, odrasli

Cilji:

- diskusija o migracijah in migrantih,
- razvijanje strpnosti v diskusiji in učenje poslušanja drugih,
- spodbujanje kritičnega mišljenja.

Prostor:

Prostor za izvedbo mora biti dovolj velik. Delavnica se lahko izvaja tudi na prostem.

Pripomočki:

- talni oznaki ZA in PROTI,
- izjave, ki jih ima voditelj:
 - Če sprejememo priseljence v našo državo, morajo sprejeti našo kulturo.
 - V naši državi je toliko brezposelnosti, da ne smemo pustiti priseljencem, da še naprej prihajajo k nam.
 - Vsak človek ima pravico, da si sam svobodno izbere državo, kjer želi živeti.
 - Vsi priseljenci, ki nimajo urejenih dokumentov, bi morali biti poslani nazaj v državo, od koder so prišli.
 - Kdor se preseli v drugo državo, mora sam poskrbeti za to, da se nauči jezika te države.
 - Priseljenci morajo imeti enake možnosti za zaposlitev kot ostali prebivalci.

Trajanje aktivnosti: 90 minut (2 šolski uri)

Izvedba:

Udeleženci poslušajo vsako izjavo posebej in se v izkustveni vaji postavljajo v prostoru na mesto, ki ustreza njihovemu mnenju o posamezni izjavi.

Potem ko zavzamejo položaj, ob vsaki izjavi tudi besedno podajo svoje mnenje in argumentirajo, zakaj so izbrali določeno mesto.

Med vajo lahko na osnovi poslušanja argumentov in mnenj drugih udeležencev svoj položaj zamenjajo.

Za potek diskusije skrbi voditelj, ki sam ne zavzema nobenega mesta, ampak spodbuja spoštljivo izražanje mnenj, ustavlja nestrpne ali žaljive izjave ter vabi h kritičnemu razmisleku o vsaki trditvi.

Iztočnice za pogovor:

Ko udeleženci obravnavajo posamezno izjavo in o njej izmenjajo različna mnenja, skušajo povzeti vsebino razprave tako, da oblikujejo stališče do osnovne izjave, ki nikogar ne izključuje in ne žali.

Po obravnavi prve izjave obravnavajo drugo, nato tretjo itn. Pomembno je, da so diskusije temeljite, pri čemer je bolje, da je obravnavanih manj izjav temeljito kot pa vse izjave površno.

Refleksija izvajalca:

Na koncu celotna skupina sodeluje v refleksiji: udeleženci povedo, katere mnenja so jih razburila, razjezila, katere izjave so jih žalostile ali kakor koli vznemirile. Prav tako je pomembno, da povedo, kako se počutijo ob koncu vaje, in da razmislijo o tem, kaj v vaji je prispevalo k pomirjanju čustev in razumevanju mnenj drugih, kaj je bilo v vaji za njih novo, izzivalno, pa tudi, če so morda kakor koli spremenili svoje stališče glede priseljencev.

Medkulturni pozdravi

Ciljna skupina: srednješolci in odrasli

Cilji:

- izkustveno učenje o občutkih in zadregah pri srečevanju s predstavniki drugih kultur,
- učenje o kulturni pogojenosti pozdravljanja,
- razvijanje komunikacijskih veščin.

Prostor:

Prostor za izvedbo mora biti dovolj velik, da lahko vsi člani skupine hodijo in se srečujejo. Delavnica se lahko izvaja tudi v odprtem prostoru.

Pripomočki:

lističi z zapisi posameznih pozdravov,

list z razlagami izvora posameznih pozdravov.

Trajanje aktivnosti: 10-minutna aktivnost in 20-minutni pogovor (odvisno od specifičnosti skupine in vsebinskih ciljev v aktivnosti je lahko pogovor tudi bistveno daljši; v kulturno raznoliki skupini je za izvedbo te aktivnosti smiselno načrtovati celo šolsko uro)

Izvedba:

Vodja napove aktivnost in razdeli vsem udeležencem lističe z opisi pozdravov. Če komu izvedba pozdrava na lističu pomeni težavo, lahko prosi za zamenjavo, zato je treba imeti več lističev, kot je udeležencev. Udeleženci vstanejo in med sprehodom vse druge v prostoru pozdravijo tako, kot piše na njihovem lističu. Vsak par ob srečanju izmenja pozdrava obeh udeležencev. Ko se srečajo z vsemi, sedejo nazaj na svoje mesto.

Iztočnice za pogovor:

Udeleženci opišejo svoje doživljanje ob izmenjavah različnih pozdravov, vodja jih seznani s kulturnim izvorom posameznih pozdravov. Skupina se pogovori o razširjenosti posameznih vrst pozdravov pri nas in o tem, v katerih socialnih okoliščinah se izmenjujejo posamezni pozdravi, kateri so v naši kulturi formalni in kateri sodijo v polje zasebnega.

Če je skupina kulturno raznolika, je lahko pogovor o polju formalnega in zasebnega zelo zanimiv. V različnih kulturah je poljub na obe lici obravnavan zelo različno, tudi objem. Tema pogovora je lahko tudi položaj žensk v družbi, odnosi med generacijami v različnih družbah, socialna razslojenost različnih družb in pravice posameznih slojev itd.

Refleksija izvajalca:

Vaja je lahko zelo primeren uvod v nadaljnje aktivnosti na temo medkulturnosti in razvijanje medkulturnih kompetenc. Še posebej primerna je za skupine, v katerih so posamezni člani iz različnih kultur. Pomeni lahko uvod v tematiko položaja žensk ali odnosov med generacijami. Izvajamo jo lahko v prostoru ali zunaj, z njo lahko naredimo izkustven poudarek znotraj bolj teoretičnih sklopov na temo medkulturnosti. Če jo želimo izvajati z mlajšimi učenci, jo moramo nekoliko prilagoditi glede na njihovo poznavanje sveta.

LIST ZA RAZREZ – LISTIČI ZA UDELEŽENCE

Rokovanje.	Objem.	Trepljanje z dlanjo po rami.	Poljub na obe lici.
S prsti primeš ušesno mečico.	Nasmeh in rahel priklon z glavo.	Z roko se dotakneš stopal.	Z roko se le dotakneš njegove roke, ne stiskaš.
Daš petko.	Trikrat zaploskaš in rečeš živio.	Priklon.	Dotik nosa z nosom.
Ob rokovanju se s svojo levo roko dotakneš svojega desnega komolca.	Dlani skleneš pred srcem in se prikloniš.	S pestjo se dotakneš njegove ali njene pesti.	Stisk palca.
Rokovanje in poljub na nos.	Poljub roke.	Zmaješ z glavo in se nasmehneš.	Poklonček z rahlim upogibom v kolenih.
Odkimavanje.	Prekrižane roke na prsih in priklon glave.	Pred telesom spuščene sklenjene roke in poklon z glavo.	Pošiljanje poljuba po zraku.

LIST ZA RAZREZ – LISTIČI ZA UDELEŽENCE

Kjer izvor ni opisan, gre za pozdrave, ki so v našem kulturnem prostoru zelo razširjeni. Lahko se pogovorimo o tem, v katerih socialnih okoliščinah uporabimo posamezne pozdrave pri nas – npr. kdaj rokovanje, kdaj objem, kdaj poljub na obe lici ... Nekateri pozdravi so izmišljeni.

Rokovanje.	Objem.	Trepljanje z dlanjo po rami.	Poljub na obe lici.
S prsti primeš ušesno mečico. (izmišljen)	Nasmeh in rahel priklon z glavo. (Kitajska)	Z roko se dotakneš stopal. (Indija)	Z roko se le dotakneš njegove roke, ne stiskaš. (Botsvana)
Daš petko.	Trikrat zaploskaš in rečeš živio. (Mozambik)	Priklon.	Dotik nosa z nosom. (Maori, Eskimi)
Ob rokovanju se s svojo levo roko dotakneš svojega desnega komolca. (Mjanmar)	Dlani skleneš pred srcem in se prikloniš. (Indija)	S pestjo se dotakneš njegove ali njene pesti.	Stisk palca pri drugem. (Zambija)
Rokovanje in poljub na nos. (Oman)	Poljub roke. (v Siriji pozdrav za starše ali stare starše)	Zmaješ z glavo in se nasmehneš. (Indija)	Poklonček z rahlim upogibom v kolenih. (balet)
Odkimavanje. (izmišljen)	Prekrižane roke na prsih in priklon glave. (izmišljen)	Pred telesom spuščene sklenjene roke in poklon z glavo. (Japonska)	Pošiljanje poljuba po zraku. (zaljubljeni, otroci in starši)

AKTIVNOSTI ZA RAZVIJANJE SOCIALNO ČUSTVENIH KOMPETENC

Z aktivnostmi za krepitev socialno čustvenih kompetenc lahko pomembno pripomoremo k razvoju in krepitvi pozitivne samopodobe otrok in k izpopolnjevanju veščin za zadovoljujoče medosebne odnose. Oboje pomembno vpliva na otrokov občutek sprejetosti, razumevanje, na njegovo zadovoljstvo in dobro počutje. Šolski razred je socialna skupina, kjer se otroci učijo različnih oblik komunikacije na verbalnem in neverbalnem nivoju. Kvaliteta stikov – interakcij znotraj skupine – vpliva na njihov socialni razvoj. Skozi aktivnosti za razvijanje socialnih in čustvenih kompetenc, ki jih izvajamo v razredu/skupini, otroci spoznavajo sami sebe in svoje vrstnike, svoje potrebe in čustva, različne miselne in vedenjske “vzorke”. Izmenjava, ki se odvija med aktivnostmi, lahko pomembno vpliva na vzpostavljanje pozitivne klime v skupini in na razvoj podpornih odnosov, ki so ključni za občutek sprejetosti, zaupanja, varnosti v skupini. To je zlasti pomembno za otroke, ki so zaradi različnih okoliščin bolj ranljivi za to, da se v skupini ne bi počutili sprejeti. S pomočjo različnih aktivnosti otroci razvijajo veščine medsebojnega sporazumevanja in razumevanja, kar omogoča sodelovanje in medsebojno podporo, spoštovanje individualnosti in posebnosti posameznika, razumevanje razlikosti, sprejemanje drugačnega mnjenja, reševanje nesporazumov in – kar je najbolj pomembno – samopotrjevanje posameznika v skupini.

Smešna hoja

Kratka vsebina in namen:

Igra je uvodna aktivnost za sproščanje članov skupine, namenjena je začetnemu “ogrevanju” skupine in povezovanju članov v skupini.

Prostor: prazen prostor sredi sobe

Trajanje: 10 minut

Izvedba:

Udeleženci hodijo v vrsti drug za drugim. Na čelu vodja spreminja način hoje, ostali mu sledijo s posnemanjem. Udeleženci se lahko menjavajo v vlogi vodje.

Različica vaje:

Udeleženci se sprehajajo po prostoru, vodja imenuje različna obuvala (npr. copate, vojaški škornji, plesni čevlji, planinski čevlji, rolerji itd.). Udeleženci spreminjajo način hoje glede na vrsto obuvala.

Diskusija:

Če aktivnost izvedemo kot sprostitveno vajo, potem diskusija ni potrebna.

Lahko pa ta vaja služi tudi kot uvod v pogovor o druženju, sklepanju prijateljstev, morda tudi o drugačnosti (različni smo med seboj, tako kot so različna tudi obuvala, način hoje).

Veriga imen

Kratka vsebina in namen:

Vaje je uvodna aktivnost za predstavitev članov skupine. Udeleženci v skupini se spoznavajo ter utrjujejo poznavanje imen sošolcev.

Pripomočki:

- stoli, postavljeni v krogu
- večji list papirja
- pisala (flomastri, barvice)

Trajanje: 5–10 minut (odvisno od velikosti skupine in števila ponovitev)

Izvedba:

Na sredino lista bo eden od udeležencev zapisal svoje ime. Ostali v skupini bodo svoja imena nato dopisovali kot v križanki.

					M
					A
Ž	A	N	E	T	
					E
				J	A
				N	E
				Z	

Različica vaje:

Otroci lahko na tak način spoznavajo tudi druge podatke o udeležencih (barva oči in las, hobiji, imena bratov ali sester) ali se učijo besedišča (npr. imena barv, letnih časov, mesecev itd.).

Diskusija:

Če je vaja namenjena le spoznavanju imen in sproščanju skupine, potem diskusija ni potrebna.

Lahko pa udeležence povprašamo, ali so si zapomnili vsa imena in ali jim je vaja pomagala pri zapomnitvi imen.

Predstaviti se z imenom in gibom

Kratka vsebina in namen:

Vaja je uvodna aktivnost za predstavitev članov skupine. Udeleženci v skupini se drug drugemu predstavijo na zabaven in sproščen način.

Pripomočki: stoli za vse udeležence

Trajanje: 15 minut

Izvedba:

Vsi v skupini se predstavijo tako, da vsak pove svoje ime in pri tem naredi poljuben gib/gesto (počepne, se prikloni, ploskne itd.).

Ko se posameznik predstavi, ga ostali člani pozdravijo tako, da vsi naenkrat ponovijo njegovo ime in gib/gesto, ki ga/jo je pokazal: "Dober dan & gib/gesta, Irena!" Igra se nadaljuje v krogu.

Diskusija:

Ali ste si zapomnili vsa imena?

Ste si katera imena lažje/težje zapomnili? Zakaj?

So gibi pomagali pri zapomnitvi imen?

Različica igre:

Otroci lahko imena in gibe ponavljajo tudi v krogu, tako da nekdo začne in pove svoje ime ter pokaže gib, naslednji ponovi predhodnikovo ime in gib ter doda svoje ime in gib, tretji ponovi obe imeni in giba predhodnikov in doda svoje ime in gib. Tako se oblikuje t. i. "kača imen".

Razvrščanje brez besed

Kratka vsebina in namen:

Udeleženci se v skupini razvrščajo po vrstnem redu s pomočjo neverbalne komunikacije. Vaja je namenjena sprostitev članov skupine ter spoznavanju pomena in vloge neverbalne komunikacije.

Prostor: prazen prostor sredi sobe oziroma stoli, postavljeni v krogu

Trajanje: 5–10 minut (odvisno od velikosti skupine in števila ponovitev)

Izvedba:

Udeleženci iščejo svoje mesto v krogu tako, da se razvrščajo po določenih merilih (barva las, dolžina las, barva oči, velikost dlani, meseci rojstva itd.).

Če je merilo npr. barva las, vodja določi stol, na katerem bo sedel tisti z najtemnejšimi lasmi, nato pa pokaže smer v krogu, po kateri se bodo razvrstili ostali do stola, na katerem bo sedel tisti, ki ima najsvetlejše lase. Celotna vaja naj poteka tako, da udeleženci med sabo besedno ne komunicirajo.

Diskusija:

Kako ste se počutili, ko niste smeli komunicirati med seboj?

Kaj vam je bilo najlažje?

Kaj vam je bilo najtežje?

Kako se lahko sporazumevamo? (verbalno/neverbalno)

Bomboniera

Kratka vsebina in namen:

Udeleženci morajo prepričati drugo osebo, da deli z njimi čokoladne bombone – na agresiven, pasiven in asertiven način. Z vajo spoznavajo različne stile komuniciranja ter se učijo asertivnega (samozavestnega in odločnega) vedenja.

Pripomočki: bomboniera in list z informacijami za vodjo o asertivnem, pasivnem in agresivnem vedenju

Trajanje: 30–40 minut

Izvedba:

Izberemo člana skupine, ki je samozavesten. Damo mu škatlo čokoladnih bombonov.

Izberemo tri druge člane in jih povabimo za par minut izven skupnega prostora. Enega od članov prosimo, da poskuša na pasiven (neodločen, tih, posreden) način dobiti čokoladne bombone. Drugi član naj poskuša dobiti čokoladne bombone na asertiven (samozavesten, odločen in spoštljiv) način, tretji član pa na agresiven (nespoštljiv, neupoštevajoč, grob) način.

Trije člani se vrnejo v skupini prostor in vsak na svoj način poskuša dobiti čokoladne bombone, ki jih ima en član skupine.

Diskusija:

Kaj se je dogajalo?

Kako so poskušali priti do čokoladnih bombonov?

Kateri način vedenja je bil uspešen?

Kako so se počutili udeleženci ob različnih primerih vedenja?

V kakšnih situacijah se vedemo na določen način?

Kateri način je v določeni situaciji bolj/manj primeren/potreben?

Pogovorite se o različnih načinih vedenja, komuniciranja, ki jih uporabljamo zato, da bi dosegli nek svoj cilj. Predstavimo agresivno, pasivno in asertivno vedenje. Kako uspešni smo pri tem? Kako se ob tem počutimo mi in kako drugi?

Priloga k aktivnosti "Bomboniera": Informacije za vodjo o asertivnem, pasivnem in agresivnem vedenju

Asertivno vedenje

Asertivno vedenje daje človeku možnost, da se postavi zase in poskrbi, da so njegova mnenja, potrebe in čustva upoštevana. Asertivni posameznik ne bo pustil, da ga drugi onemogočajo, vendar za razliko od agresivnega pri uveljavljanju svojih pravic ne bo teptal pravic drugih. Asertivni ljudje **jasno, neposredno in primerno izražajo svoja čustva, odločno uveljavljajo svoje potrebe in skrbijo za svoje pravice in pravice drugih**. Verjamejo, da lahko vedno pomembno prispevajo k pogovoru, ne glede na to, ali se drugi z njimi strinjajo ali ne (Williams, 2008). **Cilj** asertivnega vedenja ni zmagati, temveč zagotovitev, da bodo naši interesi upoštevani.

Pravila asertivnosti

1. Spoštujem samega sebe: kdo sem in kaj počnem.
2. Prepoznam svoje potrebe kot posameznik. To se lahko razlikuje od tega, kar pričakujejo od mene glede na določene formalne ali neformalne vloge (mama, sin, žena, partner, vodja ...).
3. Uporabim jasna "JAZ" sporočila, da povem, kako se počutim in kaj mislim. Npr.: "Počutim se zelo neprijetno zaradi tvoje odločitve".
4. Dovolim si narediti tudi napake. Razumem in upoštevam, da je normalno in sprejemljivo delati tudi napake.
5. Spremenim svoje mnenje, če to želim.
6. Prosim za čas, da "premislim". Npr. če kdo želi neko mnenje, odločitev, lahko rečem, da potrebujem nekaj časa za premislek ...
7. Dovolim si slaviti svoje uspehe – sem zadovoljen/zadovoljna s svojimi dosežki in to delim z drugimi.
8. Vprašam za tisto, kar želim, in ne čakam v upanju, da bodo drugi to opazili.
9. Spoznam in upoštevam, da nisem odgovoren/odgovorna za vedenje drugih odraslih ljudi.

10. Spoštujem druge ljudi in njihovo pravico, da so asertivni. In enako pričakujem od njih.

Trije koraki asertivnosti

1. Pozorno poslušam in povem, da slišim in razumem ("Razumem ...").
2. Povem, kaj ob tem mislim in občutim ("Jaz mislim ...").
3. Povem, kaj želim, da se zgodi ("Predlagam ...").

VIRI IN LITERATURA:

Skills Converged. *Training Resources and Articles on Assertiveness*. Dostopno na: <http://www.skillsconverged.com> (15. 5. 2014).

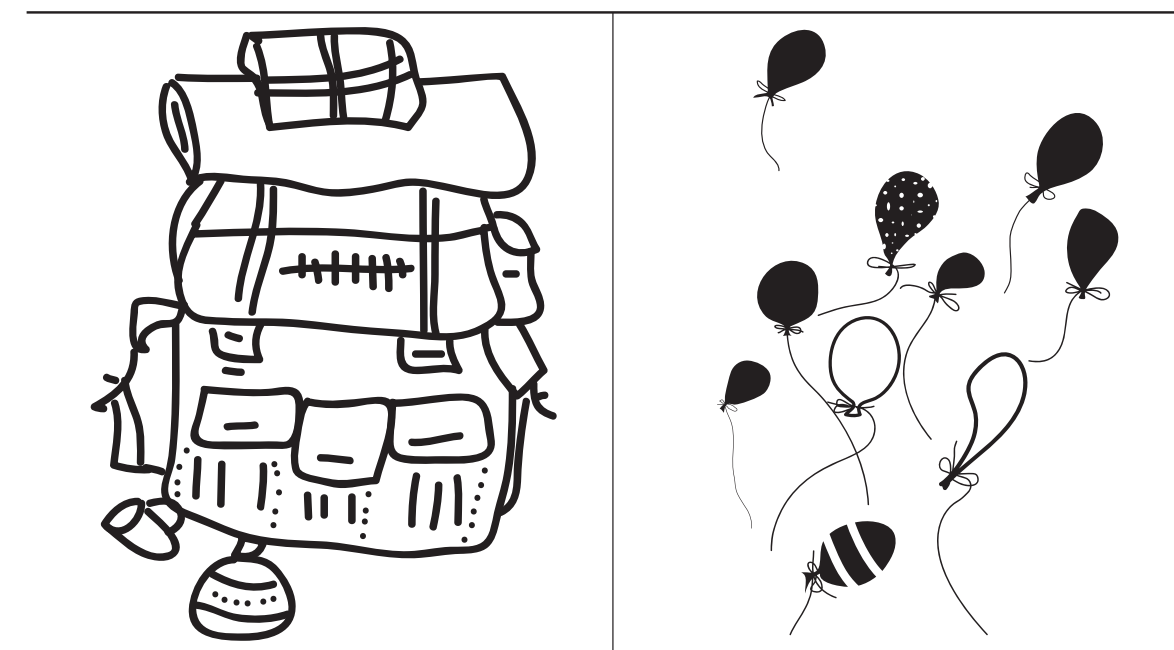
Williams, C. (2009). *Overcoming Depression and Low Mood: A Five Areas Approach*. London: Hodder Education.

Nahrbtnik

Kratka vsebina in namen:

Udeleženci v predlogo narišejo ali napišejo obremenitve, ki jih doživljajo, ter notranje in zunanje vire podpore in pomoči, ki jim pomagajo "nositi", obvladovati, preprečevati obremenitve in stiske. Vaja je namenjena pogovoru o obremenitvah, stiskah ter notranjih in zunanjih virih podpore in pomoči.

Pripomočki: predloga z narisanim nahrbtnikom in baloni – za vse sodelujoče

Trajanje: 20–30 minut (odvisno od velikosti skupine)

Izvedba:

Udeležencem predstavimo predlogo, na kateri je narisana nahrbtnik z baloni. Prosimo jih, da si predstavljajo, da nahrbtnik nosi različna bremena, baloni pa pomagajo, da nahrbtnik ni za tistega, ki ga nosi, pretežak.

Povabimo jih, da pomislijo nase in na bremena, ki jih nosijo v svojem navideznem nahrbtniku. V nahrbtnik na predlogi naj narišejo/napišejo ta bremena. Potem naj pomislijo na stvari in ljudi, ki jim pomagajo, da nahrbtnik ni pretežak.

Diskusija:

Kaj so bremena, ki jih imate v vaših nahrbtnikih? Katere stvari so najtežje?

Kaj vam pomaga, da ta bremena niso pretežka? Kaj so vaši baloni?

Ali bi lahko morda dodali vašemu nahrbtniku še kakšen balon? *(ga lahko dodatno narišejo)*

Ali nosimo vsi ljudje takšne nahrbtnike?

Ali smo (lahko) mi komu "balon" (ali "nahrbtnik")?

VIRI IN LITERATURA:

Sunderland, M., Engleheart, P. (2012). *Draw on your emotions: Creative ways to explore, express & understand important feelings*. United Kingdom: Speechmark Publishing Ltd.

Mojca Jelen Madruša, Patrizia Rupnik in Nevija Muženič

“KREPIMO DRUŽINE” – DELAVNICE ZA OTROKE IN STARŠE

Delavnice, ki so tematsko načrtovane, so namenjene staršem in otrokom priseljencev, hkrati pa spodbujajo možnosti za vključitev tudi ostalih družin na šoli. Srečanja, ki jih organiziramo, so priložnosti za korak k tesnejšemu sodelovanju med šolo in domom, med starši, otroki in učitelji, ki razvijajo s tovrstnimi dejavnostmi podporno okolje za krepitev socialnih mrež med udeleženci. Ob tem upoštevamo kulturno identiteto posameznika, hkrati pa spoznavamo značilnosti kulture in jezikov različnih držav in v njih poiščemo podobnosti, ki nas povezujejo.

Dejavnosti, ki jih šola ponuja staršem, otrokom in zaposlenim, pripomorejo k razumevanju, sprejemanju in razvijanju medkulturnosti med učenci, starši in zaposlenimi.

1. delavnica: Iskrice v očeh

Udeleženci:

- razvijajo sporazumevalne zmožnosti,
- doživljajo in spoznavajo, da so nekateri dnevi v letu posebno pomembni, ker so jim ljudje (kot posamezniki ali v določenem okolju, državi) pripisali poseben pomen,
- spoznavajo, da imamo v Sloveniji vrsto praznikov (tako lokalnih kot nacionalnih) in dela prostih dni,
- spoznavajo različne praznike, povezane s kulturo, z versko in državotvorno tradicijo,
- širijo spoznanja o različnih praznovanjih,
- razvijajo strpen odnos do drugih in drugačnih.

Prostor: učilnica; mize so postavljene v polkrog

Pripomočki: Das masa, modelirke, različni predmeti za odtiskovanje vzorcev, čajne svečke, plastične podloge

Trajanje: 2 šolski uri

Izvedba delavnice:

Delavnica se izvaja v prednovoletnem času. Izvajalec razstavi na mizi v sredini učilnice različne predmete, povezane z novoletnim praznovanjem (npr. novoletne okraske, škatle s piškoti, svečke ...), pozdravi udeležence in jim predstavi namen delavnice. Najprej se v svojem jeziku predstavijo otroci in starši – povedo, od kod prihajajo in kako so se znašli oz. kako se počutijo v novem okolju. Izvajalec pogovor

naveže na bližajoče se praznike in ob slikovnem gradivu predstavi, kako jih praznujemo v Sloveniji. Nato povabi starše, da predstavijo, kako te dneve praznujejo pri njih doma.

V drugem delu delavnice prikaže izdelovanje svečnika iz Das mase. Udeleženci nato zaščitijo mize in si pripravijo pripomočke za delo. Starši skupaj z otroki oblikujejo svečnik, ki ga na koncu odnesejo domov. V svečnik položijo čajno svečko. Ob koncu delavnice vsi udeleženci prižgejo svečke. Izvajalec vsem zaželi lepe praznike in dobro počutje v novem okolju. Povabi udeležence, da tudi oni izrazijo svoje želje.

Refleksija izvajalca:

Izvajalec poskrbi za prijetno vzdušje in počutje udeležencev. Med pogovorom preverja razumevanje sporočil. Udeležence povabi k sodelovanju v pogovoru, vendar ne vztraja, če tega ne želijo. Med oblikovanjem izdelka opazuje udeležence in jim po potrebi priskoči na pomoč. Priporočljivo je, da so na delavnico povabljeni tudi starši in otroci, ki že delno razumejo slovenski jezik in pomagajo pri prevajanju v druge jezike.

2. delavnica: Moja država

Udeleženci:

- spoznajo državne simbole Slovenije ter nekatere značilnosti Slovenije,
- predstavijo svojo državo – državne simbole, posebnosti, običaje ipd.,
- razvijajo sporazumevalne zmožnosti,
- razvijajo razumevanje različnosti,
- razvijajo strpen odnos do drugih in drugačnih,
- razvijajo občutek pripadnosti skupini.

Prostor: učilnica; mize so postavljene v skupine

Pripomočki: računalnik, projektor, šelesamer oz. večji listi, barvice, flomastri

Trajanje: 2 šolski uri

Izvedba delavnice:

Izvajalec povabi udeležence, da govorijo o Sloveniji. Ob projekciji fotografij in predvajanju posnetkov predstavi nekatere značilnosti Slovenije: državne simbole, turistične kraje, običaje, tipične jedi ipd.

Udeležence nagovori k predstavitvi zanimivosti posameznih držav, od koder prihajajo. Predstavitev lahko oblikuje vsaka družina zase ali pa se priseljenci iz iste države združijo v manjše skupine. Predstavitev pripravijo na plakatih (rišejo, pišejo). Po končanem delu posamezne družine ali skupine predstavijo svoje države. Ob

predstavitvi lahko tudi zapojejo himno ali katero drugo pesem, recitirajo pesmi v svojem jeziku, zaplešejo ipd.

Izvajalec pripravi razstavo plakatov.

Refleksija izvajalca:

Izvajalec med delavnico ves čas preverja razumevanje sporočil. Pri predstavitvi Slovenije se omeji le na nekatere značilnosti, saj je glavni cilj delavnice predstavitev in spoznavanje držav, od koder prihajajo udeleženci. Pri oblikovanju plakatov spremlja delo skupin in po potrebi priskoči na pomoč. V kolikor ima pred samo izvedbo delavnice podatek, iz katerih držav prihajajo udeleženci, lahko za popestritev pripravi nekaj fotografij posamezne države, posnetek himne ipd. Otroci lahko zapojejo ali recitirajo pesmice, ki so se jih naučili v šoli, ki so jo obiskovali pred prihodom v Slovenijo.

3. delavnica: Športni živ žav

Udeleženci:

- razvijajo sporazumevalne zmožnosti,
- razvijajo občutek pripadnosti skupini,
- razvijajo potrebo po gibanju,
- spoznavajo pravila posameznih iger,
- se ob igrah sprostijo in zabavajo.

Prostor: telovadnica

Pripomočki: 2 padali, nogometna žoga, 2 manjša gola, stožci, hokejske palice, ploščica, 2 gola za hokej, trampolin, debele blazine, švedska klop, loparji in žogice za badminton

Trajanje: 60 min

Izvedba delavnice:

Izvajalec udeležence pred izvedbo delavnice obvesti, da naj pridejo v športnih oblačilih in obutvi.

Pred pričetkom delavnice jim predstavi, kako bo le-ta potekala. V uvodnem delu se bodo udeleženci z igro ogreli in pripravili na nadaljnje aktivnosti. Nato se bodo razdelili v manjše skupine. Sledilo bo delo po postajah. Po določenem času (npr. 10 min) se bodo skupine zamenjale, tako da bodo lahko vsi sodelovali pri vseh dejavnostih. V zaključnem delu bodo ponovno vsi skupaj sodelovali pri igri.

Opis dejavnosti:

Uvodni del – igre s padalom:

Veter:

Udeleženci stojijo okrog padala in ga držijo z obema rokama. Na znak vodje začnejo vsi hkrati valovati s padalom gor in dol. Gibi so različni, odvisni od tega, kako močan veter piha. Udeleženci lahko ob gibanju navzgor vstanejo, ob gibu navzdol pa počepnejo.

Zamenjaj prostor:

Udeleženci se postavijo v krog in primejo padalo. Ker so deli padala različnih barv, prime vsak udeleženec del padala z določeno barvo in ta je "njegova". Padalo dvignejo v zrak. Ko je v najvišjem položaju, vodja zakliče barvo in udeleženci morajo zamenjati prostore (npr.: vsi, ki držijo rdečo, morajo zamenjati prostor – tečejo pod padalom). Vodja lahko zakliče tudi več barv naenkrat – vsi morajo zamenjati prostor.

Različica igre: udeleženci tečejo okrog padala in tako menjajo prostore.

Glavni del – delo po postajah:

Vodja udeležencem predstavi pravila iger in demonstrira dejavnosti na posameznih postajah.

- *Mali nogomet:*

Igralci se razdelijo v dve ekipi (3–4 igralci). Z malimi goli igrajo na manjšem polju. Polje lahko omejimo s stožci.

- *Hokej:*

Igralci se razdelijo v dve ekipi (3–4 igralci). Z malimi goli igrajo na manjšem polju. Hokejske palice ne smejo dvigati od tal. Polje lahko omejimo s stožci.

- *Skoki na trampolinu:*

Udeleženci najprej stopijo na trampolin in se s sonožnimi poskoki odpravljajo ter seskočijo na debelo blazino. Kdor je bolj spreten, lahko teče po švedski klopi, sonožno doskoči na trampolin, se odrine in seskoči na debelo blazino. Preizkusijo lahko različne tehnike doskoka – stegnjen doskok, skrčka, raznožka.

- *Badminton:*

Udeleženci v parih igrajo badminton (lahko nastavimo mrežo).

Zaključni del – elementarna igra "Ljubljana–Zagreb–Beograd":

Eden od udeležencev se postavi za črto na konec polja. Ostali se postavijo za črto na drugi konec, tako da si stojijo nasproti. Vodja igre se obrne proč od ostalih igralcev in glasno izgovori: "Ljubljana, Zagreb, Beograd." Medtem ko govori, se ostali igralci premikajo proti njemu. Ko izgovori vse tri besede, se hitro obrne proti ostalim igralcem. Kogar opazi, da se je v tistem trenutku premaknil, se mora vrniti na začetek za črto. Zmaga tisti, ki se prvi dotakne vodje igre. Igra se lahko ponovi.

Refleksija izvajalca:

Izvajalec lahko pri pripravi in izvedbi delavnice povabi k sodelovanju športnega pedagoga. Poskrbeti mora za varnost pri izvajanju posameznih dejavnosti. Udeležencem ponudi možnost kroženja po postajah, če pa kdo ne želi sodelovati pri določeni dejavnosti, to upošteva. Namesto skokov na trampolinu se lahko udeleženci preizkusijo v npr. igranju badmintona. Večina dejavnosti zahteva sodelovanje med posamezniki in jih na ta način spodbuja k medsebojni komunikaciji.

4. delavnica: Spoznajmo novi kraj

Udeleženci:

- spoznavajo okolico šole in poti v šolo,
- prepoznajo varne in manj varne poti za pešce in kolesarje,
- se orientirajo z zemljevidom kraja,
- uporabljajo kartiranje kot metodo shranjevanja in prikaza prostorskih podatkov,
- spoznajo pomen pravil družbenega življenja,
- spoznajo, da so za življenje ljudi v nekem kraju potrebne določene ustanove,
- vedo, da v Sloveniji živijo tudi pripadniki drugih narodov (Italijani, Madžari idr.),
- doživljajo in spoznavajo pomen znanja za kakovost življenja.

Prostor: učilnica, mesto

Pripomočki: zemljevid kraja, fotografije kraja

Trajanje: 3 šolske ure

Izvedba delavnice:

Priporočljivo je, da se delavnica izvede ob začetku šolskega leta, saj je to priložnost, da družine spoznajo svoj novi kraj, varne poti do šole in pomembne ustanove v mestu. Izvajalec udeležence povabi v učilnico in jim predstavi potek in cilje delavnice na prostem, ki se izvaja z namenom, da bi udeleženci bolje spoznali kraj bivanja. Ob projekciji jim pokaže pot in ulice, ki jih bodo prehodili. Razdeli jim zemljevid kraja, v katerega bodo sproti vrisovali prehojeno pot po ulicah, trgih in cestah ter pomembne kulturne (gledališče, galerija, muzej, knjižnica), zdravstvene (zdravstveni dom, bolnišnica), izobraževalne (vrtec, šola, fakulteta), dobrodelne (Karitas in Rdeči križ) in druge ustanove. Delavnica se zaključi z obiskom ene od ustanov, npr. knjižnice, kjer se že pred tem dogovorimo o možnosti vpisa in izposoje knjig ali za uro pravlјice.

Refleksija izvajalca:

Izvajalec udeležence pred izvedbo obvesti, da bo delavnica potekala na prostem, pred tem pa jim v učilnici predstavi potek in namen delavnice. Ob večjem številu

udeležencev izvajalec zagotovi ustrezno število spremljevalcev, ki so udeležencem na razpolago za vprašanja in podporo pri spoznavanju novega kraja in vrisovanju poti in ustanov v zemljevid kraja. Pozorni so na to, da se udeleženci ne oddaljujejo od skupine.

Med izvedbo delavnice lahko poteka pogovor o pomenu urejenosti kraja z vidika različnih potreb ljudi, varovanja okolja in kulturne dediščine.

VIRI IN LITERATURA:

Učni načrt. Program osnovnošolskega izobraževanja. *Spoznavanje okolja*, 2011. Ljubljana:

Ministrstvo za šolstvo in šport. Dostopno na:

[http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/](http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_obvezni/Spoznavanje_okolja_obvezni.pdf)

[devetletka/predmeti_obvezni/Spoznavanje_okolja_obvezni.pdf](http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_obvezni/Spoznavanje_okolja_obvezni.pdf).

Učni načrt. Program osnovnošolskega izobraževanja. *Slovenščina*, 2011. Ljubljana: Ministrstvo za

šolstvo in šport. Dostopno na:

[http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/](http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_obvezni/Slovenscina_obvezni.pdf)

[predmeti_obvezni/Slovenscina_obvezni.pdf](http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_obvezni/Slovenscina_obvezni.pdf).

Učni načrt. Program osnovnošolskega izobraževanja. *Športna vzgoja*, 2011. Ljubljana: Ministrstvo za

šolstvo in šport. Dostopno na: [http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/](http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_obvezni/Sportna_vzgoja_obvezni.pdf)

[devetletka/ predmeti_obvezni/Sportna_vzgoja_obvezni.pdf](http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_obvezni/Sportna_vzgoja_obvezni.pdf).

Učni načrt. Program osnovnošolskega izobraževanja. *Družba*, 2011. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

dr. Marijanca Ajša Vižintin

PODPORNO GRADIVO ZA UČITELJE IN UČENCE PRI VKLJUČEVANJU OTROK PRISELJENCEV Z ALBANSKIM MATERNIM JEZIKOM

Nekateri otroci priseljenci, ki se vključujejo v slovenske šole, prihajajo s Kosova. Njihov materni jezik je albanščina. Albansko govoreči otroci prihajajo v Slovenijo tudi iz Makedonije, redkeje iz Črne gore, Albanije.¹

Veliko učiteljev v Sloveniji razume in govori t. i. srbohrvaški jezik (danes srbski, hrvaški, bosanski, črnogorski jezik), le malo pa jih razume albanski jezik, zato na tem mestu opozarjam na slovensko-albanske publikacije. Naštete publikacije so v podporo pri učenju slovenščine in angleščine: albansko govorečim otrokom omogočajo, da se učijo jezik novega okolja (torej slovenščino) z gradivom, napisanim v albanščini, njihovem maternem jeziku:

- Dralle, Anette, Fenner, Kirsten (2010). Šolski slikovni slovar: angleško-slovensko-albanski. Ljubljana: Rokus Klett.

- Maliqi, Abedin (2003, 2008). Slovensko-albanski dialogi. Ljubljana: samozaložba = vetëbotim.

- Pirih Svetina, Nataša, Ponikvar, Andreja (2011). A, B, C ... 1, 2, 3, gremo. Učbenik za govorce albanščine na začetnih tečajih slovenščine kot drugega ali tujega jezika = Tekst mësimor për shqipfolësit në kurset fillestarë të sllovenishtes si gjuhë e dytë ose e huaj. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

- Slovensko-albanski slovar = Fjalor sllovenisht-shqip (2009). Ljubljana: samozaložba = vetëbotim.

Otroci priseljenci prihajajo na začetku 21. stoletja v Slovenijo najpogosteje na podlagi združevanja družine. To je možno, če je eden od staršev zaposlen v Sloveniji že več let, če ima oče/mama v Sloveniji urejeno dovoljenje za stalno/začasno bivanje, delovno dovoljenje ter dovolj visok osebni dohodek na družinskega člana.² Po večletnem ločenem življenju se družina odloči, da bi rada zaživela skupaj, a pogosto se ne priselijo vsi družinski člani skupaj.³ Selitev je za vsakega otroka naporna izkušnja (t. i. kulturni šok). V izvorni državi se otroci poslovijo od svojih sorodnikov, sošolcev in prijateljev, šolskega in družbenega sistema, ki ga poznajo, maternega jezika in jezika/-ov okolja. V sprejemni državi se soočijo z novim šolskim sistemom, jezikom okolja, s pridobivanjem prijateljev, z drugačno kulturo in z nekaterimi novimi (nenapisanimi) družbenimi pravili, pogosto tudi s predsodki do njih. Vključevanje v novo družbo in učenje jezika okolja sta zapletena in večletna procesa, ki pa sta lažja, če se počuti (otrok) priseljenec v okolju sprejet in če dobi v šoli ustrezno strokovno podporo.⁴

K sprejetosti občutno pripomorejo medkulturne šolske ure in prireditve. Pogosto predstavljajo priseljenci na šolah le svojo kulinariko ali folkloro, s čimer utrjujemo že zasidrane stereotipe in predsodke – redkeje pa se govori pri učnih urah o kulturnih,

¹ Materni jezik otrok, ki se priselijo s Kosova, je lahko tudi srbski, bosanski, turški, romski itd. – odvisno od manjšine, ki ji pripadajo (podobno, kot je lahko materni jezik otrok v Sloveniji ne samo slovenski, ampak tudi italijanski, madžarski, romski, hrvaški, srbski, bosanski, albanski itd., saj tudi v Sloveniji živijo poleg Slovencev pripadniki drugih jezikovnih/etničnih skupnosti).

² Informacije za tujce (2010).

³ Vižintin (2014a).

⁴ Vižintin (2014b).

gospodarskih, znanstvenih in drugih dosežkih, ki so jih doprinesli k razvoju človeštva pripadniki priseljenskih skupnosti. Pogosteje bi se morali pri učnih urah in medkulturnih šolskih prireditvah predstavljati izobraženi in družbeno aktivni priseljenci, ki s svojim znanjem, z izkušnjami in idejami konkretno prispevajo k podobi in h gospodarskemu razvoju današnje Slovenije.⁵ Ker vemo o kosovski in albanski kulturi, jeziku (največkrat) premalo, priporočam, da se povežemo z albanskimi društvi,⁶ z aktivnimi in izobraženimi albansko in slovensko govorečimi ljudmi v lokalnem okolju in jih prosimo, da nam pomagajo pripraviti dvojezične medkulturne ure, na katerih bomo skupaj z njimi predstavili kosovsko in albansko kulturo, albanski jezik.

Delovni list je primer slovensko-albanske šolske učne pri pouku slovenščine, zato se osredotoča na pojme, kot so: državni jezik, uradni jezik(i), priznane manjšine, glasovi in črke, samoglasniški trikotnik, prve tiskane knjige in osnovni sporazumevalni vzorec (pozdrav in predstavitev sebe). Pri pridobivanju informacij si pomagamo s spletom in (po vnaprejšnjem dogovoru) z albansko govorečimi učenci, s starši in z drugimi priseljenci v našem okolju.

VIRI IN LITERATURA:

Berishaj, M. (2014). Albanci v Sloveniji kot “čakajoči subjekt”. V Kržišnik Bukić V. (ur.) *Kdo so narodne manjšine v Sloveniji*. Ljubljana: Zveza zvez kulturnih društev narodov in narodnosti nekdanje SFRJ v Sloveniji, 41–52.

De Toni, M., Kožar Rosulnik, K., Vižintin, M. A. (2013). *Razvijanje medkulturne zmožnosti pri učiteljih in učencih = Lo sviluppo della competenza interculturale degli insegnanti e degli allievi*. Ljubljana in Trst, SLORI in ZRC SAZU ISIM. Dostopno na: <http://www.eduka-itaslo.eu/elenco.php?p=analize&lang=slo> (13. 1. 2015).

Informacije za tujce (2010), Ljubljana, Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije. Dostopno na: <http://www.infotujci.si/> (14. 11. 2014).

Vižintin, M. A. (2014a). *Od kod prihajajo otroci priseljenci in čemu?* Monitor ISH 16/2, 101–126.

Vižintin, M. A. (2014b). *Model medkulturne vzgoje in izobraževanja: za uspešnejše vključevanje otrok priseljencev*. Dve domovini/Two Homelands, 40, 71–89. Dostopno na: <http://twohomelands.zrc-sazu.si/?c=2> (13. 1. 2015).

⁵ De Toni, Kožar Rosulnik, Vižintin (2013, 45–52).

⁶ V Sloveniji delujejo albanska društva/organizacije v Ljubljani, Mariboru, Kranju, Izoli/Kopru, Celju, Krškem, Velenju, Postojni, Novi Gorici, Ravnah na Koroškem (Berishaj 2014, 47–48).

Delavnica: Slovensko-albanska šolska ura pri pouku slovenščine

Država	Slovenija	Kosovo ⁷
Zastava		
Državni jezik(i)		
Drugi uradni/priznani regionalni jeziki		
Večinsko prebivalstvo		
Priznane manjšine		
Glavno mesto		
Mejne države		
Leto osamosvojitve	1991	2008
Število prebivalcev		
Denarna valuta		
Himna	Posnetek: http://sl.wikipedia.org/wiki/Slovenija	Posnetek: http://en.wikipedia.org/wiki/Kosovo
Prve tiskane knjige v slovenščini in albanščini ⁸	Prvi slovenski tiskani knjigi je leta _____ napisal in izdal _____. Naslova: _____, _____.	Prvo albansko tiskano knjigo je leta _____ napisal in izdal _____. Naslov: _____.

⁷ Poleg slovenske priporočam za Kosovo ogled angleške spletne strani na Wikipediji. Slovenija: <http://sl.wikipedia.org/wiki/Slovenija>; Kosovo: <http://sl.wikipedia.org/wiki/Kosovo>, <http://sl.wikipedia.org/wiki/Kosovo> (13. 1. 2015).

⁸ Dopolni: 1550, 1555, Primož Trubar, Gjon Buzuku, Abecednik, Katekizem, Meshari.

Primerjava črk za samoglasnike: Slovenski samoglasniški trikotnik: Albanski samoglasniški trikotnik: ë (polglasnik) y (kot nemški ü)	Abeceda albanskega jezika = Alfabeti i gjuhës shqipe Črka [glas: izgovorjava] A B C Ç D DH E Ë [a b ts č d ð e polglasnik] F G GJ H I J K L LL M [f g đ h i j k lj l m] N NJ O P Q R RR S SH [n nj o p ć r rr s š] T TH U V X XH Y Z YH [t θ u v dz dž ü z ž] dh [ð] kot angl. this th [θ] kot angl. think	Glavni števniki (1–20) = Numërorët themelorë (1–20) <table><tr><td>1 një 2 dy 3tre, tri 4 katër 5 pesë</td><td>6 gjashtë 7 shtatë 8 tetë 9 nëntë 10 dhjetë</td></tr></table> 11 njëmbëdhjetë 12 dymbëdhjetë 13 trembëdhjetë, trimbëdhjetë 14 katërmëdhjetë 15 pesëmbëdhjetë 16 gjashtëmbëdhjetë 17 shtatëmbëdhjetë 18 tetëmbëdhjetë 19 nëntëmbëdhjetë 20 njëzet; 21 njëzet e një	1 një 2 dy 3tre, tri 4 katër 5 pesë	6 gjashtë 7 shtatë 8 tetë 9 nëntë 10 dhjetë
1 një 2 dy 3tre, tri 4 katër 5 pesë	6 gjashtë 7 shtatë 8 tetë 9 nëntë 10 dhjetë			
Predstavitev	Dober dan./Živijo. Jaz sem _____. Star/-a sem _____ let. Živim v/na _____. Govorim slovensko, albansko, angleško, nemško.	Mirëdita./Tungjatjeta. Unë jam _____. Jam _____ vjeqar/-e. Jetojë në _____. Flas sllovenisht, shqip, anglisht, gjermanisht.⁹		
Tone Pavček: Čenčačeva uspavanka Prevod v albanščino: Adrian Aziri Prisluhnimo Pavčkovi pesmi v albanščini: Pavček, Tone (2007, 2009): Sonce in sončice po vsem svetu. Ljubljana: Mladinska knjiga, Zavod Sploh.	ČENČAČEVA USPAVANKA Ko zatakne se čebljanje, ko ne tekne več čenčanje, takrat pride škrat za spanje in ukaže potovanje v sanje: Knjige grejo na police, v gnezda vozijo se ptice, konj gre v hlev in ovca v stajo, vlak zapelje na postajo, gre Krpan lepo v remizo, kralj Matjaž za svojo mizo, a čenčači zaporedom brundat v posteljo k medvedom.	NINULLA E ÇAPKANËVE Kur bllokojnë më çapkanllëqet, kur frrenojnë thashethemet vjen shkurtabiqi i gjumit që urdhëron udhëtimin për në ëndërra. Librat në rrafte shkojnë, zogjtë drejt foleve fluturojnë qengji shkon në stan kurse kali në shtallë, në stacion vagonat. Tramvai shkon në remizë, mbreti Matiazh pranë tavolinës të gjithë llafazanët me rradhë në shtrat po shkojnë me ariun të kërrhasin.		

⁹ Več glej: Dralle, Anette, Fenner, Kirsten (2010). Šolski slikovni slovar: angleško-slovensko-albanski. Ljubljana: Rokus Klett; Maliqi, Abedin (2003, 2008): Slovensko-albanski dialogi. Ljubljana: samozaložba = vetëbotim. Za pregled albanskih besed, navedenih na tem delovnem listu, se zahvaljujem Almi Bejtullahu in Anili Zaimi.

dr. Marijanca Ajša Vižintin

STEREOTIPI IN PREDSODKI:
OZAVEŠČANJE IN PRESEGANJE

Stereotipi so družbeno zakoreninjeni: sprejeti so skupaj s tradicijo in izročilom predhodnih generacij in so na podoben način posredovani naslednjim generacijam v procesih socializacije v družini, v procesu izobraževanja, preko množičnih medijev itd. Stereotipiziranje je “proces opisovanja ljudi na podlagi njihove kulturne skupinske pripadnosti, ne na podlagi individualnih značilnosti in posebnosti” (Ule 2005: 388), najbolje pa “uspevajo prav v okoljih razločljivih dihotomij med izrazito različnimi kategorijami, iz katerih izhajajo na eni strani podobe priljubljenih, zaželenih, dobrodošlih lastnosti, na drugi pa odvečnih, nezaželenih, iracionalnih, celo nevarnih.” (Šabec 2006: 23). Nekateri teoretiki ne ločujejo med stereotipi in predsodki, drugi imenujejo negativne stereotipe predsodki.

“Če imamo predsodke do določenega naroda, praviloma o njem malo vemo, pa še te informacije so poenostavljene, netočne ali popačene. Kljub temu imamo do tega naroda močna negativna čustva in v tem smislu tudi delujemo” (Svetina 2006: 31).¹⁰ Predsodki se razvijejo in delujejo v vsakdanjih življenjskih praksah ljudi vzporedno z mikrostrukture delitve moči. V vsakdanjih situacijah se zdijo nenevarni, pogosto humorni, toda zelo hitro se razširijo in postanejo močan povezovalen element v družbi, opravičilo za različne oblike diskriminacij: “Da bi se posameznik ali posamezna skupina lahko počutila superiorna, seveda mora obstajati druga oseba ali skupina, ki se jo klasificira kot nižjo” (Šabec 2006: 20).

Predsodki se kažejo “predvsem v nespoštljivem, netolerantnem ali prezirljivem odnosu do drugih oziroma drugačnih, na primer do pripadnikov drugih narodov, etničnih skupnosti, ras, kultur, do oseb z drugačnimi načini življenja, religioznimi, spolnimi usmeritvami. Postanejo nevprašljivo ozadje in opravičilo za vsakdanja diskriminacijska dejanja in prepričanja ljudi. Naselijo se v našem jeziku, predstavah, željah in fantazmah” (Ule 2005: 389). Za predsodke veljajo naslednje značilnosti (Ule 2005, Svetina 2006):

- odnos (npr. do določenega naroda) je negativen, omalovažujoč, podcenjujoč, npr. prepričani smo, da je naš narod večvreden kot sosednji,
- predsodki temeljijo na neosnovanih, nepopolnih, neresničnih informacijah; praviloma se pojavljajo do stvari/ljudi, o katerih nimamo dovolj informacij ali pa so te informacije izrazito enostranske, npr. predsodek do določene veroizpovedi ali do verovanja nasploh; pozitivnih informacij, ki bi lahko “ogrozile” naš predsodek, praviloma ne slišimo,
- intenzivno čustvovanje, ki spremlja predsodke: do stvari ali do določene skupine ljudi, ki so v središču naših predsodkov, gojimo močna negativna čustva, npr. gnus, prezir, vzvišenost, prepričanje, da smo popolnoma drugačni; v ozadju teh čustev so pogosto čustva strahu, negotovosti ali potlačene agresivnosti,
- predsodki, povezani z močnim čustvovanjem, so izjemno odporni proti spremembam, naše prepričanje ostaja enako negativno, tudi če vsa dejstva govorijo proti, po navadi logično prepričevanje ne more spremeniti našega predsodka do neke stvari.

¹⁰ Predsodke do priseljencev tematizirajo tudi nekatera književna besedila. Primerjaj Vižintin (2013, 218–293).

Cilj delavnice je pokazati, da se ljudje med seboj razlikujemo, in to znotraj iste jezikovne/etnične skupine, s čimer želim ponazoriti, kako so predsodki pravzaprav absurdni in nesmiselni. Osredotočam se na Slovence. Čeprav nas družijo isti nacionalni okvir, se ljudje med seboj razlikujemo: po izobrazbi, nazorih, zaposlitvi, hobijih, maternem jeziku, tujih jezikih, ki jih govorimo, po izvorni deželi naših (starih) staršev itd.

Kulturna homogenost ne obstaja, kultura se v vsakdanjem življenju udejanja na heterogene načine. Slovenska kultura je raznolika (pomislimo samo na narečja, na narodne noše, hrano in vino, značilno za posamezne pokrajine), prav tako kot so raznolike kulture drugih etničnih/jezikovnih skupnosti znotraj in zunaj državnih meja.

Delavnica vsebuje ogled posnetkov na spletu. Zadnja naloga se osredotoča na priseljence, ki so se priselili v Slovenijo, tu živijo in delajo, imajo družino. Zanimivi so pogledi in mnenja, kako nas vidijo prišleki in kaj jih v slovenski kulturi preseneča. Dogovorite se, kaj boste opazovali med ogledom posnetkov. Priporočam, da si vsak posnetek ogledate vsaj dvakrat.

VIRI IN LITERATURA:

Slovene's/Slovinci, (14. 12. 2010). RTV Slovenija. Dostopno na: <http://ava.rtvsto.si/predvajaj/slovene-s-slovinci-dokumentarni-feljton/ava2.90633985/> (13. 1. 2015).

Svetina, Matija (2005). Stališča, predsodki, stereotipi. Podoba tujega v slovenski književnosti. V Smolej, T. (ur.) *Podoba Slovenije in Slovencev v tuji književnost: imagološko berilo*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za primerjalno književnost in literarno teorijo, 30–37.

Šabec, K. (2006). *Homo europeus: nacionalni stereotipi in kulturna identiteta Evrope*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Ule, M. (2005). *Psihologija komuniciranja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Vižintin, M. A. (2013). *Vključevanje otrok priseljencev prve generacije in medkulturni dialog v slovenski osnovni šoli: doktorska disertacija*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani, <http://pefprints.pef.uni-lj.si/id/eprint/1952> (13. 1. 2015).

Delavnica: Enaki s(m)o si le v tem, da s(m)o si različni

1. Na spletu poslušaj slovensko zimzeleno melodijo “Kako sva si različna!” V tabelo napiši, v čem se zaljubljenca razlikujeta, kaj rada delata v prostem času. Kaj lahko iz tega ugotovimo?

ONA ♥	♥ ON

2. Predstavljalj si, da nekdo misli, da smo vsi Slovenci enaki. Preverimo, ali to drži. Ob spodnjih trditvah naredi kljukico, če zate (ne) drži trditev (rubrika DA/NE) oz. dopolni rubriko ZAME VELJA s podatki, ki veljajo zate. Spodnjo tabelo reši najprej vsak zase, potem primerjajte odgovore v skupinah, nazadnje skupine primerjajte odgovore med seboj.

TRDITEV	DA	NE	ZAME VELJA:
Ko imam šolo, vstanem večinoma ob 6.30.			
Ko imam šolo, grem spat najkasneje ob 21. uri.			
Med tednom delam domačo nalogo vsako popoldne.			
Rad/-a poslušam Vlada Kreslina in Adija Smolarja.			
Moja najljubša glasbena skupina so Modrijani.			
Zelo rad/-a berem knjige.			
V prostem času gledam televizijo/sem na računalniku.			
V prostem času sem rada v naravi, na svežem zraku.			
V prostem času sestavljam legokocke.			
Ob sobotah se učim za šolo.			
Ob nedeljah jemo za kosilo po navadi govejo juho.			
Vsaj dvakrat na mesec grem v knjižnico.			
Dedke in babice vidim vsaj enkrat na teden.			
Doma imamo vrt, na katerem pridelujemo zelenjavo.			
Vsako jutro jem zajtrk.			
Eden od staršev skuha doma vsak dan kosilo.			
Doma imamo hišnega ljubljénčka.			
Na počitnice gremo z družino vsaj dvakrat letno.			
Ko pridejo gostje, jim doma ponudimo copate.			
Zaradi prepiha me boli glava.			
Po srednji šoli želim študirati.			
Poleg maternega jezika govorim/se učim še dva tuja jezika.			

Kaj ste ugotovili? Ste med seboj v razredu vsi enaki? Ali vsi enako razmišljamo, imamo vsi enako izobrazbo, enake hobije, vsi enako preživljamo praznike, vikende, vsi poslušamo isto vrsto glasbe, radi beremo, igramo računalniške igrice itd.? Bi torej lahko rekli, da smo vsi Slovenci enaki? → Bi lahko rekli, da so vsi (slovenski) Bosanci, Albanci, Romi enaki?

3. Etnični predsodki so, če poenostavim, negativni etnični stereotipi. Ne izhajajo iz posameznikovih izkušenj in ne govorijo o značilnostih posameznega človeka. Temeljijo na neresničnih in nepopolnih informacijah. Za predsodke je značilno, da vsebujejo močna negativna čustva (gnus, prezir, vzvišenost) in negativen, podcenjujoč odnos do drugega (iz druge etnične/jezikovne skupine) – ne da bi osebo sploh osebno poznali. Ker smo predsodke slišali že velikokrat (doma, v šoli, v medijih), se zdijo samoumevni in družbeno sprejemljivi, zato so izjemno odporni proti spremembam. Oglejte si spodnjo preglednico. Lahko povežete med seboj pripadnike etnične/jezikovne skupine in predsodke? Poznate te predsodke?

Bosanci so	mafijci.
Albanci (<i>Šiptarji</i>) so	leni.
Romi (<i>Cigani</i>) so	alkoholiki.
Črnogorci so	tatovi.
Slovenci so	neumni.
Italijani so	preveč povezani le med seboj.

Če se o predsodkih ne pogovarjamo in jih ne problematiziramo, se zakoreninijo. Najtežje se je soočiti z lastnimi predsodki. Ko si jih priznamo in se jih začnemo zavedati, smo storili prvi pomemben korak. Kako presegamo predsodke in prehajamo od navidezne strpnosti/tolerance (Saj nimam nič proti, toda ...) do medkulturnega dialoga? Najboljši način je sodelovanje z ljudmi, do katerih imamo predsodke, skupni projekti v šoli in v lokalnem okolju. Pomembno je, da trajajo ti projekti dlje časa in večkrat, da se lahko spoznamo. V skupnih dejavnostih začnemo spoznavati, da obstajajo različni Romi, Bosanci, Albanci, Črnogorci – da so med njimi pisatelji, podjetniki, učitelji, zdravniki, znanstveniki, igralci itd., in to obeh spolov.

4. Pomislite na priseljenca/-ko ali pripadnika/-co manjšine, ki ga/jo poznate, in razmislite, če predsodki veljajo zanj/zanjo.

5. Na spletu si oglejte dokumentarni film *Slovene's/Slovinci* (<http://ava.rtvsllo.si/predvajaj/slovene-s-slovinci-dokumentarni-feljton/ava2.90633985/>, 13. 1. 2015). Pogovorite se, od kod vse so prišli priseljenci v Slovenijo, kaj so po poklicu, kako se počutijo v Sloveniji, katere slovenske navade so jih najbolj presenetile, kaj jim je v Sloveniji všeč. Te preseneča, kako nas vidijo ljudje, ki so se priselili v Slovenijo? Nas vidijo vsi enako?

Ksenija Korošec in Ivana Čančar

GRADIVA IN LITERATURA ZA UČITELJE

Pripravili smo nabor gradiv, s pomočjo katerih se boste pri delu s priseljenimi učenci, v situacijah, ko ne boste vedeli, "kaj bi prijeli v roke", hitreje znašli. Dodali smo tudi priročnike o praksah učiteljev v medkulturnih razredih po svetu in literaturo, v kateri najdete praktične smernice pri delu s priseljenimi učenci.

Gradiva smo razdelili v štiri skupine. Prva skupina gradiv vam bo v pomoč pri poučevanju slovenščine kot tujega oz. drugega jezika, druga skupina gradiv vključuje seznam pravlji, pesmic in drugih zgodb, ki naslavlja področje sprejemanja razlik, tolerantnosti, ter nekaterih večjezičnih slikanic. Ta gradiva upoštevajo različne vidike in so tematsko (govorijo o strpnosti, sprejemanju drugačnosti), jezikovno (upoštevajo zmožnosti razumevanja besedišča) in oblikovno primerna (tihe knjige, slikanice z malo besedila, ilustrirane knjige).

V tretji skupini smo navedli priročnike, ki govorijo o medkulturni pedagogiki, o izkušnjah učiteljev in metodah dela v večkulturnih razredih. Trem opisanim skupinam gradiv smo dodali še didaktične materiale, ki so predstavljeni v četrti skupini. Z njimi lahko popestrite učno uro ali dosegate zastavljene cilje.

Seznam gradiv je priporočljiv in zagotovo uporaben, vsekakor pa ne pozabite, da je vaša vloga izjemnega pomena. Prav je, da ste do vseh naštetih gradiv kritični, jih prilagodite situaciji, skupini in da ste pozorni na različna sporočila književnih del ter različne odzive učencev.

1. Poučevanje slovenščine kot drugega oziroma tujega jezika

- Knez, M., Klemen, M., Kern, D., Alič, T., Kralj, K., Markovič, A., Pisek, S., Stritar, M. (2012). **Slika jezika**. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. (Slikovno gradivo v obliki kartic.)
- Vučajnk, T., Upale, B., Kelner, M. (2011). **Poigrajmo se slovensko**. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. (Priročnik, namenjen začetnemu učenju slovenskega jezika, za otroke od 7. do 10. leta starosti.)
- Jelen Madruša, M., Klančnik Kišasondi, V. (2013). **Na poti k učenju slovenščine**. Koper: Osnovna šola Koper. (Priročnik, namenjen predvsem že opismenjenim učencem pri začetnem in nadaljevalnem učenju slovenskega jezika. Naloge so napisane na dveh ravneh zahtevnosti.)
- Pirih Svetina, N., Ponikvar, A. (2012). **A, B, C ... 1, 2, 3 gremo**. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete v Ljubljani. (Učbenik za začetnike na kratkih tečajih slovenščine kot drugega ali tujega jezika; namenjen odraslim, ki se želijo začeti učiti slovenščino za osnovno vsakdanje sporazumevanje v Sloveniji.)
- Markovič, A., Kajič Kmetič, Š., Rigler Šilc, K., Škapin, D. (2002). **Slovenska beseda v živo**. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. (Priročnik, namenjen odraslim, ki se želijo naučiti slovensko. Gradivo ne predvideva predznanja oziroma zahteva minimalno predznanje/razumevanje slovenščine.)
- Markovič, A., Stritar, M., Jerman, T., Pisek, S. (2012). **Slovenska beseda v živo 1a**. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. (Učbenik in delovni zvezek za začetni tečaj slovenščine kot drugega/tujega jezika.)

- Markovič, A., Stritar, M., Jerman, T., Pisek, S. (2013). **Slovenska beseda v živo 1b. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.** (Učbenik in delovni zvezek za začetno učenje slovenščine.)
- Markovič, A., Knez, M., Šoba, N., Škapin, D. (2012). **Slovenska beseda v živo 2. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.** (Učbenik in delovni zvezek za nadaljevalni tečaj.)
- Markovič, A., Knez, M., Šoba, N., Stritar, M. (2009). **Slovenska beseda v živo 3a. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.** (Učbenik in delovni zvezek za izpopolnjevalni tečaj slovenščine kot drugega/tujega jezika.)
- Markovič, A., Knez, M., Šoba, N., Stritar, M. (2009). **Slovenska beseda v živo 3b. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.** (Učbenik in delovni zvezek za izpopolnjevalni tečaj slovenščine kot drugega/tujega jezika.)
- Petric Lasnik, I., Pirih Svetina, N., Ponikvar, A. (2009). **Gremo naprej.** Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. (Priročnik, namenjen tujim govorcem slovenščine na nižji nadaljevalni stopnji, ki se želijo naučiti slovensko za vsakdanje sporazumevanje v Sloveniji.)
- Hanuš, B. et al. (2009, 2010, 2011). **O Jakobu in Mici.** Dob pri Domžalah: Miš.
- Donaj, Vladimir, Klepac, Marjanca (2004). **Slovenščina skozi letne čase.** Pomlad in poletje. Ljubljana: ZRSŠ.
- Donaj, Vladimir (2003). **Dober dan, slovenščina.** Ljubljana: MŠŠ.
- Donaj, Vladimir, CD. **Dober dan, slovenščina.** (2002). Ljubljana: ZRSŠ.
- Pogač, Slavka, Klepac, Marjanca (1997). **Slovenščina skozi letne čase. Zima.** Ljubljana: MŠŠ.
- Pogač, Slavka, Klepac, Marjanca (1999). **Slovenščina skozi letne čase. Jesen.** Ljubljana: MŠŠ.
- Kukovica, Franc in drugi (1986). **Sonja in Peter se učita slovensko.** 1. in 2. del. Celovec: Založba Drava.

SLOVARJI:

- Šimenc Mihelič, I., Hanuš, B., Šubic, D., Cvetko, I. (2000). **Moj slovar.** Ljubljana: DZS.
- Šimenc Mihelič, I., Hanuš, B., Šubic, D., Cvetko, I. (2000). **Moj slovar: delovni zvezek.** Ljubljana: DZS.
- Hanuš, B. (2009/2010). **Medvedkov slovar.** Ciciban in Cicido. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Dralle, A., Fenner, K. (2010). **PONS Šolski slikovni slovar angleško-slovensko-albanski.** Ljubljana: Založba Rokus Klett.
- Bucik, K., Ogrizek, M. (2008, 2009). **Kukujev slikovni slovar.** Ljubljana: Mladinska knjiga.

2. Izbor književnih gradiv

- Pikalo, M. (2003). **Samsara.** Ljubljana: Didakta.
- Koren, M. (2012). **Mici iz 2. a.** Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Moore-Mallinos, J. (2010). **Barve mavrice.** Radovljica: Didakta.

- Neuendorf, S. (2000). **Niko Nosorog pa že ni pošast.** Ljubljana: Založba KRES.
- Velthuljs, M. (2005). **Žabec in tujec.** Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Fries, C. (2000). **Pujša imamo za soseda.** Radovljica: Didakta.
- Beaumont, E., Guillorte, M. (2009). **Podobe otrok sveta.** Ljubljana: Oka, otroška knjiga.
- McKee, D. (2007). **Elmer.**
- Cave, K. (2001). **Drugačen.** Ljubljana: Educy.
- Biet, P. (2001). **Ups, jaz sem pa zelen.** Radovljica: Didakta.
- Makarovič, S. (2002). **Kam pa kam, kosovirja.** Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Makarovič, S., Simčič, D. (2007). **Veveriček posebne sorte.** Dob pri Domžalah: Miš.

VEČJEZIČNE SLIKANICE:

- Hanuš, B. (2009). **O Jakobu in mucih Mici. Rojstni dan.** Dob pri Domžalah: Miš.
- Hanuš, B. (2010). **O Jakobu in mucih Mici. Novoletna smrečica.** Dob pri Domžalah: Miš.
- Hanuš, B. (2011). **O Jakobu in mucih Mici. Maškare.** Dob pri Domžalah: Miš.
- Hudorovac, S. (2009). **Most prijateljstva.** Grosuplje: Društvo Romi gredo naprej = Roma džan angle; Šmarje-Sap: Buča, 2009.
- Pavček, T. (1993). **Sonce in sončice.** Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Pikalo, M. (2007). **Misli dobro in modro.** Šmarje-Sap: Buča.
- Pegan, V. (2009). **Tonin.** Piran: Mestna knjižnica.

3. Priročniki za učitelje

- Motik, D., Veljč, I. (2008). **Vrtec in šola – stičišče kultur: zbirnik gradiv za spodbujanje medkulturnega dialoga.** Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Motik, D., Veljč, I. (2006). **Spoznavam sebe, tebe, nas: priročnik za učitelje za delo z učenci in starši.** Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Baloh, A., (2010). **Uvajanje rešitev s področja vključevanja migrantov v izvedbene kurikule.** Koper: Osnovna šola Koper.
- **Strategija vključevanja otrok, učencev in dijakov migrantov v sistem vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji.** (2007). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije.
- **Smernice za izobraževanje otrok tujcev v vrtcih in šolah.** (2012). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Čančar, I. (2013). **Interkulturalnost? Da! Priročnik za interkulturalno pedagogiko – opis področij in dobrih praks.** Ljubljana: BKZ.
- Zudič Antonič, N., Zorman, A. (2014). **Prepletanja – didaktični priročnik za medkulturno vzgojo brez meja.** Koper: Analles. Dostopno na: www.edukaitaslo.eu.
- De Toni, M., Kozar Rosulnik, K., Vizintin, M. A. (2014). **Razvijanje medkulturne zmožnosti pri učiteljih in učencih.** Ljubljana: ZRC SAZU. Dostopno na: www.edukaitaslo.eu.

- Howard, G.R. (2006). ***We can't teach what we don't know***. New York: Teachers College Press.
- Nieto, S. (2013). ***Finding joy in teaching students of diverse background***. Hannover: Heinemann.

4. Didaktični material¹¹

- Proppove pripovedovalne karte,
- Rory Story cubes – kocke za pripovedovanje,
- igra Bla-bla-bla (Dieco),
- Activity Junior.

¹¹ Več o izdelavi didaktičnih materialov in uporabi le-teh v drugih prispevkih priročnika.

Osnovna šola Koper

Osnovna šola Antona Ukmarja Koper

Osnovna šola Milojke Štrukelj Nova Gorica

Osnovna šola Muta

Osnovna šola Livada

Osnovna šola Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj

Osnovna šola Tabor I Maribor

Osnovna šola Leskovec pri Krškem

Osnovna šola Grm

Osnovna šola Trzin

Osnovna šola Martina Krpana

Osnovna šola Matije Čopa Kranj

Osnovna šola Srečka Kosovela Sežana

ISA Institut

ISA institut, Institut za psihološko svetovalne razvojne projekte

